SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Siyasal İslam, MNP-MSP-RP örgütlenmeleri üzerinden hükümetin büyük ortağı olunca herkesle birlikte biz de tartışmaya başladık: 'N'olcak bu memleketin ve solun hali?'

RP- İSLAM- SOL

- Soner YALÇIN
  RP'den ABD'ye ziyaretler
- Yavuz ALOGAN
  Trajikomedi
- Metin ÇULHAOĞLU
  Refah ve üç kritik tercih
- Şadi OZANSÜ
  ' Babayiğit Çiller'
- Mustafa ERDOĞAN
  RP'yi zor günler bekliyor
- Ahmet ÇAKMAK
  RP ekonomide ne yapar?
- Faik BULUT
  Şaşkınlık ve iki başlı hükümet
- Aynur İLYASOĞLU
  Biz nerede duruyoruz?

RP 'Ilımlı İslâm' mı, yoksa...?

Sürprizlerle dolu Türkiye

Azınlaklar politikada varmış gibi

■ HABERİ 12 -13. SAYFALARDA

Eğitim-Sen Kongresi...

Sendikal birliğimizi hiçbir şey zedeleyemez

■ HABERİ 14. SAYFADA

Ercan Kanar yazdı

İHD'nin 10. yılı geride kalırken

■ 18. SAYFADA

Cumartesi anneleri

Sessizliğin çığlığı duyuldu

■ 20. SAYFADA

TARİH: 20 TEMMUZ 1996 • SAYI:75 • FİYATI: 100.000 TL (KDV DAHİL) • ALMANYA 4 DM • İSVİÇRE 4 Sfr • FRANSA 14 FF • İNGİLTERE 1.7£ • HOLLANDA 5 Hfl • AVUSTURYA 28 AS • ABD 3$

Alo Emniyet Danışma Hattı kurulmuş!

'Aloooo!... Ne.......'

Şu sıralar telefona sarılan, polise Mustafa Keser'den mülhem, Levent Kırca'nın vurgusuyla soru soran sorana...

Neden mi?

Çünkü "İstanbul Emniyet Müdürlüğü bünyesinde vatandaşları çeşitli uygulamalar hakkında bilgilendirmek amacıyla 'Alo Emniyet Danışma Hattı' kuruldu" (Yeni Yüzyıl, 16 Temmuz).

Aynı habere göre yurttaşlar, bu hattan "Polis nasıl olunur?" sorusunun yanıtını da alabileceklermiş...

Burada söz konusu sorunun elbette iki anlamı var. Birincisi, bürokratik soru: Yurttaş diyelim ki "stres atmak" istiyor ve TV kanallarında "stres atan" polisleri görüyor... Hemen telefona sarılıyor ve "Alooo..." diye başlıyor, "avucum fena halde kaşınıyor komser bey abicim, polis olmak için ne yapmalıyım?" diye soruyor.

Gerekli yanıtları alıyor...

İkinci tür soru ise eğitimle ilgili. Burada yurttaş, TV kanallarında seyrettiği manzaralara bakarak, "Polis nasıl olunur?" sorusunu, insan bu hale nasıl gelir, anlamında soruyor.

Bunların ne yanıt aldıklarını bilemeyiz.

Ama bir insanın polis haline nasıl getirildiğine dair elimizde bir reçete var... İşte Hürriyet gazetesinin 17 Temmuz tarihli haberi:

"Toplumsal olaylarda, gazeteci, yaşlı, kadın, çocuk gözetmeden giderek artan dozda şiddet kullanması tepki çeken polise 'adam dövme' konusunda bilimsel (!) kitap dağıtıldı."

Her yıl dağıtılan ve bu arada Mandela'nın reddettiği "Atatürk Barış Ödülü"ne layık bularak önerdiğimiz bu kitabın yazarı Erol Esen... Yakın Savunma Uzmanı... Öğretiyor:

"Düz yumruk: Direkt olarak hasmın çenesine veya midesine vurulmalıdır. İlk yumruk şaşırtmak ve sersemletmek, ikinci yumruk ise etkisiz hale getirmek için kullanılır..."

Başka?

"Tekme: Hasmın kemer seviyesine, ayaklarına veya kasıklarına vurulmalıdır."

Ekranlarda 1.90 cm. boyundaki görevlilerin 1.60 boyundaki kadınları neden saçlarından kavrayıp sürüdüklerini de bu kitaptan öğrenmek mümkün. Okuyalım:

"Saç çekin: Sizi boğmaya çalışana karşı en etkili yol, saçını çekmektir. Kulak memesi hizasındaki saçları ters yönde çekmeniz, hasma çok fazla acı verir. Kulak memesi altına parmakla basmak da etkilidir."

Ve daha pek çok yöntemsel darbe örnekleriyle dolu kitap... Bu teorik bilgileri TV kanallarında ellerinde kudurgan köpekleriyle kayıp ve tutuklu annelerine uygulayanların görüntülerini videoya alarak pekiştirmek mümkün...

İstanbul, Ankara, İzmir emniyet müdürlerini, Emniyet Genel Müdürü'nü toplantıya çağıran İçişleri Bakanı Mehmet Ağar "Cumartesi anneleri"ni dövdürtmemeyi ve gözaltına adırtmamayı "Sürpriz" diye nitelendikten sonra, bazı tuhaf adımlar daha atmaya başladı. Habere bakalım:

"Polis toplumsal olaylarda göstericilere karşı artık cop yerine karabiber kullanacak. Karabiber tozu sıkan özel aletler, göstericileri pasifize edip dağılmalarını sağlayacak" (Yeni Yüzyıl, 16 Temmuz).

Ne oluyoruz?

Polis ne yapmak istiyor?

Kimi yeteneksiz sahne sanatçıları gibi medyatik atraksiyonlar yapıp "gündeme çıkmak" mı istiyor?

Bize kalırsa, bütün bu medyatik saçmalıklar, karanlık, tehlikeli ve kanlı bir görüntüyü perdelemek gibi bir amaca hizmet ediyor.

Şimdi bir haberi okuyalım:

"Gültepe karakolunu silahla taradıkları öne sürülen dört kişi Kağıthane'de sığındıkları evde polislerin düzenledikleri operasyon sonucu öldürüldüler."

Bu, yıllardan beri bildiğimiz "yargısız infaz" olaylarından birisi...

Devam edelim:

"Olayla ilgili olarak açıklama yapan İçişleri Bakanı Mehmet Ağar, operasyonda öldürülen kişilerin DHKP-C üyesi Hasan Hüseyin Onat, Yavuz Alakız, Gülizar Şimşek ve Suna Gül olduğunu belirtti" (Cumhuriyet, 17 Temmuz 1996).

Haberden anlaşılan şu:

Öldürülenlerin hepsi DHKP-C üyesi ve kimlikleri polis tarafından biliniyor.

Gelgelelim, az sonra "terörist" olduğu ve öldürüldüğü söylenen Suna Gül ortaya çıkıyor. Genç kızın örgütle uzak yakın ilgisi yok...

Küçük bir yanılgı mı bu?

Kesinlikle değil...

Birincisi, operasyon yapan polis kimi vurduysa onu sanki önceden saptamış gibi kamuoyuna "örgüt üyesi" olarak açıklıyor.

Bu olay, polisin vurduğu insanların hangi örgüte üye olduğunu bütünüyle uydurduğunu kanıtlıyor.

İkincisi, polis kimi vurduysa onun çatışmada ölen bir terörist olduğunu ilan ettiğine göre, eğer bu son olayda Suna Gül ölmüş olsaydı, onun da çatışmada öldürüldüğü ilan edilecekti.

Bu da, vurulan her insanın polisle çatışmaya girdiği iddiasının yalan olduğunu gösteriyor.

İşte böyle:

"Alo Emniyet Danışma Hattı", "Saç çekme talimatnamesi", "Karabiber sıkma aleti" türünden basına sızdırılan haberlerin altında, "yargısız infaz"lar ve masum pek çok insanın kanı var...

İşte kanıt:

16 Temmuz tarihli Yeni Yüzyıl'da Kağıthane operasyonunun hemen ardından İstanbul Emniyet Müdürü'nün sözleri yer alıyor... "Kuştepe Karakolu'nda, Sarıyer'deki olaylarda 2 şehit verdik. Şehitlerimizin cenazesinde 'bizi yakında duyacaksınız' demiştim. Şimdi duydunuz..."

Bu sözler "kısasa kısas" yöntemidir...

Polis bu yolla "intikam" almaya kışkırtılıyor...

İstanbul Emniyet Müdürü, Kağıthane operasyonunda insanları, onlar çatışmaya girdikleri için değil, "bizi yakında duyacaksınız" sözünün gereği olarak öldürdüklerini çok açık itiraf etmiştir...

Refahyol hükümeti, Erbakan'ın tabiriyle halkın "hızmeti"ndeki bir "garson" hükümet değildir. Ortada bir polis devleti ve onun emrindeki bir Erbakan-Çiller komitesi var...

Sizin 'özgürlüğünüzü' savunamayacağız !..

Basın özgürlüğü...

Ne anlıyorsunuz bu kavramdan... Geçmişte çok yalın bir anlamı olan şu "basın özgürlüğü" kavramı şimdi nasıl bir kavramdır acaba?

Basın ne yapar? Biliyoruz... Şimdilerde bildiklerimize eklenen haber verme yanında tencere-bat-taniye, giderek bilgisayar ve nihayet otomobil dağıtma...

Bizden, yani demokratik kamuoyunun her bir insanından tekelci basının beklediği ne?

Görünüşe göre, sansüre karşı çıkmamız...

Olay, İnterstar'ın cezaevlerindeki ölüm oruçuyla ilgili yayınına Başbakan Erbakan tarafından yasak konması...

Bu yasağa karşı mıyız? Sorulması bile gerekmeyen bir soru bu...

Peki ama, bu sansür eylemine karşı olduklarını söyleyen büyük basın kuruluşları, ekranlarda yasaklanan görüntüleri kağıtlara döküp manşetten vererek basın özgürlüğünü yok eden yasağı neden delmediler?

Neden cezaevlerinde ölümün eşiğindeki insanları gazetelerinin kıyısında köşesinde anmak yerine, büyük bir kampanyayla sansürcü hükümete karşı savunmadılar?

Çünkü, tekelci basının savunduğu 'basın özgürlüğü' başka, bizimki başkadır.

Bunlar 'promosyon' özgürlüğünü basın özgürlüğü gibi gösteriyorlar. Sözü Hürriyet gazetesi yayın yönetmeni Ertuğrul Özkök'e bırakalım:

"İlk işaret promosyona düzenleme tebliği gerekçesiyle geliyor. Bir akşam üzeri neredeyse baskın gibi bir tebliğle promosyonlar durduruluyor. Amaç gözdağı...

Arkasından kanunsuz bir dizi işlemler başlıyor...

Bankalardan Milliyet'in kampanyası için hesap açması isteniyor...

RTÜK'e yazı yazılıp reklam alınmaması isteniyor. İş, İnterstar yayınının durdurulmasına kadar gidiyor. Bunun sonu belli. Türkiye 35 yıl sonra yeniden beyaz sayfalı günlere dönüyor..." (Hürriyet, 17 Temmuz 1996)

Aynı gazetenin başyazarı Oktay Ekşi ise Basın Konseyi Başkanı sıfatıyla şunları söylüyor:

"Bu hükümet, Türkiye'yi bir dikta yönetimine götürecek politikalar üretmektedir" (Hürriyet, 17 Temmuz 1996).

Şurası açık: Türkiye'de basın özgürlüğü fiilen var olan bir özgürlüktür. Binbir anti-demokratik yasa hükümetin eline basını susturmak için büyük olanaklar vermiştir. Demokrat ve muhalif basın bu yasalarla sürekli susturulmuştur.

Ama Hürriyet-Milliyet grubunun bağırıp çağırması ne muhalif basının susturuluyor

olmasına, ne bu basın mensuplarının tutuklanmasına, her gösteride amansızca dövülmesine ve öldürülmesine karşıdır, ne de İnterstar yayınının durdurulmasına karşı bir tepkidir.

Gürültü Koç grubunun yitirdiği büyük bir alıcı kitlesi yüzündendir.

Milliyet gazetesinin belli bir aylık "katkı payı" ile "dağıtmak" istediği arabalar Koç Holding'in ürettiği arabalardır. Medya bu gerçeği biliyor, ama kavganın böyle bir ticari kavga olduğuna dair tek satır yazmıyor, Koç Holding'in adını bu işe bulaştırmamak için istisnasız tümü ağız birliği ediyor. Gerçek ortada...

Hükümet tebliği Koç Holding'e ağır bir darbe indirmiştir. Bu holding, Milliyet gazetesi aracılığı ile üç yıllık bir sipariş olanağını yitirmiştir.

Ortada büyük holdingler, yeraltı sermayesi arasında büyük bir kavga ve bu kavganın profesyonel militanları olarak siyasal parti oligarşilerinin çatışması var.

Şimdi bir eski haberi okuyalım:

"DYP Genel Merkezi'nden Genel Başkan Yardımcısı Bekir Altınok imzasıyla bir açıklama yapıldı: 'Türk milleti perde arkasında kalıp Bizans oyunlarını dahi gölgede bırakan ve yıllardır 'kan emmekten' bıkmayan bu şeytani planların organizatörlerini artık çok iyi tanımaktadır. İşte bazı medya kuruluşlarını (Hürriyet-Milliyet grubunu kastediyor P.) kurgulayan ve paravan olarak kullanan holding (Koç Holding'i kastediyor P.), yıllardır milletimizin sırtına bir kene gibi yapışarak, elde ettikleri şaibeli imparatorluğu sürdürebilme amacına yönelik her türlü hile ve şer odaklarını devreye sokmaktadır. Gümrük Birliği'ne giriş ile birlikte 'sırça köşklerinde' saltanat sürenler görülmememiş panik ve telaş içerisinde çirkin tırnaklarını göstermeye başlamışlar, onur ve haysiyet cellatlığına dahi soyunarak ve de vampirleşen ruh yapılarını sergilemeye koyulmuşlardır...'"

Bu haber 3 Temmuz 1996 tarihli Sabah gazetesinde yayınlanmıştı...

İşte sözde 'basın özgürlüğü', gerçekte 'promosyon özgürlüğü' adına yürütülen kavganın altındaki gerçek budur.

Özkök "Türkiye 35 yıl sonra yeniden beyaz sayfalı günlere dönüyor..." demiş... Kastettiği, Demokrat Parti'nin 27-28 Nisan olayları ve sonrası gelişmeleri basının yansıtmasını önlediği günlerde, gazetelerin beyaz sütunlarla yayınlanmasıdır...

Ah Ertuğrul Özkök ah!...

Yalnız 'promosyon özgürlüğü'nü 'basın özgürlüğü' adı altında savunmakla kalmıyor, şu bombalanan, havaya uçurulan Özgür Ülke'nin aylar ve aylar boyu beyaz sayfalarla yayınlanmak zorunda kaldığını da unutmuşa benziyor...

Duyar gibi oluyoruz: "İyi ama yasaklanan o gazeteler PKK'yi gizlice savunmuyor mu?"

Bilmeyiz... Belki de öyledir!..

Peki ama siz de gizlice Koç'u savunmuyor musunuz?

"Olmadı diyecekler, hiç Koç ile PKK karşılaştırılır mı?"

Biz karşılaştırmıyoruz.

DYP İstanbul İl Başkanı Celal Adan'a kulak veriniz:

"Hırsızlar, Apo'dan daha çok toplumu tahrip ediyor" (Milliyet, 18 Temmuz 1996)...

Sakızda yağ olursa Refah'da neler olmaz!

Gazeteci değil mi, merak etmiş, sormuş: Sakızda yağ olur mu?

Ne dersiniz? Olur mu?

Yogi Bear'in üreticisi Ülker Gıda soruyu yanıtlamış:

"Sakız üretiminin ana maddeleri sakız mayası, şeker ve glikozdur. Sakız mayası sakıza çiğnenme özelliği verir. Ayrıca bu mayanın üretiminde kullanılan hammaddelerin bazıları yağ bazlıdır..." (Hürriyet, 16 Temmuz 1996).

Gördünüz mü şu işi... Hiç ummadığınız taş baş yarıyor. Sakızda da yağ olduğunu duyan her çiklet meraklısı bir yaşına daha giriyor.

O halde görünüşe aldanmamalı insan. Örneğin, şu Refah Partisi'ne bakıp bakıp onda yalnızca "irtica", "gericilik", "yobazlık" görmek gaflete düşmek gibi bir şey olabilir.

Refah'ın ana maddesi nedir?

Sakın İslamdır demeyin... Biz 'ana ruhu' nedir demiyoruz, 'ana maddesi' nedir, diye soruyoruz.

Nereden bakarsanız bakın, "iktidardaki Refah'ın ana maddesi, tüm diğer sistem ya da düzen partileri gibi sermayedir..." Sermayenin hangi kesimidir? MÜSİAD üyesi sermayedarlar kesimi mi?

İster TÜSİAD olsun, ister MÜSİAD olsun, ana maddesi sermaye olan bir parti iktidara geldiği zaman, elbette hemen bir günde değil, ama belli bir zaman dilimi içinde sisteme egemen sermayeye ya kendi nisbi özgünlüğü içinde tabi olur, ya da teker meker iktidardan yuvarlanır gider.

Anımsayalım:

Alman Nasyonal Sosyalist Partisi ilk kuruluş yıllarında nasıl bir partiydi? Alman finans kapitalinin partisi miydi? Hayır!

Ama Alman finans kapitalinin desteğini almaya çalışan bir orta sınıf-lümpen proleter sosyal temele dayanan bir partiydi.

O nedenle nasyonal sosyalizmin sınıfsal karakteri ile ilgili çok yoğun tartışmalar yapılmış, muhalefetteki nazizmle, iktidardaki nazizim birbirinden yöntemsel olarak ayırdedilene kadar, nasyonal sosyalizm hakkında nisbeten açık bir tanıma ulaşılmıştı.

O nedenle, sosyalistler olarak, dikkatimizi Refah Partisi'nin şu ana kadar nasıl bir parti olduğuna değil, nasıl bir parti olmak istediğine yöneltmeliyiz.

Bu yetmez elbette... Bir de Türk egemen sınıflarının, gruplarının ve büyük emperyalist devletlerin Refah'la nasıl bir ilişki içine girmek istediklerine dikkat etmeliyiz.

Eğer bu yöntemsel sorun gözden kaçırılmazsa, Türkiye'yi bekleyen geleceğe dair sağlıklı öngörü olanakları az sonra doğacaktır.

Stratejik bir rol

Adına ister 'zirve', ister 'dar çevre', ister 'oligarşi' densin, sermayenin, asker ve sivil bürokrasinin, mafyanın, bilim ve eğitim ile medyanın, tarikatların en etkin çevrelerinden oluşan ve uluslararası bağları olan devlete egemen çevreler islamcı partiye eğreti bir rol mü, yoksa stratejik bir rol mü verecekler?

Ya da Refah Partisi'nin temsil ettiği bugün için "ılımlı" olan islami hareket, şu andaki sermaye desteği, militan örgütlü gücü, halk arasındaki etkisi ve uluslararası ilişkileri sayesinde söz konusu devlete egemen güçlerin stratejik bir siyasi iktidar örgütüne dönüşmeyi başarabilecek mi?

Bu soruların yanıtı, son derecede değişken ve karmaşık iç ve uluslararası gelişmelerin labirentinde çözüme kavuşacaktır.

Bugün için neler söylenebilir?

Birincisi, Türkiye'nin hem ağır sorunları, hem de tehlikeli perspektif planları var ve en azından bugün için mevcut denenmiş siyasi parti ve akımlar, içine düştükleri kriz nedeniyle işe yaramaz hale gelmişlerdir.

İkincisi, RP bu partilerden farklı olarak yaygın bir sosyal desteğe ve militan, örgütlü ve aktif bir kitle tabanına sahiptir. Bu parti diğerlerinde (MHP dışında) var olmayan çok demagojik bir ideolojiyle kitleleri en umulmadık hedeflere yönlendirme yeteneğine sahiptir.

Üçüncüsü, RP, bugünkü ılımlı kimliğini de koruyabilir, ama aynı zamanda, örneğin Türkiye'nin bölünme eşiğine geldiği ya da bir savaş durumuyla yüz yüze bulunduğu, krizden totaliter ve yayılmacı yöntemlerle çıkma dışında alternatif kalmadığı bir durumda, hem bir ordu darbesine, hem de MHP'nin pan-Türkist milliyetçi hareketine göre, kitleleri çok daha fazla etkileyen bir tür "islami-faşizan" harekete dönüşme potansiyeli taşımaktadır.

O nedenle şimdi dikkatlerin yoğunlaşması gereken nokta, Refah'ın devlete egemen güçlerin ve emperyalist şu ya da bu merkezin desteğini elde etmek için atacağı adımlardır.

Olgulara bakalım:

"ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Nicholas Burn, Türkiye ile ilişkilerin devamı için laikliğin şart olmadığını, ancak demokrasi ve insan hakları şartını gözettiklerini söyledi."

Bu demeç, RP'nin ABD tarafından desteklendiğini henüz göstermekten uzaktır. Ama, RP'nin böyle bir desteği kazanma imkanı olduğunun işaretidir.

Örneğin Erbakan, Çekiç Güç konusunda bir parti ve hükümet kararı almak yerine, sorunu parlamentoya getirme ve burada kurulacak bir komisyona ABD yetkililerini de çağırıp, gizli bir oturumla soruna çözüm arama yolunu tutmuştur.

RP zındık mı oluyor?

Örneğin Zaman gazetesinde Fehmi Koru, Çekiç Güç'ün süresini "kesinkes Meclis'te bir daha ele almama kararı ile birlikte daha uzun süreli (altı ay, bir yıl) uzatmak"tan söz etmektedir.

Peki ne oluyor? İslamcı RP islamcı olmaktan çıkıp, "zındık" mı oluyor? Hayır! RP, Amerikan devletinin desteğini kazanmaya çalışıyor.

Bu güçler de karşı bir etkiyle RP üzerinde oynuyor. Mısır Devlet Başkanı Mübarek gibi, International Herald Tribune yazarlarından İranlı Amir Tehari de benzer çabalar içinde yönlendirici yorumlar yapıyor:

"İslam dünyasındaki köktendinci yorumcular Erbakan'a koalisyona girmemesini tavsiye etmişlerdi. Onları dinlemeyerek Erbakan bütün İslam dünyasındaki köktendinci mevzilere bir darbe indirmiş oldu..." Tehari böyle olsun istiyor...

Kısaca belirtelim: Devlete egemen güçler attıkları her adımda Refah'ı testten geçiriyorlar. Birkaç örnek verelim:

"Cumhurbaşkanı Demirel, dün İran sınırındaki Güllük Karakolu'na ani bir ziyaret yaptı. Kuvvet komutanlarının da katıldığı ziyaret İran'a karşı uyarı mesajı olarak yorumlandı. Demirel yaptığı konuşmada Güllük Karakolu'na ziyaretin özel bir anlamı bulunduğunu söyledi: 'Şu terör hareketinin önündekilere, arkasındakilere, hepsine birden söyleyelim. İçerdekilere, dışardakilere söyleyelim, terör hareketine destek veren komşularımıza söyleyelim: Bu bir nafile iştir. Bununla Türkiye Cumhuriyeti devletini yıldırmak hiç mümkün değildir" (Sabah, 18 Temmuz 1996).

Yetkililer daha da açık konuşuyor. Milliyet'in haberi şöyle: "Sınırdan sızarak eylem yapan PKK'lıların arasında İran devrim muhafızlarının da bulunduğunu öne süren yetkililer, 'son olayda teröristler arasında İranlı dört asker vardı. Bu ülkede 2 bin PKK'lı bulunuyor' dediler. Yetkililer PKK'nın saldırıda son model füzeler kullandığını vurgulayarak, örgütte bu tür füze bulunmadığını, kaynağının İran olabileceğini bildirdi."

RP, İran sorununda nasıl bir tutum takınacak?

Şimdiki belirsizliğini sürdürebilir.

Ama bir an Refah'ın islami söylemle İran'a kafa tuttuğunu düşünelim, 'vatanın bölünmez bütünlüğü'nü İran'a karşı militanca savunduğunu tasarlayalım... Bu, devlete egemen güçlerin ve Amerikan emperyalizminin desteğini elde etme yönünde dev bir adım olurdu.

Geçelim.

Kıbrıs sorunu da bir başka test konusudur.

ABD yeni bir atak başlatıyor; "Washington Kıbrıs'ta çözümün ilk adımı olarak, kısmi askerden arındırma ve adada çokuluslu bir gücün görev almasını önerdi." 18 Temmuz tarihli Milliyet, ABD'nin BM Daimi Temsilcisi Büyükelçi Madeleine Albright'in şu sözlerini aktarıyor:

"Kıbrısta uzlaşma ile sağlanacak çözümün zamanı geldi."

Refah bu öneriyi Ecevit'le birlikte reddedebilir. Ama belki de İran'a karşı ABD politikasına islami bir söylemle destek verme karşılığında Kıbrıs'ta bir kez daha "mücahit"lik rütbesini kazanabilir...

Ekonomik sorunların aşılmasında Refah'ın izleyeceği politikalar da sonucu belirleyici olacaktır. Bir an düşünelim... Rant ekonomisini dizginleyen Refah'ın sermayeyi hızla yatırıma yönelttiğini, bu arada faizle elde edilen birikimleri örneğin silah sanayisine doğru yönlendirdiğini varsayalım... Bu, bir süre sonra Türk tekelci burjuvazisiyle Refah arasında organik bağa dönüşürdü...

Tehlike 'irtica' tehlikesinin ötesindedir... Başarırsa iktidardaki Refah Partisi'nin islami totalitarizmi, Türk egemen sermayesinin en gerici, yayılmacı ve saldırgan kesiminin bir tür açık veya örtülü diktatörlüğü biçimini alabilir...

Bugünkü aşamada merkez-sağ ve merkez-sol partiler, attıkları her adımla işte bu tehlikeyi büyütüyorlar.

Toplumsal muhalefet hareketi, şu yaşadığımız koşullarda biricik demokratik alternatifin gücüdür.

Gazetecilere ve örgütlerine duyurulur:

Işık Yurtçu cezaevinde 1.5 yılını doldurdu!

Koç Holding'in arabalarını pazarlayamadığı için neredeyse hükümet darbesi yapacak kadar kendinden geçen medyanın bir kesimi, tıpkı diğer kesimi gibi zindandaki gazetecinin yitirdiği yılların hesabını sormaktan çok uzak...

Işık Yurtçu birbuçuk yıldır Sakarya Kapalı Cezaevi'nde yatıyor. 51 yaşındaki Yurtçu'nun hakkında açılan 26 dava da kesinleştiği zaman, bu gazeteci 2009 yılına kadar cezaevinde yatacak. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün girişimiyle cezaevinde ziyaretine gittiğimiz Yurtçu, cezaevinde kaldığı süre boyunca maddi ve manevi tahribata uğradığını belirtti. Yurtçu "Bu tahribatı devlet nasıl ödeyecek?" diye sordu. Işık Yurtçu, 1992 yılında Özgür Gündem gazetesindeki Yazıişleri Müdürlüğü'nden ayrıldıktan hemen sonra tutuklandı.

Şimdi Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü, Yurtçu ile ilgili geniş bir uluslararası kampanya örgütlüyor.

Koç Holding'in arabalarını satma özgürlüğü basın özgürlüğü değildir.

Ama Işık Yurtçu'nun özgürlüğü doğrudan doğruya basın özgürlüğü meselesidir.

Zindanlarda ölümlere beş kala..

Cezaevleri yaşamla ölüm arasındaki dramatik köprüye dönüştü. Şimdi yüzlerce tutsak bu köprüden ölüme doğru yürümüyor, adeta kayıyor...

Gazi mahallesinde 15-18 yaşlarındaki protestocular karşısında, dergimiz baskıya girene kadar geçen zaman boyunca ne yapacağını bilemez durumdaki polis güçleri bekliyordu. İki gün önce çocuklarının ölüm eşiğinden çıkarılması için çırpınan analara köpeklerle saldırmışlardı...

Açlık grevi, zindandaki devrimcinin toplumun devlet propagandasıyla ve kimi zaman da devrimcinin kendi hataları nedeniyle kaskatı kesilen vicdanına seslenmenin en son çaresi... Devrimci, "ölüm vicdanları kanatır" diye düşünmektedir.

Kanatır...

Ama toplumun vicdanını kanatarak egemenlerin zorbalığını durdurmak, eğer zindan dışında bir çare kalmamışsa mantığa uygun olur.

Ölüm eşiğindeki devrimci dışarıdakilerden umudunu mu kesmiştir?

Öyle anlaşılıyor.

O halde, şu dramatik saatlerde hepimiz, içerdekilerin neden bizden umut kestiklerini düşünmek zorundayız.

Zindandakini ölüm kararı vermeye zorlayan zorbalık, gerçekte tüm toplumsal muhalefeti tehdit ediyor. Ve dışardakiler, ölüme beş kala zindandakini düşünmeye başlıyor.

Ortada bir suç var...

Denebilir ki, sol hareket içinde asla onaylanmayacak politikalar ve eylemlerle aramıza bir çizgi çekmek zorundayız...

Bu, beyhude bir iş değil midir?

Böyle bir çizgi çekmeye gerek var mıdır? Bu çizgi tümüyle aşikar değil midir?

Asıl sorun zindandakini yıkmak, yok etmek, insanlıktan çıkartmak isteyenlerle aramıza bir çizgi çekmek değil mi?

Şimdi, ölümlere beş kala zindandakinin bizden umut kestiği için canını ortaya koyduğunu hatırlayalım... Ve onları kurtarmak için ne yapabileceğimizi düşünelim.

REFAH PARTİSİ

RP'nin 30 yıllık politik tarihindeki tek ulvi amacı 'pasta'daki payını artırmaktı

'Ehli İslam' dünyevi nimetlerin peşinde

Vehbi ERSAN

RP'nin oy grafiğinin sürekli yükselmesi, toplumun hemen her kesiminde RP'nin ne olup olmadığı, söyledikleriyle yaptıklarının birbirini tutup tutmadığı, düzendışı mı yoksa düzeniçi mi olduğu tartışmasını başlattı. Son genel seçimlerde birinci parti olmasıyla ve nihayet şimdi Erbakan'ın başbakanlığında bir koalisyon hükümeti kurmayı başarmasıyla bu tartışmalar yoğunlaştı. Bundan sonra ne olacağı, RP'nin hükümette ne yapacağı anlaşılmaya çalışılıyor. Birbiri ardına kitaplar, yazı dizileri yayınlanıyor; televizyon belgeselleri hazırlanıyor. Her toplumsal veya siyasal grup, RP'yi kendi çıkarları açısından değerlendiriyor. Aynı hummalı faaliyetin sosyalistler arasında yürüdüğünü söyleyebilmek zor. Tabi ki RP yeni bir parti değil; sosyalistler de bu partiyi tarihi içinde bir biçimde tanıyorlar ve belli bir görüşleri bulunuyor. Asıl önemlisi bu görüşün yeterli olup olmadığı. Yeterli olduğunu söylemek mümkün değil. Sosyalistlerin genelde içinde bulundukları düşünce ve tartışma tembelliği; statik görüş açısı bu alanda da sürüyor. "RP düzen partisidir, onunla da mücadele edeceğiz" görüşü, bu partiyi anlamak ve ona karşı mücadele etmek için yetersiz kalıyor.

SÖZ, sosyalistler açısından böyle bir tartışmayı gerekli buluyor ve kendi ölçülerinde üzerine düşeni yapmaya çalışacak. Bu yazı ise yalnızca RP'nin Türkiye siyasal tarihi içindeki rolünü hatırlatacak kısa bir panoramayı içeriyor.

RP'nin düzeniçi ve aynı zamanda devlet için güvenilir olmasına rağmen, neden düzendışı ve güvenilmez parti muamelesi gördüğü sorusunun yanıtı, Türkiye'deki rejimin kuruluşundan bu yana yaşadığı kendine özgü gerilimlerinde bulunuyor. Toplumsal gelişimin iç dinamikleriyle değil de, ' yukarıdan aşağıya' kurulmuş ve biçimlendirilmiş olan siyasal yapı, başka bir kapitalist toplumun kolaylıkla aşacağı çelişkileri aşamıyor ve onu, şiddetli çatışmalara götürebilen bir iç gerilim haline getiriyor. RP'nin düzendışılıkla ilgili handikapları ele alınırken, rejimin bu kendine özgü niteliği hep gözönünde bulundurulması gerekir.

Gümüş Motor ve Odalar Birliği

Yasal siyasal İslamın tartışmasız lideri Necmettin Erbakan, bürokrat bir babanın çocuğu olarak, o dönem gözönüne alındığında herkese nasip olmayacak koşullarda bir öğrenim sürecinden geçti. Başarılı öğrenimin ardından biri 1.5 yıl ve biri de 6 ay olmak üzere Almanya'da çalışan Erbakan, askerlik dönüşü 1956'da kurulan Gümüş Motor Fabrikası'nın genel müdürlüğüne atanarak, iş hayatına başladı. Sonraları Pancar Motor adını alan Gümüş Motor, devlet destekli ve 200 hisseliydi.

Fakat fabrikanın asıl ilginç yanı, Erbakan'ın ilk "iş hayatı" olmasında değil, MNP-MSP-RP'de sembolize olan siyasal İslam'ın hem tarzı, hem de devletle ilişkileri açısından bazı ipuçlarına sahip bulunmasıydı. Ortakların çoğunluğu Nakşibendi Şeyhi Mehmet Zahid Kotku'nun müritleriydi. Fabrikanın fikir babası MNP'nin de fikir babası olan Kotku'ydu. Devlet destekli ve Erbakan yönetiminde bu fabrika, çalışanları ve bayileriyle yıllar sonra kurulacak MNP'nin alt yapısını oluşturdu. (Hangi Erbakan, Soner Yalçın)

Erbakan'ın kısa süren, günlerce basına konu olan, tartışmalı Türkiye Odalar Birliği Başkanlığı görevi ise onun ve kurulacak olan MNP'nin başlangıçtaki sınıfsal temelini açıklıyor. İstanbul ve İzmir'in büyük sermayedarlarına karşı, Anadolu tüccarlarının desteğiyle bir genel kurul toplantısında başkan seçilen Erbakan, şu sözleriyle temsiliyetini tanımlıyordu:

"Odalar Birliği'ne verilen 20 milyon yatırım kotasının 19 milyon doları İstanbul, İzmir tüccarına gidiyor. Sadece 1 milyon doları Anadolu' ya dağıtılıyor. Bunu değiştirmek için mason Sırrı Enver Batum'un gitmesi gerekiyordu. Sonuçta Anadolu sermayesi kazandı. Ancak bu defa kanunsuz kuvvetleri çıkardılar karşımıza... koca teşkilat bir avuç komprador ticaret ve sanayinin kontrolü altındadır. Bunlar Anadolu sermayesinin gelişmesini istemezler." (Hangi Erbakan, Soner Yalçın)

Erbakan, AP hükümetinin tanımadığı tartışmalı TOB başkanlığından polis zoruyla uzaklaştırıldı.

Milli Nizam Partisi'nin kuruluşu

Meclis'teki milletvekillerinin ve tarikat şeyhlerinin İslami bir parti arayışlarının başladığı 1969-70 yılları, Türkiye'nin yoğun siyasal kriz yaşadığı yıllardı. Tekelci sermayenin, ekonomik-siyasal- sosyal politikaları için açık bir diktatörlük ihtiyacı doğmuş, egemen sınıfların ittifakını içeren AP kendi içinde çatlamıştı. Milli Nizam Partisi, AP'de kendisini ifade edemeyen Anadolu tüccar ve eşrafının geleneksel kesiminin çıkarlarını savunmaya soyundu. Bu kesim aynı zamanda İslam gibi toplumsal- siyasal yaşam için hazır dini ideolojiye de sahipti ve güçlü tarikatlarla iç içeydi. Nakşibendi Tarikatı Şeyhi Mehmet Zahid Kotku, hareketin tartışmasız manevi otoritesiydi; parti fikrinin de, partinin isminin de babasıydı. 1969 seçimlerine yetişemeyen parti, bu seçimlere bağımsız adaylarla katıldı; ancak bu adaylardan yalnızca Konyalı tüccarların büyük desteğine sahip Necmettin Erbakan seçilebildi. Şeyh Kotku, kendi öğrencisi olan, öteden beri tanıdığı ve gerek TOB'daki tutumu, gerekse de politikadaki başarısıyla en uygun aday olarak Erbakan'ın 26 Ocak 1970'te kurulan MNP'nin başına geçmesini de tavsiye etti.

MNP'nin programı daha sonraki MSPve RP'nin programının özünü oluşturdu. Montaj sanayine karşılık milli ağır sanayi, Avrupa Ortak Pazarı'na karşılık İslam-Ortak Pazarı, laik-Batı taklitçisi eğitim yerine milli-İslami eğitim... Çeşitli dini ve ideolojik argümanlarla zenginleştirilmiş olan bu programın temelinde, ekonomik ve siyasi sistemde söz hakkı bulunmayan Anadolu eşrafı, sanayicisi, esnafıyla rejim tarafından baskı altına alınmış İslami örgütlenme ve yaşam tarzı yatıyordu.

Bu arada MNP'nin kuruluşunda uluslararası konjonktürü atlamamak gerekiyor. ABD-SSCB'de odaklanan iki kutuplu dünyanın Ortadoğu'sunda, Müslüman ülkelerde, anti-Amerikan, anti-emperyalist ciddi bir bağımsızlıkçı-milliyetçi akım vardır. SSCB'den etkilenmiş bu akıma karşı, ABD'nin Suudi Arabistan merkezli, bir "ılımlı İslam" politikası bulunmaktadır. MNP, bu ılımlı İslami politikayla fiili ilişkileri bir yana, anti-emperpalist akımın gençlik ve ordu içinde gittikçe yaygınlaşmış bulunduğu Türkiye'de, uluslararası sermaye açısından da "bir kenarda durmasında yarar bulunan" bir oluşumdur.

Tekelci sermaye-rejim-MNP

Bu toplumsal çıkarlarla ve ideolojik argümanlarla ortaya çıkan MNP, egemen toplumsal- siyasal yapıyla görünüşte köklü bir ayrılık yaratmış bulunuyordu. Birincisi, AET, ABD, montaj sanayi eleştirisi ve İslam ülkeleriyle ilişkiler politikasıyla tekelci sermayenin ekonomik hedefleri arasındaki çelişki... İkincisi, İslami politikalar, yaşam tarzı vb. diyerek bu sermayeyle örtüşmüş bulunan devlet yapısının ideolojik hedefleri arasındaki çelişki.. Askeri aygıtı ABD'yle, ekonomik yapısı Avrupa ülkeleriyle iç içe geçmiş olan egemen sistem, siyasal-ideolojik hedeflerini de, bu entegrasyona uyumlu olarak yürüyen, deforme olmuş "çağdaş bir kapitalist devlet ütopyası"nı içeren Atatürkçülük ilkeleriyle özetliyordu. MNP, rejimin belirlediği bu Atatürkçülük ilkeleriyle de açıkça çelişki halindeydi.

Söylemde ifadesini bulan bu abartılmış çelişki, her iki gücün birbirleriyle gerçek ilişkilerinde değil, birbirlerine karşı gerektiğinde kullandıklarında ve hitap ettikleri kitle açısından anlam taşıyordu. Başka bir deyişle ne MNP, toplumsal-siyasal yapıyı değiştirmek için yola çıkmıştı, ne de rejim onu kendi dışında bir olgu olarak görüyordu.

MNP ile rejim arasındaki gerilimi yaratan, köklü farklılıkları değil, Türkiye'nin toplumsal dinamikleri ile sürekli kendi içinde gerilim ve çatışma üreten, rejimin özgün yapısıydı. DP, CHP ve AP'nin hatta MHP'nin başına gelenler düşünüldüğünde, MNP-MSP-RP'nin rejimden en az zarar görmüş, en barışık parti olduğu görülebilir.

MNP-MSP-RP geleneğinde dile getirilmeyen ama değişmeyen gerçek amaç, ekonomik ve siyasi sistemde kendilerine yer açmak

REFAH PARTİSİ

isteğiydi. Devlet desteğiyle sağlayacakları sermaye birikimi ve devlet içinde kadrolaşarak edinecekleri yer, diğer tüm söylediklerinden, ilke olarak ileri sürdüklerinden önemliydi. Temsilini üstlendiği kesimler ve kadroları, programda ifade edilen İslami içerikli ekonomik, sosyal ve siyasal hedeflere değil, bu amaca göre motive olmuştu. Erbakan da, bu "ifade edilmemiş hedefi" gerçekleştirebilmek için türlü politik manevralar yapma yeteneğine sahip "kurt politikacı" olarak görülmüştü.

Bu nedenle, MNP-MSP-RP geleneği devleti, rejimi ürkütecek "ilkesel" gibi görülen bütün politikalarından kolayca taviz verebilmekte ve bu parti tarafından kolayca sindirilebilmektedir. İslami politikalar basit "biçimler"e indirgenmiştir. MSP lideri Erbakan, 70'li yıllardaki koalisyon hükümetleri boyunca İslami hedeflerin gerçekleştirilmesi olarak açtıkları İmam Hatip Lisesi okullarını ve bu okullar için getirilen sınırlamalara verdikleri mücadeleyi göstermiştir.

Cuntalar ve 'islami parti'

12 Mart 1971 muhtırasıyla birlikte yargılanan ve kapatılan iki parti TİP ve MNP oldu. Ancak TİP yöneticileri hapis cezalarına çarptırılıp cezaevine gönderilirken, Erbakan İsviçre'ye gitmiş, diğer MNP'li yöneticiler şirketler kurarak, "İslami hayat tarzına uygun çalışma"ya dönmüşlerdi. Muhtıracılar 1973 seçimleri hazırlığına giriştiklerinde, İsviçre'ye bizzat üst düzey bir general göndererek, Erbakan'ın ülkeye dönmesini ve partisini kurmasını istediler. Erbakan'a konulan siyaset yasağı "unutuldu."

Erbakan generallerden aldığı güvenceyle ülkeye geldi. Kapatıldıktan 17 ay sonra, 11 Ekim 1972'de Milli Selamet Partisi adıyla kurulan partisinin başına geçti. Bu kez MSP, daha dikkatliydi ve programını rejimi rahatsız edecek ifadelerden arındırmıştı.

12 Eylül 1980'de yönetime el koyan askeri cunta tüm partileri olduğu gibi Erbakan ve MSP yöneticilerini de gözaltına aldı. 12 Eylül cuntası, MSP'ye ne AP-CHP gibi, ne de MHP gibi davrandı. AP-CHP yöneticilerini sıkıyönetim mahkemeleinde yargılamayan cunta, MSP ve MHP'lileri yargıladı. MHP lideri Alparslan Türkeş ve MHP'liler uzun süre hapiste kaldılar.

Buna karşın Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askeri Mahkemesi'nde yargılanan MSP'liler 24 Temmuz 1981'de tahliye edildiler. 24 Şubat 1982'de sonuçlanan mahkeme 2 ila 4 yıl arasında hapis cezaları verdi. Bu cezalar daha sonra Yargıtay'da bozularak beraatle sonuçlandı.

19 Temmuz 1983'te RP kuruluş dilekçesini verdi. Ancak diğer partiler gibi RP'nin kurucuları cunta tarafından veto edildi ve 1983 genel seçimlerine giremedi.

Her iki askeri darbede MNP-MSP benzer suçlamalarla karşılaştı. 12 Mart'ın askeri hakimleri kapatılma gerekçelerini, Kongre'de söylenen Milli Nizam andıyla, Milli Nizam Marşı'na dayandırdılar. "Kongre şeriat gösterisine sahne" olmuştu. 12 Eylül cuntasının, MSP'ye karşı kullandığı en önemli silah da buna benziyordu: Konya mitinginde İstiklal Marşı'na gösterilen saygısızlık ve şeriat propagandası...

Hükümet ortağı MSP

1973 seçimlerinde oyların yüzde 11'ini alan ve 48 milletvekiliyle Meclise giren MSP, 73-80 arasında yaşanan hükümet krizlerinde kilit parti oldu.

Bu yıllar boyunca hem CHP'yle, hem de AP'yle koalisyon ortaklığı yaptı. Erbakan, "sen sistem dışısın" diyerek koalisyon yapmayacaklarını belirten ANAP ve DYP'ye sık sık 70'li yıllardaki koalisyonları hatırlatıp "Bunlar fasafiso, biz hükümet yapmış bir partiyiz" diyordu. Erbakan haklıydı; o yıllardaki koalisyon ortaklıkları incelendiğinde MSP'nin rejimin politikalarına harfiyen uyduğu görülür.

MSP'nin CHP ile 25 Ocak 74'te kurduğu koalisyon aynı yılın Ekim ayında son buldu. Erbakan'ın partinin genel kurul kararına rağmen kişisel ağırlığıyla istediği bu koalisyonda düşündüğü İçişleri Bakanı, 12 Mart'ın ünlü işkenceci generali Faik Türün' dü.

Bu koalisyon hükümeti sırasındaki akılda kalan önemli gelişmeler; Kıbrıs müdahalesi ve Genel Af'tır. Milli Gazete Erbakan'ı "Kıbrıs'ın fatihi" olarak nitelendirdi... Ecevit'in hanesine yazılan Kıbrıs müdahalesinin gerçek "kahramanı"nın kendisi olduğunu ileri süren Erbakan, bunu halen dilinden düşürmüyor.

Öte yandan koalisyon protokolünde "genel af"fa evet demiş olan MSP'liler, mecliste, "komünistler serbest bırakılıyor" diye karşı çıktılar ve yasanın TCK'nın141. ve 142. maddelerini kapsamadan çıkmasını sağladılar.

31 Mart 1975'te kurulan 1. Milliyetçi Cephe ile Temmuz 1977'de kurulan 2. Milliyetçi Cephe hükümetlerinin ortağı yine MSP'ydi. 1980'de üçüncü MC olarak anılan AP'nin azınlık hükümetine de MSP dışarıdan destek verdi. MC hükümetleri, 70'li yılların yükselen toplumsal muhalefetine ve anti-faşist mücadelesine karşı, gericiliğin cephesini ifade eden faşist hükümetlerdi. MSP, bu cephenin vazgeçilmez unsuru oldu.

Gelenekteki 'değişim'

80'ler sonrası RP ile 80 öncesi MSP-MNP arasında hareketin içeriğinde değil ama toplumsal dayanakları ve aldığı biçim itibarıyla önemli değişiklikler yaşandı. Nakbişendi şeyhlerinin tartışmasız yönlendiriciliği 80'li yıllarda son buldu.

"İslami Parti" Nakşibendi, Nurcu ve Kadiriler'in koalisyonuydu. Nakşibendi Şeyhi Mehmet Zahid Kotku, MNP-MSP'nin oluşumunda belirleyici işleve sahipti. Kadroların manevi feyz aldıkları yer de, bu tarikatın dergahıydı. Kotku'nun ölümünden sonra Nakşibendilerin şeyhi olan Prof. Esat Coşkun ile Erbakan arasındaki çatışma 1987 genel seçimlerinin ardından suyüzüne çıktı. Aslında siyasal parti üzerindeki otorite savaşını içeren bu kapışma Erbakan'ın savaşı kazanmasıyla sonuçlandı. Coşkun, bu kapışmada "yeni İslami oluşum"dan söz etti, ama bu gerçekleşmedi. 1977 yılında Nurcularla çıkan iç kapışmada da Erbakan galip gelmişti; Nurcular'ın kurdukları Nizam Partisi'nin etkisi ve ömrü olmadı. Tarikat-parti ilişkisinde, parti inisiyatifi ele geçirdi.

80 sonrası izlenen ekonomi politikalar, özel olarak da Turgut Özal'ın İslami sermayeyi palazlandıran politikaları, RP'nin sınıfsal bileşiminde ciddi değişikliklere neden oldu.

MNP'nin kuruluşunda görülen Anadolu'nun "eşraf ve tüccarlarının büyük sermayeye" tepkisinden bugün söz edebilmek olanaklı değil. RP'nin dayandığı sermayenin, kapitalizmin ulusal ve uluslararası güçleriyle entegre olmuş, modern bir sınıf haline geldiği söylenebilir.

RP, bugün düzenle çok daha iç içe geçmiş, büyük sermayenin politikalarını icra etmeyi arzulayan parti durumunda. Hareketin başlangıcından bu yana varolan ama gerçek hedefler olmayan İslami söylem, bugün kitleler nezdinde çok daha güçlü bir demagojik silaha döndü. İslami söyleme, 80 sonrasında sol söylem eklendi ve RP, sosyalistlerin ve sosyal- demokrasinin boşalttığı alanda etkinlik kazandı.

Ekonomik-siyasal sistemi değiştirmeyi değil, onda söz sahibi olmayı amaçlayan MNP-MSP-RP geleneği açısından program ve vaatler basit birer "demagoji" aracından ibaretti. Seçimlerden önce söyledikleriyle seçimlerden sonra söyledikleri arasındaki "uçurum"la medya tarafından köşeye sıkıştırılmaya çalışılan Erbakan'ın "Seçim meydanlarında böyle şeyler söylenir" tavrı, kendi geleneği açısından oldukça anlaşılırdı. Büyük sermaye ve devletin politikalarına kolaylıkla uyum sağlayan ve bunu bir tarz olarak kabul eden "İslami Parti"nin bu niteliği, devlet için toplumsal muhalefete karşı sürülebilecek güçlü bir araç olma imkanı yaratıyor. RP'li Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın siyasi tutsakların cezaevlerindeki ölümünü "pişkinlik"le seyretmesi, Başbakan emriyle televizyon yayınlarına sansür konması gibi, öncesinde görülmeyen uygulamalar, RP'nin, bu oportünist, pragmatik özelliklerinden kaynaklanıyor.

Sadece 1994'te RP, ABD'yi 15 kez ziyaret etti

Soner YALÇIN

"Refah Partisi Türkiye emekçileri için tehlikeli midir?" Bu ana soruyu parçalayarak ilerleyelim.

Refah Partisi ABD için tehlikeli midir?

Hayır, ABD'nin Türkiye ve Ortadoğu "uzmanı", CIA'nın Graham Fuller, Paul Henze gibi isimleri, Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra "Yeşil Kuşak Projesi"nin yerine "Ilımlı İslam Teorisi"ni ortaya attılar: Anti-Amerikancı, "devrimci" islam'ın panzehiri islam liberalizmiydi!

CIA'nın Ortadoğu, İslam uzmanları; tıpkı 2. Dünya Savaşı'nda "komünizm tehlikesine" karşı sosyal demokrat partilerin, popülist halkçı partilerin desteklenmesi gibi, fundamentalistlere karşı islam lib-

Keza, Erbakan'ın, Suudi Arabistan'da öğretim görevlisi iken alıp vitrinine koyduğu Abdullah Gül, RP ile ABD arasında bir köprü görevi yapmaktadır...

eralizmini savunan örgütlerin, partilerin desteklenmesini, en azından karşı çıkılmamasını ABD yönetimine kabul ettirdiler. (ABD yönetiminde özellikle Yahudi kanat, 'Ilımlı İslam Teorisi'ne de sıcak bakmamaktadır.)Necmettin Erbakan'ın 1980'li yılların sonrasına doğru gizli gizli ABD'ye gitmesi, Amerikan yönetiminin Ilımlı İslam Teorisi'ni benimsediği yıllara denk gelir... Bir dönem ABD'ye girmesi kesinlikle yasak olan Ortadoğulu islamcı birçok lider, tıpkı Erbakan gibi artık rahatlıkla bu ülkeye giriş yapmaya başlamıştır...Erbakan ilk başlarda gizli gizli ABD'ye girerken, son dönemlerde yanında televizyon ekiplerini de götürerek Türkiye'deki hakim güçlere mesaj vermeye başlamıştır. Sadece 1994 yılında RP'nin ABD'yi 15 kez ziyaret ettiği düşünülürse, ilişki hakkında sanırım yeteri kadar bilgi sahibi oluruz.Keza, Erbakan'ın, Suudi Arabistan'da öğretim görevlisi iken alıp vitrinine koyduğu Abdullah Gül, RP ile ABD arasında bir köprü görevi yapmaktadır...

Refah Partisi anti-emperyalist, bağımsızlıkçı bir hükümet politikası izlemeyecektir. RP'nin seçim sloganı "Yeni Bir Dünya" ile vurgulamak istediği "Yeni Dünya Düzeni"ne tam bir uyumdur. Refah Partisi, Anti-Amerikancı müslüman 3. Dünya ülkelerinin, radikal islamcı örgütlerin içine sokulmuş bir Truva atıdır...Erbakan'ın, Mübarek'ten, Butto'dan, Hüseyin'den, Suud krallarından, Körfez şeyhlerinden hiçbir farkı yoktur..Refah Partisi devlet için tehlikeli değildir, laikliği de rafa kaldırmayacaktır. Sakıp Sabancı devlet için ne kadar tehlikeliyse, Necmettin Erbakan da o kadar tehlikelidir.1950'li yıllarda İlim Yayma Cemiyeti'nin en önemli finansörlerinden olan Sakıp Sabancı, bugün RP-DYP koalisyonunun bir numaralı destekleyicisidir. 10 trilyonu aşan bütçesiyle, yüzbini geçen personeli ile Diyanet İşleri Başkanlığı ne kadar devlete düşmansa, RP de o kadar düşmandır.

Kenan Evren, Turgut Özal ne kadar laik ise, Necmettin Erbakan da o kadar laiktir!..

"Varoşların Partisi" RP'nin, hakim sınıflar için tehlike arzettiği yolundaki görüşlere de katılmak mümkün değildir. Bugün Türkiye'de tüm tonlarıyla sol bir bunalım içindedir. Kimlik arayışındaki varoşlar bu nedenle RP'ye yönelmektedir. Ancak RP varoşların taleplerini karşılamaktan uzaktır. İslamcılar şimdiden kendi burjuvalarını, kendi holdinglerini yaratmışlardır. Burjuvalar ve holdigler ancak sömürü temelinde yükselebilirler. Kendini yüzde 21'lere taşıyan varoşlardan ziyade, Milli Nizam Partisi'nin kurulmasına neden olan Anadolu sermayesini "devlet nimetlerinden" daha fazla yararlandırmak dışında, RP'nin merkez sağ partilerden bir farkı yoktur. RP yoksulların oy verdiği bir partidir. Ancak bu parti ANAP kadar, DYP kadar özelleştirmecidir. Merkez sağ kadar serbest piyasa ekonomisinden yanadır.

Refah Partisi hükümeti Kürt sorununu da çözemez. Refah Partisi, Kürt sorunu konusunda en pragmatist ve oportünist partidir. En fazla oyu Kürt bölgelerinden almasına rağmen, 1991 genel seçimlerinde Alparslan Türkeş ile ittifak yapmıştır. 1996 yılında ise Meclis'in en şoven ve militarist partisi DYP ile hükümet kurmuştur. (Yeni Dünya Düzeni'nin bir numaralı destekçileri Çiller ve Türkeş ile Erbakan'ın ittifat yapması tesadüfi midir?)

RP, Kürt sorununda devlet politikasını uygulamaya devam edecektir. Erbakan, tıpkı Turgut Özal gibi federasyon, özerklik, otonomi tartışmasını, K. Irak- Mısır-Kerkük'ün işgalini isteyebilecek kadar pragmatiktir, ancak Özal kadar güçlü değildir...

Son olarak, RP Türkiye emekçileri için tehlikeli midir, sorusuna yanıt vereyim, kısaca...

Evet tehlikelidir. Pragmatist politikalar sorunu Türkiye'yi IMF'nin, Dünya Bankası'nın borç tuzağına düşürerek, daha bağımlı bir Türkiye yaratacaktır. Özelleştirmeler sonucu Türkiye'yi çokuluslu tekellerin sofrasına atacaktır. ABD'nin Ortadoğu'da, Balkanlar'da, Kafkaslar'da Türkiye için benimsediği yeni konsepti; aktif jandarmalık rolünü rahatlıkla üstlenebilir...

REFAH PARTİSİ

İktidara yürüyen siyasal bir güç bölünmez. Ancak RP'nin oy oranında birkaç puanlık bir düşüş, bu partinin içinden daha radikal bir islamcı partinin çıkmasına yol açabilir. Bu yüzden takıyye alanı sınırlıdır. RP, iktidardaki oportünizmini tabanından gizlemek için, Ayasofya'nın ibadete açılması gibi yapay sorunlarla taraftarlarını coşturmaya çalışacaktır.

Trajikomedi

Yavuz ALOGAN

27 Mart (1994) yerel seçimlerinde RP'nin 28 il ve 73 ilçede belediye başkanlıklarını kazanması, ülke genelinde büyük bir şaşkınlık yaratmıştı. Ankara'da seçim gecesi sabaha kadar evlerin telefonları çalmış ve insanlar sosyal demokrat aday Korel Göymen'in her TV kanalında perişan ettiği Melih Gökçek'in, Etimesgut'ta açılan sandıklardan çıkan oylarla öne geçişini konuşmuşlardı. 31 Mart günü Atatürk posterleri taşıyan insanlar Ankara ve İstanbul'da gösteri yapmışlar; 1 Nisan günü İstanbul Valisi ve DGM savcılarının, kamyonlara binerek taşkınlık yapan RP'lileri uyardığını bildiren Cumhuriyet gazetesi, "Ordu RP'den rahatsız" manşetini atmıştı. Anıtkabir, elinde çiçekler ve resimler taşıyan insanların akınına uğramış, bütün TV kanalları bu insanların görüntüsüne yer vermişti. Bu tepkilerin ardından, 10 Nisan günü, asılsız olduğu daha sonra anlaşılan bir haber üzerine, İstanbul'da 30 bin, Ankara'da 15 bin islamcı, yeşil bayraklar ve Arapça pankartlarla gösteri yapmış; dört gün sonra Tayyip Erdoğan Belediye Meclisi'ni fatihayla açarken, Erbakan, "adil düzen"e "kanlı mı yoksa tatlı mı" geçileceği sorusunu ortaya atmıştı.

Şimdi Erbakan başbakan ve ortalıkta aleni bir öfke ya da sevinç belirtisi yok. Başbakanlık koltuğu bir 23 Nisan çocuğuna emanet edilmiş gibi, herkes hoşgörüyle ve demokrasinin icaplarına saygı göstererek beklemekte.

Temelde komik olduğu halde trajik ögeler içeren oyunlara trajikomedi denir. Sözgelimi MİT Müsteşarı'nın Erbakan'a irticai faaliyetler hakkında brifing vermesi; Maliye Bakanı Abdüllatif Şener'in faizler hakkında birkaç kelime söyleyerek piyasaları paniğe sevketmesi, bunun üzerine Dışişleri Bakanı (!) Çiller'in devreye girerek piyasaya güvence vermeye çalışması; Erbakan'ın Mısır'daki "Müslüman Kardeşler Örgütü" hakkında nasihat ederek Hüsnü Mübarek'in sinirlerini bozması, komik ögelerdir.

Peki trajik olan nedir? Trajik olan, Türkiye'deki siyasal sistemin bütün yönleriyle iflas etmiş olmasıdır. Parlamento kendi içinden bir ara rejim hükümeti, bir "milli mutabakat" ya da bir seçim hükümeti çıkarmayı bile becerememiştir. Temsili demokrasinin çarklarını parayla yağlayan siyasal sistem, merkez sağın partilerini içten içe kemiren tarikat ve mafya bağlantıları, halka yabancılaşan merkez solun siyasal ideolojisini ve programatik inandırıcılığını kaybetmesi, RP'yi iktidara taşıdı.

RP geleneksel/ideolojik konumunu kısa süreli bir seçim ekonomisi uğruna zorlayacaktır. Ancak bu zorlamanın sınırları vardır. Sözgelimi, kendi taraftarlarına kaynak tahsisatı için "serbest piyasa" mekanizmalarına daha fazla müdahale etmek zorundadır. Gene, İsrail'le yapılan askeri anlaşmayı bozmaya çalışmayacaktır, ama bu anlaşmanın bölgesel sonuçları ortaya çıkmaya başladığında, taraftarlarına ve "kardeş müslüman" ülkelere durumu izah etmesi gerekecektir. Muhalefetteyken takıyye yapmak kolaydı. Ancak devletin labirentlerinde dolaşan bir başbakanın aynı şekilde takıyye yapmasına izin vermezler.

RP, iktidar ortağı olduğu süre içinde, çevresindeki mayınlara basmamaya özen göstererek, devlet kaynaklarını kullanarak, propaganda mekanizmasını alttan alta işleterek, merkez sağın büyük bir şaşkınlık içindeki partilerini parçalayarak, muhtemel bir erken seçimden anayasayı değiştirmeye yetecek bir çoğunlukla çıkmaya ve ardından iktidarı ele geçirmeye hazırlanmaktadır. İktidara yürüyen siyasal bir güç bölünmez. Ancak RP'nin oy oranında birkaç puanlık bir düşüş, bu partinin içinden daha radikal bir islamcı partinin çıkmasına yol açabilir. Bu yüzden takıyye alanı sınırlıdır. RP, iktidardaki oportünizmini tabanından gizlemek için, Ayasofya'nın ibadete açılması gibi yapay sorunlarla taraftarlarını coşturmaya çalışacaktır.

'İslami Yeşil Kuşak'

Dünya basını RP'li iktidarı kuşkuyla karşılamıştır. ABD'nin ve NATO'nun, Ortadoğu barışının sona erdiği şu kritik dönemde, Türkiye'deki çıkarlarını RP iktidarına açık destek vererek riske sokması ya da bu riske uzun süre katlanması düşünülemez. "İslami Yeşil Kuşak", Soğuk Savaş döneminin, Sovyetler Birliği'ni güneyden ve doğudan kuşatmak için geliştirilen son büyük projelerinden biriydi. 12 Eylül generalleri bu projeyi yürekten benimseyerek her türlü İslam gericiliğinin dizginlerini gevşettiler. Günümüzde Amerikalı uzmanlar Yeltsin'in yatak odasında oturduklarına göre, böyle projelere gerek kalmadı. Tam tersine, yeni düzenini petrol paylaşımının belirleyeceği Ortadoğu'da, Batılı güçlerin en büyük engeli radikal islamcılardır. ABD'nin ve Batılı güçlerin (belki Almanya dışında) kendi içinde ve çevresinde radikal İslamın her türlüsünü barındıran bir RP'yi desteklemeleri için hiçbir makul neden yoktur. Onlar Netanyahu'nun yanında, Erbakan yerine Çevik Bir gibi birini (ne de olsa 'one of their boys!') görmeyi tercih ederler.

Özetle, emperyalist kapitalist sistemin Türkiye'deki özgün demokrasi deneyiminin sürmesi uğruna, ekonomik ve siyasal çıkarlarını riske sokması düşünülemez. Kaldı ki, bugünün dünyasında serbest piyasa ekonomisi ile siyasal demokrasi arasında hiçbir sahici bağlantının bulunmadığı defalarca kanıtlandı.

RP'nin, kapitalist sistemin içinde, öteki partiler gibi yer alan bir düzen partisi olduğunu düşünmek yanlış sonuçlara götürebilir. Elbette İslam'ın önerebileceği, kapitalizmden farklı bir sistem yoktur. Ayrıca RP, hiç kuşkusuz, iktidara giden yoldaki engelleri aşana kadar mevcut anayasal kurumlara dokunmayacaktır. Bu iki özellik, klasik Alman faşizmi için de, özellikle 1928–33 yılları arasında geçerli olmuştur. Öte yandan RP, diğer düzen partilerinin aksine, gerektiğinde sokağa hakim olabilecek şekilde örgütlenmiştir. Bu partinin, kendilerini "yetmiş yıllık zulüm dönemi"ne son verme misyonuyla tanımlayan taraftarları, ideolojinin, paranın ve teşkilatın birleştirdiği ve sürekli denetlediği, kolayca harekete geçirilebilir bir kitleyi oluşturmaktadır ve oldukça büyük sayılara ulaşmıştır.

Sosyalist sol, darbe ve şeriat tehlikelerini azımsamadan, bunlara karşı ittifak kurma imkanlarının hiçbirini reddetmeden kendi renklerine dönmek, en küçük birimlerde bile, savunma grupları ya da direniş komiteleri gibi geleneksel örgütlenme tarzlarını yeniden benimsemek zorundadır.

Refah ve üç kritik tercih

Metin ÇULHAOĞLU

1994 yerel seçim başarısıyla tuzu kuru kemalistleri ülkenin geleceği konusunda dehşete düşüren, bugün ise bir numaralı iktidar ortağı oluşuyla kimi sol *köşe yazarlarının ayranını* kabartan Refah'ın, sosyalistler açısından bir şans yaratma olasılığı var mı? Başka deyişle, Refah iktidarı sayesinde bazı perdeler aradan çekilebilir mi? Soldan aşırılan demagojik siyasal söylemlerin ipliği pazara çıkarılabilir mi? İşçi-emekçi kesimlerin sol içgüdülerinin üzerine serpilen ideolojik-siyasal cüruf temizlenebilir mi?

Bu sorunun peşin ve kesin bir yanıtı yoktur. Yalnızca, kimi olasılıklardan ve olanaklardan söz edebiliriz. Bu olasılıklardan yararlanılması ise çok net siyasal, ideolojik ve stratejik tercihlerle mümkün olabilecektir. Kısacası, sosyalistler bu kritik tercihlerde falso yapmadıkları taktirde, Refah iktidarı, sosyalizmin önündeki önemli kapıları aralayabilecektir.

Öncelikli konu: Refah'ın kimliği

Kritik tercihlerden ilki, Refah'ın kimliğinin saptanmasıyla ilgilidir. Burada hiç kuşkusuz, ansiklopedik ya da akademik değil, sosyalist siyasetin gerektirdiği türde bir siyasal kimlik saptamasından söz ediyorum. Böyle alındığında, mutlaka ve mutlaka yapılması gereken, Refah'ın şeriatçı ve antilaik kimliğinin değil, sermayeyle, varlıklılarla, patronlarla özdeşleşmiş kimliğinin öne çıkartılması, bu kimliğin vurgulanmasıdır. Sosyalistler, hiç kuşkusuz, sosyalist olmayan, ama Refah ve dinsel fanatizm karşıtı laik, demokrat, çağdaş tepkileri de dikkate almalıdırlar. Ama bu tür tepkilerin şu ya da bu gerekçeyle esiri olmamalıdırlar. Hele hele "en geniş laiklik cephesi" türü saçmasapan gerekçelerle kendi özgün kimliklerini ve taleplerini geriye çekme gibi bir hataya hiç düşmemelidirler.

Bugünün Türkiyesi'nde, salt radikal dinciliğe karşı oldukları ya da öyle göründükleri için özelleştirmeci sermayedarlarla, laik ressamlarla, rant yemekten şişmiş CHP kodamanlarıyla, Anayasa Mahkemesi başkanlarıyla ve bilumum "zinde" güçlerle ittifak yapabileceğini, üstelik böyle bir ittifak için sosyalizm fikrinin geri çekilebileceğini düşünen sosyalist olabileceğini sanmıyorum.

Varsa da, böylelerine ne demek gerektiğini tam bilemiyorum.

İkincisi şu: Özellikle Refah iktidarda olduğu için, özelleştirme, SSK'nın talanı, geç emeklilik başta olmak üzere, sermayenin sınıfa yönelik doğrudan saldırısına karşı verilecek mücadele, temel stratejik tercih olmalıdır. "Özellikle Refah iktidarda olduğu için" diyorum; çünkü bu ülkede emekçi kesimlerin, yolunu şaşırmış sol içgüdü ve tepkilerin aldatıcı cazibe odakları önce Refah, sonra da DSP'dir. Bu ülkede Refah'ın emekçileri kandırabilmesinin vebali sosyalistlere aittir. Şimdi, bu vebalden kurtulma şansı doğmaktadır. Yeter ki, bu şans da "barış, demokrasi ve laiklik dışı hiçbir şeyle uğraşmamak gerekir" türü bir dar görüşlülükte heba olup gitmesin.

Refah'a karşı: Sol mu, sosyalizm mi?

Bu iki tercih yapıldığında, bir başka önemli nokta

R E F A H P A R T İ S İ

kendiliğinden gündeme gelecektir: Sosyalistlerin gene en genel anlamdaki sol havuz içinde kalmaları; ama burada, genel "sol"un ötesinde kendi ayrıksı sosyalist kimlikleri, söylemleri ve yaklaşımlarıyla belirgin bir odak oluşturmaları... Genel sol içindeki sosyalizm, Refah'ın şeriatçı kimliğinden çok sermayeci kimliğini öne çıkartarak, mücadele stratejisi olarak da sermayenin saldırısının geri püskürtülmesini tercih ederek kendi özel kimliğini pekiştirecektir. Laikliğin, kemalizmin ve aydınlanmacılığın "sol" sayılmaya yettiği bir ortamda, böyle bir kimlik netleşmesi sosyalistlere güç kazandıracaktır.

Neden? Bu sorunun yanıtı, bizi üçüncü kritik tercihe götürür. Sosyalistlerin tercihi, Refah'ın tabanına saldırmak ve bu tabanı kemirmek yönünde olmalıdır. Burada hiç kuşkusuz Refah tabanının belirli bir kesiminden söz etmiyorum. Sosyalistlerin, orta büyüklükteki Anadolu kentlerinin palazlanmış sermaye kesimlerinden oluşan bir tabanı kemirmesi elbette gündem dışıdır. Ama, Refah'ın tabanı bunlarla sınırlı değil ki... İki büyük metropolün yoksul mahallelerinde ve sanayisi gelişkin Anadolu kentlerinin emekçi kesimlerinde Refah'ın ciddi bir gücü vardır. Gerek metropollerde, gerekse sanayi kentlerinde, bu emekçilerin zihinleri sıfırdan başlayarak dincigerici ideoloji ile doldurulmuş değildir. Tersine, zihinlerde sol, sermaye karşıtı diyebileceğimiz bir ilk birikim ya da temel vardır ve Refah demagojisi bu temelin üzerine kendi cürufunu serpip onu örtmüştür. Şimdi, işte bu cürufun temizlenmesi gerekiyor. Ve bu görev de, elbette, başkalarına değil, sosyalistlere düşüyor.

Hedefi ininde kovalamak

Gene yukarıdaki üçüncü tercih bağlamında sürdürecek olursak şunlar söylenebilir: Refah Partisi, emeğe yönelik saldırıda, emekçi sınıfları içeriden bölme, direnenlere karşı gene sınıfın içinden militan çıkarma, giderek "sınıfın içinden gelen" sendikacıları bu tür işlere alet etme açısından, örneğin DYP'ye ve ANAP'a göre daha örgütlü ve militan bir yapıya sahiptir. Sosyalistlerin, özele, sınıfa, sendikaya, işverene ve mahalleye inme anlamında inceltilmiş bir mücadele kurgusu yerine, genelde kalan, orta sınıfları temel alan, "ileri-ci" basına ve yazarlara dayanan ve büyük caddelerde konferans salonlarını mekan seçen bir hattı yeğlemesi de Refah'ı kendi alanlarında büsbütün başıboş bırakacaktır.

Refah'ın sermayeci kimliğine vurgu denildi, sermayenin emeğe karşı saldırısına karşı mücadelenin öne çıkarılması dendi. Sosyalistlerin bu ve benzeri konularda gene büyük görüş ayrılıkları yaşayacaklarını ve bu yüzden de hiç bir araya gelemeyeceklerini herhalde kimse rahatlıkla söyleyemez. Çok şükür, altı yıl öncesinde yaşamıyoruz. Bu nedenle, tarikatların burjuva bile olmayan bir kemalizm tarafından boğulmuş has sivil toplum kuruluşları olduklarını bugün yalnız Muhsin Yazıcıoğlu söylüyor. Bugün, dinci ideologlarla konsensüs ve sivil toplum açıkoturumlarına çıkma modasını sosyalistler bıraktılar, kemalistler benimsiyorlar. Gene çok şükür, Kürt siyasetçiler, Kürt köylüler, "cumartesi anneleri" ve başkaları

Mutlaka yapılması gereken, Refah'ın şeriatçı ve antilaik kimliğinin değil, sermayeyle, varlıklılarla, patronlarla özdeşleşmiş kimliğinin öne çıkartılması, bu kimliğin vurgulanmasıdır.

sayesinde, "ibadet edenler, başlarını örtenler eziliyor, zulüm görüyor" türü iç bayıcı demagojilere kimse yeltenmiyor. Özetle, Türkiye'deki sosyalistler sivil toplum sendromunu aşmış görünüyorlar. Böyle bir ortam, sosyalistlerin Refah iktidarına ve girişimlerine karşı ortak bir mücadele hattı örgütlemeleri açısından elverişli sayılmalıdır.

Örneğin, Söz'ün bir önceki sayısında da belirtildiği gibi, EP, ÖDP ve SİP Refah iktidarının kimliği ve misyonu konusunda oldukça benzer görüşleri paylaşıyorlar. Bu, gerçekten umut verici bir nokta. Gelgelelim, sosyalistleri birçok tuzak bekliyor. Emin olun, Anadolu'daki bir ilin bir ilçesinin sözgelimi Atatürk büstüne bir saldırı olduğunda ya da bir köyün öğretmeni kız öğrencilerin başını örttürmeye kalktığında böyle olaylar birçok gazetede eskisine göre daha büyük manşet olacaktır. Sesler gene yükselecektir: "Ne oluyoruz?", "Nereye gidiyoruz?", "İşte geldiler ve başladılar..." Ve elbette, sosyalistlerin sağlıklı tercihleri, bu manşetlerin ürkütücü karanlığında boğulmak istenecektir: "Tamam da, şimdi sırası mı?.."

Tam da sırası...

'Babayiğit Çiller'

Şadi OZANSÜ

Erbakan oldukça kurnaz bir burjuva politikacısı. Hükümetin güvenoyu almasının hemen ardından Meclis kürsüsünden yaptığı kısa teşekkür konuşması sanıldığının tersine fevri bir çıkış ve sitemden ibaret değildi. Zaten bu tür burjuva politikacılarının ne söyledikleri değil, ne söylemek istedikleri önemlidir.

Hatırlayacaksınız bu konuşmasında Erbakan kendisiyle hükümet kurmadığı için Mesut Yılmaz'a sataştı ve "Refah Partisi'yle hükümet kurmak her babayiğidin harcı değildir" diyerek, sözde Tansu Çiller'e teşekkür etti. Çiller kendisini analık ve bacılıktan, bir anda babayiğitliğe "terfi" ettiren Erbakan'ın ne söylemek istediğini tam kestiremediğinden anlamsız gülümsemesiyle etrafa bakındı, Mesut Yılmaz ise her zamanki donuk ifadesiyle gerildi, durgunlaştı ve sonuçta Erbakan'a diplomatik bir cevap vermekle yetindi. Oysa Erbakan'ın vermek istediği mesaj çok yönlüydü. Bu yönleri görmekte yarar var: Muhatapları Yılmaz ve Çiller gibi gözükmesine rağmen mesajlar kendi seçmenine yönelikti. İlk mesaj, "ben aslında hükümeti DYP ile değil ANAP'la kurmak istiyordum, bunu anlayın", ikincisi, "önümüzdeki dönemde ANAP'la hükümet kurmaya gene de açık kapı bırakıyorum", üçüncü ve en önemli mesaj ise şuydu: "DYP'yle kurduğum hükümette bugüne kadar yapmış olduğum vaadlerden ciddi tavizler verebilirim, buna hazırlıklı olun".

DYP; içinde barındırdığı emekli generaller, valiler ve polis şefleriyle tek parti dönemi CHP'sinin misyonunu üstlenmiş durumda. Buna ek olarak "kirli savaş"a bodoslamasına angaje oluşuyla devletin üst kademelerinin de güvenine mazhar. Üstelik bu öylesine bir güven ki RP ile koalisyonu dahi bu çevrelerin tepkisine neden olmayıp onaylanabiliyor. Ama durum bunun da ötesinde. ANAP'a RP ile koalisyon izni vermeyen devlet, aynı izni Çiller'den esirgemedi. Ortada çok ciddi bir operasyon var. Yeni kurulan hükümet bir **devlet operasyonudur**. Ve bu operasyonda kullanılacak olan parti Refah'tır. Bilindiği gibi Türkiye'de devletin içinde odaklanmış terör güçlerinin karşısında iki kesim var. Bunlardan biri OHAL bölgesinde RP'yi bile azınlıkta bırakan hareket, diğeri ise sermayenin özelleştirme saldırısına karşı kendi öz savunmasını kurmaya çalışan emekçi hareketi. İşte bu iki hareketi de ezme operasyonunda kullanılabilecek tek örgütlü kitlesel güç RP'dir. RP, OHAL bölgesindeki devlet yandaşı tek kitlesel güçtür. Öte yandan, büyük kentlerin, emekçi kesimlerin önemli bir bölümü de artık eskisinden farklı olarak RP'nin seçmeni durumuna gelmiş bulunuyor. Devlet içinde odaklanmış terör güçlerinin her iki kesimde de esamesi pek okunmayan DYP ile yetinerek bir mücadele sürdürmesi pek olanaklı değildir. Savaş rejiminin bu yüzden RP kitlesine ihtiyacı vardır. Özellikle sermayenin azgın özelleştirme saldırısına karşı büyük kentlerin emekçi kitlelerini dizginleyip, frenleyebilecek gücün RP olduğu büyük burjuvazi tarafından da anlaşılmıştır. Bu yönüyle RP geçmişte "sosyal demokrasi"nin üstlenmiş olduğu misyonu da üzerine almak durumundadır.

Ateşten gömlek...

Düzeniçi bir kapitalist parti olma yoluna süratle kayan RP hükümete katılmakla sırtına ateşten gömlek geçirmiş oldu. Her iki alanda da yürütmek zorunda kalacağı MGK ağırlıklı politikalarla bir süre sonra ciddi bir krizle yüzyüze gelecektir. Bu MGK'nın RP'yi kıskaca alma operasyonu olarak değerlendirilmelidir. Kuşkusuz RP'nin de buna karşı uygulayabileceği politikalar olacaktır. RP sonuçta kendisinden belli bir beklenti içine giren yandaşı sermaye grup ve çevrelerinin baskısıyla hükümete katılma kararı almak zorunda kalmıştır. Onlara borcunu hükümet imkanlarını kullanarak ödemek zorundadır. Tabii aynı zamanda gene bu imkanları kullanarak kadrolaşma politikasını geliştirerek, kırsal alanda örgütlenmesini yaygınlaştırmaya çalışacak ve muhtemelen bir erken seçime girerken hükümette bulunmanın avantajlarını kullanmayı deneyecektir. Ancak RP'nin almaya çalışacağı bütün bu önlemler var olan rejimin çizmiş olduğu sınırlar içinde kalmaya mahkumdur. Başka bir ifadeyle, var olan "demokratik rejim" sürecinin yolundan şaşmaması RP'nin önündeki tek seçenektir. Kendi çatısı altındaki radikal islami grupların zayıflığı göz önünde tutulduğunda RP'nin bunun dışında bir seçeneğe de zaten hazır olmadığı görülmektedir. Bu durumda İslamın "Sosyal Demokrasi"si olarak faaliyet gösterecek olan Refah, kendisini iktidardan alaşağı etme potansiyeline sahip güçlere de her zamankinden daha tavizkar davranmak durumunda kalacaktır. Önümüzde çok ilginç bir manzara var. Nasıl 1973 seçimleri öncesinde atıp tutan Ecevit (Kontrgerilla ve tekelci sermaye konularında) 1974 Kıbrıs harekatından sonra hücum ettiği bu çevrelerin mutlak egemenliği altına girmişse, Erbakan da bir anlamda Ecevit'in akıbetini yaşayacaktır. İster 'sol'un şoşyal demokrasisi, ister İslamınki gergin ve çalkantılı politik ortamlarda havlu atmaya daha başından hazırdırlar.

ÖDP'nin Ecevit deneyiminden olduğu kadar, yaşanmakta olan Erbakan "Sosyal Demokrasi"sinden de çıkaracağı çok dersler olmalıdır.

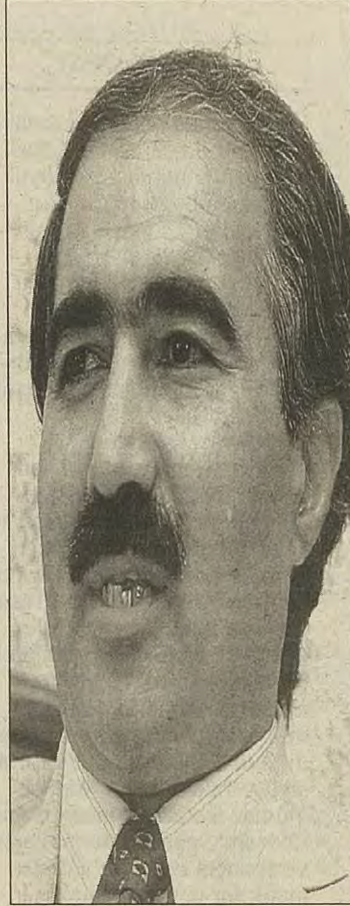

RP'yi zor gün

Mustafa ERDOĞAN

RP bir islami hareket değildir. RP, Humeyn tarzı bir islami hareket değildir. Ya da Cezayir'deki FIS gibi bir siyasi mücadele de değildir. Dinî ağırlığı olan, dinî söylemleri biraz daha önde olan bir partidir. Bazı çevrelerin söyle diği gibi temelden bir düzen değişikliği iddiasında olan bir parti değildir.

RP'nin uzun arayışlar sonrasında koalisyon ortağı olması parti üst yönetimi ile taban ilişkileri, genel politik söylem ile somut uygulamalar arasındaki çelişkileri de gündeme getirdi. İslami kesimler, RP'nin uzun vadede tabanı ile önemli sorunlar yaşayabileceğini belirtiyorlar. RP'nin önünde bekleyen OHAL- Çekiç Güç, laiklik konusundaki yaklaşımlar ve genel olarak düzenin tümünü eleştiren 'adil düzen' söyleminin ne oranda yaşama geçirilebileceği sorunu RP üst yönetiminin kafasını kurcalıyor. Hükümet'te kalacakları sürede popülist politikalar uygulayarak, 3-6 ay geçirme eğiliminde olduğu gözlenen Erbakan 'ın, kulağına cılız da olsa şimdiden muhalif seslerin gittiği belirtiliyor. Partinin koalisyona giriş tarzı, verilen tavizler ve bakanlık dağılımı RP'de bir kesimi ciddi ciddi rahatsız ediyor. Bakanlıkların paylaşımı sırasında başta bölge milletvekilleri olmak üzere, parti tabanının sesine pek kulak vermeyen Erbakan'ın daha ziyade hassas dengeleri gözetmeye çalıştığı öne sürülüyor. Tarikatlar ve sermaye kesimi ile ilişkileri iyi olan milletvekillerine bakanlık veren Erbakan bölge milletvekillerine de kapalı kapılar ardında sözler verdi. Buna rağmen bölge milletvekillerini ikna edemeyen Erbakan'a özellikle Gürcan Dağdaş, Cevat Ayhan ve Fehim Adak'ı bakan yapması nedeniyle tepki büyüyor. Bölge milletvekilleri Kürt kökenli milletvekillerinin yeterli düzeyde temsil edilmediklerini düşünüyorlar. Örnek olarak da bölge milletvekili olmasına rağmen, Fehim Adak gibi Arap kökenli birinin bakan yapılması ile "hile" yapıldığını öne sürüyorlar. Bunun yanında Kürt sonununun, cezaevleri ve genel demokratikleşme konusunda Erbakan atmaya söz verdiği adımları yerine getirmezse uzun vadede zorlanacağa benziyor. Ancak RP Genel Merkezi'nin tepkileri sınırlamak için TBMM Grup seçimlerinde bazı isimlere grup başkanvekilliklerini vermesi bekleniyor. Parti içinde "demokrat" kimliği ile tanınan ve daha önce bakan olması beklenen Manisa Milletvekili Bülent Arınç'ın grup başkanvekilliğine getirileceği bildiriliyor. RP'nin genel politik söylemi ve tabanı ile ileride yaşaması muhtemel sorunlar üzerine islami kesimlerle görüştük.

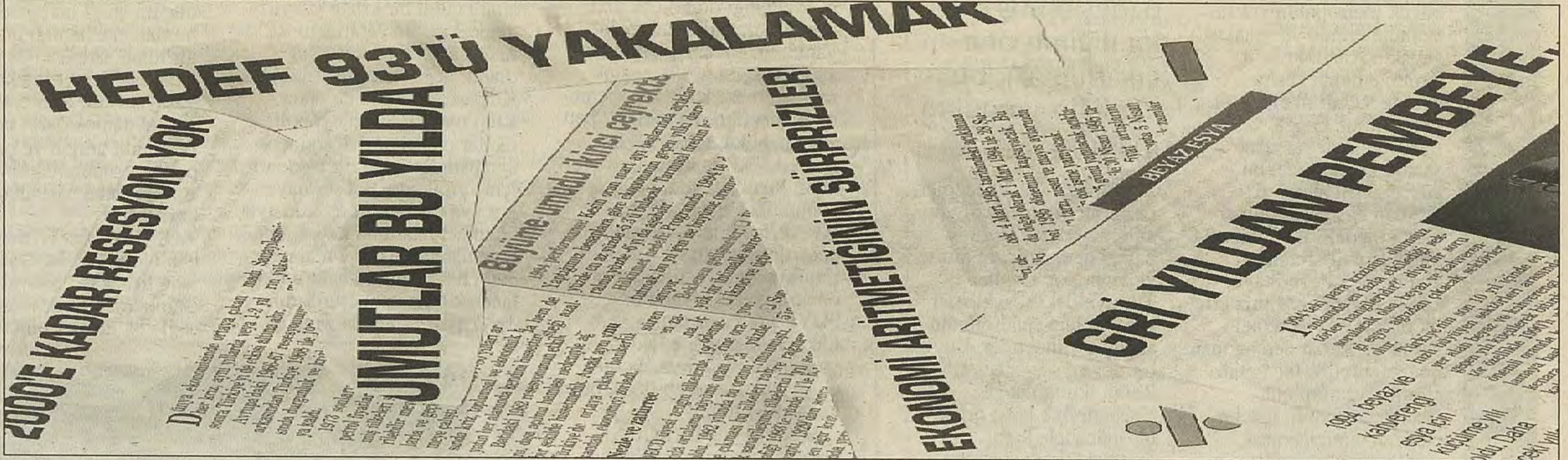

Barış ve Kardeşlik Komitesi Başkanı İsmail Nacar:

Refah'ta değişen sadece üslup

Refah Partisi'nin söylemlerinde herhangi bir değişiklik yok, üslubunda değişiklik var. RP öteden beri belli bir kesimin gözünde farklı nitelenen bir parti. RP ve Erbakan 1970'li yıllarda laikliğe karşı olmadığını, hatta Osmanlı devletinin laiklikle 600 yıl ayakta kaldığını ve Patrikhane'nin ayakta kaldığını söylüyordu. Bugün de aynı şeyi söylüyor. O dönemde de antiamerikancı ve antibatıcı tavrı vardı. Şimdi ise temel fikirlerinde bir değişiklik yok, üslubunda değişiklik var. Örneğin şimdi batıya düşman değiliz, dostça ilişkiler içerisinde olmayı istiyoruz, madem ki aynı ittifak içerisindeyiz, bu ittifakımız iki tarafın da çıkarları gözetilerek sürsün diyor. Şimdi gerek ABD,

Refah Partisi ekonomide ne yapar?

Solcuymuşuk......... Sazmışık....

Ahmet ÇAKMAK

Seyfi Öngider telefon ederek yeni hükümetin ekonomi politikası konusunda yazı yazmamı istedi. "Iık, mık, hay allah" gibi laflar ederek tüymeye çalışsam da sonunda yazı üstüme kaldı. Aslında net ve kararlı bir hayır çekemediğim için bu böyle oldu. Sebebi de ortalıkta iktisatçı diye dolaşıyor olmam. Seyfi istek mi direktif mi olduğunu ayırdedemediğim bir tarzda, "sen iktisatçı değil misin, yaz bakalım" deyince pıstım.

Üstelik ben Türkiye ekonomisinden pek anlamam. Sizleri yazının geri kalanını okumama eğilimine sokuyorum galiba, ama ne yapalım, gerçek böyle. Ama başka gerçekler de var. Sözgelimi Türkiye ekonomisinden anlar geçinen politikacıların, yazarların ve akademisyenlerin durumu gibi. Bunların hiçbir öngörüsü tutmaz. Mesela her yıl gazeteciler tanınmış iktisatçılara, işadamlarına ve politikacılara oyıla ilişkin enflasyon, büyüme oranı tahminlerini filan sorarlar. Bunların hiçbiri tutmaz. Türkiye için yapılmış ekonometrik tahmin modelleri vardır, bunlar da tutmaz. Niye acaba? Bunun birkaç nedeni var. Birincisi genel bir neden, yani sadece Türkiye için geçerli değil, her yer için geçerli. Bu iktisadi gelişmeler biraz da doğası gereği öngörülebilen cinsten değildir. Amerikalılar bu tahmin işi için çok çaba sarfederler, ama onların da tutturabildikleri az görülmüştür. İkincisi Türkiye'ye özgü nedenler. Bunların başında veri yetersizliği geliyor. Tahmin için gerekli rakamlar yok, olanlar da genelde sağlıksız. Bununla da bitmiyor. Ekonomik tahmin bir istihbarat meselesidir. Bu istihbarat DİE rakamlarından filan elde edilemez. Bazı ve de kritik bilgiler Ankara'daki ekonomi yöneticilerinin elindedir, daha doğrusu kafasındadır. Bütün bunlara, Türkiye'deki siyasal ve ekonomik istikrarsızlığı, ülkenin hızla değişmekte olduğunu da eklemek gerekiyor. Oturmuş ve istikrarlı ortamlarda tahmin tutturmak biraz daha imkan dahiline girer. Bu kadar laftan sonra tahminde bulunmayacağımı bekliyorsunuz sanırım.

Yanıldınız, tahmininiz tutmadı. Bulunacağım. Ne kaybederim? Tutturamazsam kimse hatırlamaz bile.. Kazara tutarsa o zaman da hatırlayan birkaç kişi nezdinde havam artar. Sanki tanınmış tipler yıllardır atıp atıp tutturamadıkları halde bir zarar mı gördüler? Hepsinin maaşı benimkinin otuz kırk katı, şöhretleri de artıyor.

İran'la karşılaştırma

Şunu baştan belirteyim. Refah Partisi iktidar değil, hükümet olmuştur. O nedenle iktidar olması halinde uygulayacağını iddia ettiği radikal değişim programlarından kalkarak değerlendirme yapmayacağım. Yalnızca bir noktaya değinmek isterim. İran'daki rejim 17. yılını sürüyor.

Yapılan araştırmalardan çıkan sonuçlara göre bu dönem zarfında çalışan kesimin yaşam standartları genel olarak gerilemiştir. Bazı yazarlar kazançlı çıkanların yalnızca ticaretle uğraşan kesim olduğunu iddia etmektedirler. Tabii bunlar Türkiye'de de Refah'ın iktidara gelmesi halinde aynı şeylerin olacağı anlamına gelmez. Ama akılda bulunması ve üzerinde düşünülmesi gereken bir husustur. Üstelik İranlılar'ın hatırı sayılır bir petrol avantajına sahip oldukları da unutulmamalıdır.

İki varsayımdan hareket ediyorum. Birincisi Refah'ın kitle desteğini artırmak için memurlara, köylülere ve esnafa elindeki olanaklar çerçevesinde kıyak yapacağıdır. İkincisi de Refah'la devletin bir kanadının bir oyuna giriştikleridir. Birincisini biraz açalım. Refah kıyak yapma niyetini daha bismillah der demez gösterdi. Memur maaşlarına zam, esnafın peşin vergisinin kaldırılması, köylü borçlarının vadesinin uzatılması v.b. Öte yandan, Refahlı belediyelerin yoksullara hizmet götürme konusunda birçok şeyler yaptıkları söyleniyor. Bu tür hizmetlerin daha etkili olarak devam edeceği de rahatlıkla öngörülebilir. Elit çevreler bunlara kızıyor. Ben kızmadığımı belirtmek ihtiyacını hissediyorum.

Bunlar ciddi zihniyet meseleleridir. Ağustos ayında binlerce sofraya epey zamandır ilk defa zeytin, peynir v.b. gelecekse buna sadece sevinirim. Refah'ın hükümet olmasına

ler bekliyor

gerek İsrail ile teker teker masaya oturacak. Nasıl bir tutum sergileyeceklerini o zaman göreceğiz. RP bir islami hareket değildir. RP, Humeyni tarzı bir islami hareket değildir. Ya da Cezayir'deki FIS gibi bir siyasi mücadele de değildir. Dinî ağırlığı olan, dinî söylemleri biraz daha önde olan bir partidir. Bazı çevrelerin söylediği gibi temelden bir düzen değişikliği iddiasında olan bir parti değildir. Laikliğe karşı değiliz diyor. RP'yi köklü değişiklikler yapacak bir islami hareket olarak nitelemek yanlış olur. Kürt sorununun çözümü konusunda RP'li bazı milletvekilleriyle temaslarım var. Yaptığımız görüşmeler umut verici. Türkiye'nin temel sorunları konusunda özellikle de Kürt sorunu konusunda olumlu adımlar atmak istediklerini gördüm. Türkiye'de RP konusunda bir diğer sıkıntı daha var. RP laikperest kesimin tutumları yüzünden sistemle öteden beri barışık değil. Yani RP bir dönem sistemi değiştirmek istemediğini ispatla vakit geçirecek. Bu, Türkiye için bir zaman kaybıdır. Bana göre RP ve DYP bu tür spekülasyonlara ve iftiralara kulak asmamalıdır. Bu ülkenin temel konularında cesur adımlar atmalıdırlar. RP'lilerle yaptığım görüşmelerde Kürt sorunu konusunda iç barışın sağlanmasında bize yardımcı olmalarını istedim ve ümit verici bir gelişme gördüm. Yapılacak olan, Türkiye'nin bütünlüğü ve sınırları içerisinde Kürt meselesinin çözümlenmesidir. Bu konuyla ilgili olarak TOBB gibi çeşitli kurumlar tarafından yapılmış araştırmalar var. RP bu çalışmaları değerlendirerek her kesimi tatmin edebilecek formüller ortaya koyabilir. Bu formülde vatandaşlar etnik inanç, farklılık ve çeşitliliklerini özgürce ifade edebilirlerse mesele biter. Kavgadan yana olanlar ise marjinal olarak kalır ve bir şey ifade etmez.

Ayrıca iyi niyet politikalarından sonra karşı tarafa kendi ülkelerine, topraklarına geri dönmelerine olanak tanıyan siyasal bir af sağlanmalıdır. Ben hem Kürt kesimi, hem de RP'lilerle görüşüyorum. RP'li milletvekillerine mesajlar da ilettim. Ümit verici şeyler söylediler.

Bir araya gelerek görüşebilirler. Bunlar özel görüşmeler de, kamuoyuna açık görüşmeler de olabilir. Bu görüşmelerde Kürt kesiminin aydınları, içerideki veya dışarıdaki politikacılar da bulunabilir. Bu sertliğin ve kavga ortamının yumuşaması lazım. Örneğin bayrak olayında HADEP'le bir diyalog kurulabilirdi.

Ancak HADEP Kongresi'nde olanlar iç barışı isteyen bazı çevreleri de ürküttü. Bu yanlışlar düzeltildiği takdirde yeniden görüşülebilir. İki kardeş halkın birtakım problemleri var. Bu problemler iki asırdır devam ediyor. Bir iç savaş, bir iç çatışma devam ediyor. Bu iki kardeş kesim arasında bir siyasal uyuşmazlık, kültürel uyuşmazlık varsa olayın kaynağını sadece dış güçlere havale edemezsiniz.

Bu konuda barış için herkesin ne yapacağını açıkça ortaya koyması lazım. 3 milyon insanın yerinden oldu, 20 binden fazla insanın hayatını kaybetti, 10 binin üzerinde insan cezaevinde, bir o kadar insan da yurtdışında.

Olay çok farklı boyutlara gelmiştir. Basit bir terör olayı değildir. Bütün bu düşüncelerimi RP-DYP ve diğer çevrelere de birer birer açıklayacağım.

Altan Tan: Devrim gibi icraat yapması mümkün değil

RP'ye bir kredi açmak lazım. İktidara geliş şekli ne olursa olsun kredi açılmalıdır. RP iktidarda zorlanacak. Çekiç Güç, OHAL, İsrail Anlaşması ve Kürt meselesi ile ilgili çok sivri söylemleri vardı. Örneğin şimdiye kadar rantiyeciler, rantiyeler şöyle diyip duruyordu. Söylediklerinin büyük bir kesimini yapamayacağını düşünüyorum. Devrim gibi icraatlar yapması mümkün değil. Örneğin tabanına sürekli faizi kaldıracağım diyordu, faizi nasıl kaldıracak? RP'li iktidar yine de bir yumuşama ve gevşeme getirecek. RP içerisinde muhalif kanat oluşur mu? Kısa vadede olmaz. Hükümet'in ömrü altı ayı geçerse olabilir. Eğer hiçbir şey ortaya koyamazsa, örneğin Kürt sorununun çözümü konusunda askere teslim olursa gerek parti içerisinden, gerek parti dışındaki islami çevrelerden muhalefet başlayacaktır. Durumu çok zor. Bir taraftan egemen güçler ile çatışmamaya çalışacak, diğer taraftan da tabanını tatmin etmeye çalışacak. Bunun rengi bir ay içerisinde belli olur. Eğer hiçbir şey yapamazsa vadettiklerinin büyük bir kısmı geçmişte kalacak.

Geçici tedbirler sonunda yapısal engellere takılır kalır. Yapısal değişimler ise zaman ister, o zaman zarfında fedakarlık ister. Refah mevcut şartlarda bu tür işlere kalkışırsa puan kaybedebilir. Niye? Sözgelimi dar gelirlilerden yana hamleler niye puan kaybettirsin ki? Hadi şimdi bunu kurcalayalım.

bozulanlar ilk günden beri ortaya bir soru atıyorlar. Bu değirmenin suyu nereden gelecek? Yani bu kıyaklar için parayı nereden bulacaklar? Bir kısmı para basmak zorunda kalacaklarını, bunun da enflasyonu hızlandıracağını iddia ediyor. Bir kısmı ise ekonominin bu kadar kıyağı (popülizmi) bir süre için kaldırabileceğini, bir sorun çıkmayacağını öngörüyorlar. Bu para basma hikayesi piyasa ekonomisi yanlısı iktisatçıların en hassas oldukları konudur. Onlara göre para basmak enflasyonla eş anlamlıdır ve bu yola katiyen başvurulmamalıdır. Oysa teorik açıdan bu tartışmalı bir konudur. Bu tartışmanın iki boyutu var. Birincisi para basma, şartlara göre farklı etkiler yaratabilir. Sözgelimi bazı koşullarda üretimi fiyatlardan daha çok artırabilir ya da fiyat etkisi hafif olur. Bazı koşullarda ise enflasyonist etkisi ağır basar. İkincisi ise, fiyat artışlarının mı para basmaya yol açtığı, para basmanın mı fiyatları artırdığı tartışmasıdır. Sözgelimi bazıları mevcut koşullarda Refah'ın dozunu kaçırmamak kaydıyla para basmasının ve bunları dar gelirlilere aktarmasının enflasyonist etkisinin ciddi olmayacağını öne sürüyorlar. Refah yanlısı gazeteler ise devletin elindeki mal-mülkün parasal değerinin katrilyonları bulduğunu, bunların paraya çevrilmesiyle bütün harcamaların rahatlıkla karşılanabileceğini iddia ediyorlar. Benim tahminim şu: Refah biraz mal-mülk satarak, biraz özelleştirmeyi hızlandırarak ve belki de biraz para basarak kıyaklarını enflasyonda ciddi bir artış yaratmadan finanse edebilecektir.

Asıl sorun faiz ve vergi konusundadır. Bilindiği gibi ortalıkta bazılarının elinde birikmiş ve nereye harcayacaklarını bilemedikleri bir para var. Bu saatli bomba gibi faize yönelince faizi, dövize yönelince dövizi, borsaya yönelince borsayı patlatıyor(du). Bu paranın Çiller zamanında nisbi bir istikrar kazandırdığını gözlemledik. Artık bu Çiller'in teknisyenlerinin becerisinden midir, yoksa zaten nisbi istikrarın şartları oluştuğu için midir, onu bilmiyorum. Bir başka saatli bomba da yabancılar. Sıcak para dedikleri hikaye yani. Üstelik bunların son zamanlarda borsadan epey hisse aldıkları söyleniyor.

Erbakan'ın ilk başağrısı

Şimdi, bu ikisi gerçekten çok hassastır. Yani en ufak bir pirelenme halinde korkar ve hareket etmeye başlarlar. Erbakan'ın birinci başağrısı işte bunlardır. Faiz ya da döviz konusunda mevcut politikaların değişeceğini hissettikleri an finans piyasaları karışır. Zaten Erbakan konusunda temkinli davranmakla birlikte her an tetikte bekliyorlar. Erbakan bunları ürkütürse ortalık karışır ve başı belaya girebilir. Oysa Erbakan rantiyeciliği ülkenin en tatlı işi olmaktan çıkarmak istiyor. Burada biraz senaryo kurmakta fayda var. Rantiyecilikten caydırmanın iki yolu var. Ya faiz oranlarını indireceksiniz ya da faiz gelirlerini vergilendireceksiniz. Birincisini düşünelim. Hükümet faizleri yavaş yavaş düşürmeye başlasın. Bir defa bu lafla olmaz. Hükümet iç borçlanmasını epey azaltırsa olur. Demek ki Refah faizleri düşürmek istiyorsa harcamalarının finansmanında iç borçlanma payını hatırı sayılır biçimde azaltmalıdır. Eğer bunu yaparsa harcamalarının finansmanı için karşısında iki yol kalır. Biri para basmaktır. Bunun geçici olarak ve uygun şartlarda kullanılmaması halinde enflasyonu hızlandıracağını söyleyebiliriz. O zaman tek yol kalıyor: Vergi. Zaten rantiyeciliği caydırmanın ikinci yolunun vergi olduğunu söylemiştim. Faizcilerden vergi alırsanız ne yaparlar? Dövize, borsaya ya da gayrimenkule yönelirler. O piyasalar yükselmeye başlar. Dövizin yükselmesi ihracatı artırır, ama ithalat yoluyla enflasyonu da artırabilir.

Bütün bunlar bilinen hikayelerdir. Geçici tedbirler sonunda yapısal engellere takılır kalır. Yapısal değişimler ise zaman ister, o zaman zarfında fedakarlık ister. Refah mevcut şartlarda bu tür işlere kalkışırsa puan kaybedebilir. Niye? Sözgelimi dar gelirlilerden yana hamleler niye puan kaybettirsin ki? Hadi şimdi bunu kurcalayalım.

Dar gelirliden yana hamle derken, anlaşılacağı üzere yukarıdaki geçici kıyaklardan söz etmiyorum. Yapısal değişiklikten dem vuruyorum. Sözgelimi bu ithalat ve ihracat yapısıyla döviz sorunu dar gelirlilerden yana istikrarlı hamlelerle birlikte çözülemez. Saatli bomba etkisi yapan paralar belirli bir kesimin elindeyken ve mevcut faiz ve döviz rejimleri yürürlükteyken onlardan alıp parayı sağlık ve eğitim yatırımlarına yöneltemezsiniz ya da yatırımcı sanayiciye ucuz kredi olarak akıtamazsınız. Peki ne olacak? Bir yol iktidara gelip (tekrarlamak ihtiyacı hissediyorum, hükümet ya da hükümet ortağı olmaktan söz etmiyorum) diktatörlük kurmaktır. Yani topluma diyeceksiniz ki, "Güç bende, ayrıca doğru olan benim yapacaklarımdan ibarettir. Dolayısıyla aksi yönde harekete kalkışana kodum mu oturturum." O zaman sizin yapısal değişiklik hamleleriniz (kaç sene sürecekse) sırasındaki alt üst oluşlardan olumsuz etkilenenler size sorun çıkaramaz. Tabii bununla da kalmıyor. Birde dışarısı var. Yani ABD, IMF, AB, ÇUŞ'lar filan. Bir başka deyişle halktan yana dönüşümler zaman istiyor. O zamanı vermiyorlar. Halk yine de sana inanıp destek verse o da yetmiyor. Azınlık ve dışarısı ellerindeki büyük güç nedeniyle adamı yiyor. Kaldı ki Refah'ın yapısal dönüşüm programlarının gerçekten halktan yana (maddi yaşam standartlarının yükselmesi anlamında) olup olmadığını hiç tartışmaya kalkmadım. İran deneyiminin sonuçlarını belirtmekle yetindim. Tabii İran da 'tek ülkede İslam' gibi bir bedel ödüyor.

Refah'ı hükümet ortağı yapalım...

Biraz ikinci varsayıma geçelim. 'Refah'la devletin bir kanadının oyunu' varsayımına. Önce şunu söyleyeyim, bu hükümetin kurulma nedeninin Çiller'in soruşturma korkusu olduğuna baştan beri inanmıyorum. Bir ülkede bir kadının kaprisleri nedeniyle dinciler hükümet ortağı olmaz. Bence kararı Çiller değil, devletin onu kullanmakta olan kanadı verdi. Herhalde 'Refah muhalefette giderek güçleniyor, onu hükümet ortağı yapalım, ipler de elimizde olsun (DYP artık o kanadın partisidir) böylece Refah'ı yıpratırız' diye düşündüler. Yalnız kimse bunu yazmıyor, herkes hükümetin kurulma nedeni olarak Çiller'in soruşturma korkusunu gösteriyor. Herkes aptal, bir ben akıllı olamayacağıma göre bu işte bir bit yeniği var. Ama nedir bilmiyorum. Evet, varsayımım bu. Devletin şu anda ipleri elinde tutuyor görünen kanadı Çiller'i ve DYP'yi kullanarak Refah'ı yıpatmaya çalışıyor Refah bu oyuna balıklama atlamıştır. Kimin kimi yiyeceğini zaman gösterecek. Devlet kanadının planı herhalde kış aylarına doğru azan enflasyon, yükselen döviz kurları ve Refah efsanesinin tükeniş sürecine ya da gerileme sürecine girmesi. Refah kanadının planı ise hükümet olanaklarını kullanarak kitle desteğini artırmak ve sıkıştığında 'bunlar beni engelliyor, hadi erken seçime' demek. Bu noktada başka bazı hususlara da değinmek gerekiyor. Güneri Civaoğlu'nun yazdığına göre, Erbakan Çiller'e başı sıkıştığı an erken seçime gitmeme konusunda söz vermiş ve eklemiş (kaç gündür bu yazıyı yazacağım diye günde dört gazete alıyorum ve bu adamları okuyorum): "Zaten ben yaşlıyım, yeni bir seçim gezisinin temposunu kaldırabilmem için en az bir sene geçmesi gerekir". Demek ki Refah acele seçim ekonomisi ve ardından erken seçim gibi bir alternatife en azından öncelikli tercih gözüyle bakmıyor. Öteki alternatifleri denemeye niyetli. Burada sözünü etmek istediğim son bir husus da şu: Bu memlekette dar gelirliler lehine hissedilir sonuçlar verebilecek bazı işler var. Bunlar devreye sokulursa iki sene civarında sonuçlarını vermeye başlayabilir. Balıkçılık ve hayvancılık hamleleri gibi. Bunları yapabilmek için globalleşmenin kurallarına ve büyük sermayeye biraz karşı çıkabilmek yeter. Refah bu konuda, en azından bazı alanlarda niyetli olduğuna dair işaretler vermiyor değil. Sözgelimi hayvancılıkta yeniden diriliş hamlesi için girişimcilere teşvik ve kredi kolaylıkları sağlayabilirler. Bunlar dar gelirliler için daha ucuz gıda demektir ve bence Refah'a epey destek sağlar.. Tabii buna kalkışırsa.. Bunları öngöremeyiz.

Şimdiii, bazılarınız 'iyi hoş da, yazının başlığı ile içeriğinin ne ilgisi var, onu pek anlayamadık' diyebilirler. Hiiiç, laf olsun diye o başlığı attım. Anlatılanların sizlerle ne ilgisi olabilir ki... Sizin 'ilkeleriniz' (korkularınız) var. Bütün toplum kıçını bile dönse siz onları tartışmaya yanaşmazsınız. Zaten ulvi teorik tartışmalarınızı bir sonuca erdirseniz yüzde 1-2'lik destek hemen yüzde 40'lara çıkıverecek. Helal size ablalarım ve abilerim!

Şaşkınlık ve iki başlı hükümet

Faik BULUT

RP'li hükümet karşısında herkes şaşırdı: ANAP, DYP, CHP, DSP gibi düzen partileriyle sosyalist soldaki kesimler; ordu, sivil bürokrasi ve özellikle devletin çelik çekirdeğini oluşturan birimleri; kemalistler, atatürkçüler, Kürtler ve basın... Kimse RP'ye karşı nasıl tavır alacağını bilemiyor. Dolayısıyla her kesimde bölünme yaşanıyor. RP, bölünmenin nimetlerini toplamak üzere merkezgel bir parti konumuna geliyor.

Şaşkınlığın mı RP iktidarına yol açtığı, yoksa RP yükselişinin mi şaşkınlık yarattığı konusunda diyalektik düşünmek gerek.

Bir kere, RP'yi sistemdışı düşünmek çok yanlış. Çünkü Türkiye'de, 1970'lerden beri islami bir dalga yaratmanın zemini hazırlanmıştır. 1980'lerden itibaren askeri cunta dahil, Türkiye'deki tüm düzeniçi siyasal oluşumlar giderek siyasal İslamın çekim alanı içine kaydı. Hemen tüm partiler, belli oranlarda RP'lileşti. Bu durumda ANAP, DYP, BBP ve MHP gibi partilerin RP'den niteliksel bir farkları yok. CHP, SHP ve DSP geleneğinin de bir ayağı RP'li olarak devam etti. Çünkü RP programında somutlaşan islamileştirme çabaları, diğer parti programlarını etkiledi ve onlar üzerinde kültürel/ideolojik bir hegemonya oluşturdu. Bu anlamda RP, biraz ANAP-DYP-MHP-BBP, biraz da CHP-DSP'dir. RP'nin başarısını aldığı oyların yüzdesiyle açıklamak yerine, toplumda kurduğu ideolojik/politik hegemonyayla ölçmek daha yerinde olur. RP, sıradan insanı, basını ve politik çevreleri ideolojik bakımdan teslim aldı.

Vahşi kapitalizmle islamcılığın buluştuğu yer

Sistemin tıkanıklığı (ekonomik bunalım ve Kürt meselesi), habire islamcılaşmanın zeminini hazırladı. Siyasal İslamın yükselişinde pompa görevini gördü. Sosyal devlet ilkelerinden vazgeçilmesi ise, yaşanan toplumsal-ekonomik boşluğun müs- ...n sermaye kesimlerince doldurulmasına yaradı.

1986'da Web Ofset tarafından iki farklı gazete çıkarılıyordu; biri Tan gazetesi, diğeri de Yeni Haber. İlki 12 Eylül cuntasının toplumu politiksizleştirme politikasının ürünü olarak, yayın yoluyla baldır-bacak ticareti yapıyordu. Diğeri de toplumsal yozlaşmaya karşı alternatifi, güya islamcı muhafazakarlıkta arıyordu. Aynı firmaya bağlı iki farklı gazetenin, dö-

> Sistemin tıkanıklığı (ekonomik bunalım ve Kürt meselesi), habire islamcılaşmanın zeminini hazırladı. Siyasal İslamın yükselişinde pompa görevini gördü. Sosyal devlet ilkelerinden vazgeçilmesi ise, yaşanan toplumsal-ekonomik boşluğun müslüman sermaye kesimlerince doldurulmasına yaradı.

nemin Günaydın binasının çatısı altında var olmasını eleştiren bazı gazeteciler, şöyle bir espri yapıyorlardı: "Binanın üstü kerhane, altı minare!" Dönemin yaygın nüktesi buydu.

Konuyu bu abartmalardan soyutlayarak bakarsak, en Amerikancı kesimin lideri ve serbest piyasa şampiyonu Çiller ile 'Adil Düzen' programıyla kitlelerin gözünü boyayan muhafazakar islamcı Erbakan'ın el sıkışması, kapitalizmin protestan ahlakıyla siyasal islamcılığın izdivacıdır. Gerçekte islami ekonominin, ilk İslam toplumundaki serbest piyasacı (hemen tüm islamcı alimler, devletin ekonomiye müdahalesini zulüm diye niteler) kurallar üzerine kurulduğunu ve dolayısıyla kapitalist dünya sisteminin sadece alt familyasını oluşturduğunu görmek gerekir.

Demek ki; vahşi kapitalizmle siyasal İslamın Türkiye'de buluştuğu yer, REFAHYOL koalisyonundan başkası olamaz; 'ANAP-YOL' veya 'DSP-YOL' iktidarları ise pekala alt türevleri olabilir.

İtikadi ve teknik bir sorun, ama değinmekte yarar var: Erbakan Hoca Çiller Bacı'nın elini sıktıkça, abdest tazelemek durumundadır. Neki, İslam hukukunda, "günahlar ve haramlar mutlaka suyla temizlenir" diye bir kural yoktur.

Burada bir çelişkiye değinelim: Her iki parti de sistemiçi olmasına rağmen, koalisyon iki ruhlu, iki başlı ve çift dikişli bir hükümettir. Bu çelişkiler orduya karşı tutum, ekonomik programlar, Kürt meselesi ve özellikle dış politika alanlarında kendini hissettirecektir.

Ordu ile dans

Bizce, "Atatürkçü laiklik" türünden her yana çekilebilir bir söylemle RP iktidarına karşı tavır alan ordu çevrelerinde iki farklı görüş belirmiştir. Bu farklılık, Batılı devletlerde ve özellikle ABD'de "köktendincilere karşı nasıl davranalım" sorusuna yanıt arayan çevrelerin görüş ayrılıklarından ileri gelmektedir. Bir görüş, "iktidar eşiğindeki islamcı partilerin bir şekilde hükümete ortak edilmesini, ılımlı İslamın radikal İslama karşı kullanılmasını" savunur. Diğeri ise, "ılımlı veya radikal islamcıları, mutlaka iktidar oyununda devredışı bırakma" politikasını izleme yanlısıdır.

Askeri çevrelerin Batı patentli bu düşüncelerden etkilenmemesi olanaksızdır. Nitekim uzun süren tartışmalardan sonra, ordunun "ılımlı İslam" kozunu oynamaya karar verdiği görülüyor. Başka çaresi de yoktu zaten.

Çünkü sistem tıkanmış, Kürt meselesi de içinden çıkılmaz bir hal almış. "PKK belası ve Kürt ayrılıkçılığını" ya da daha resmi bir söylemle belirtirsek, "vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü"nü korumak için, egemen sınıfların ve dolayısıyla askeriyenin elinde Türk-İslam sentezi veya din faktöründen başka bir koz kalmamıştır. Kürt bölgelerindeki asker ve sivil kadroların, "milliyetçi, mukaddesatçı, dinci" söylemlerle eğitildikleri basına bile sızdı. Bu, bir...

Ordudaki bazı çevrelerin son 20 yıldır yükselen islami dalgaya dolaylı ve dolaysız katkıları bir yana, askeriyenin atatürkçü söyleminde tıkanıklık yaşandığı bir gerçek. Bu ise, askeriyenin "laiklik" konusunda taviz vere vere gerilemesine neden olmuştur. Öyle ki, devlet, RP'nin sağlam ideolojik söylemleri ve ataklarına teslim olmuştur. İdeolojik bakımdan geri çekilen ordu ve devlet, RP'nin siyasi hamleleriyle uğraşmak durumundadır. Ancak ideolojileri sağlam olmayanların, siyasi hamle yapamayacakları açıktır. Dolayısıyla, "irtica ve şeriatçılık tehlikesi" söylemiyle hareket edecek bir ordunun RP'yi iktidar oyununda safdışı bırakması, kamuoyunu ikna edecek durumu yoktur. Bu da ikinci nokta.

Üçüncüsü, RP'nin özellikle gövdesini oluşturan ve gerçekte islamcı bir devlet modeli isteyen kesim, bir hayli örgütlü ve direngendir. Herhangi bir müdahaleye karşı hazırlıklıdır. Ordu, askeri bir müdahalenin, olası bir içsavaş yaratacak bir direnişe yol açabileceğinin farkındadır. Bu da, Kürt meselesine ek olarak "islamcı-şeriatçı" meselesini, deyim yerindeyse ülkenin laik-şeriatçı temelde bölünmesini getirebilir.

Dördüncü nokta; RP ve islamcılık, askeriyenin alt kesimlerinde "inanç veya siyasal bir görüş" olarak benimseniyor. Ordunun RP'ye karşı hareketi, kendi içinde bölünmelere değilse bile, ciddi sıkıntılara neden olabilir.

Anılan nedenlerle, ordu, RP'nin koalisyon aracılığıyla "evcilleştirilmesi, sistemle bütünleşmesinin sağlanması" yolunda görüş belirtmiş olmalı. Böyle bir politika, aynı zamanda, "RP efsanesinin sona erdirilmesi"ni de amaçlamaktadır.

Sanırım RP de boş durmayıp, askeri çevrelerle "vur-kaç taktiği" oynayacak, zaman zaman orduya karşı politik hamleler yapmaya kalkacak, askeri çevrelerde kendisine sempati yaratmaya çalışacaktır. Erbakan'ın "Ordu, peygamber ocağıdır. General Karadayı'nın maaşı, garson maaşından azdır" söylemi, bunun ipuçlarını vermektedir.

Her iki kesim de, ilk hesaplarını sonbaharda yeniden gözden geçirebilirler. Sözgelimi ordu ve devlet, "RP efsanesi"nin bitmediğini ve bu partinin tek başına iktidara geleceğini görürse, muhtemelen Çiller'in "örtülü ödeneği"nden daha ciddi dosyaların, RP aleyhine kamuoyuna sızdırılması söz konusu olabilecektir. Bu, aynı zamanda 12 Martvari örtülü bir müdahalenin, devletin karşı hamlesinin ve RP'ye karşı psikolojik savaşının başlangıcı olabilir.

Dış siyasetin iki yüzü

Hemen belirtelim: RP'nin dış politikası fazla teorik ve ideolojiktir. Ajitasyona dayalıdır. Büyük olasılıkla Neo-Osmanlı, özellikle Abdülhamit siyasetinin günümüze uyarlanmış halini yansıtmaktadır. Öte yandan RP'nin dış politikası da, Türkiye'nin geleneksel dış politikasının açmazlarını içermektedir.

Bu arada niteliksel anlamda değilse bile, niceliksel düzlemde çift başlı ve çift ruhlu bir dış politika söz konusudur. Bir yanda en Amerikancı Çiller'in İran, Suriye ve Arap dünyasını hedef alan ve İsrail ile stratejik işbirliğini hayata geçiren bir politikası. Diğer yandan, Erbakan'ın ümmet toplumu, İslam enternasyonali kurmayı gaye edinen ve bu arada İran, Suriye ve Arap dünyasıyla gerginliği azaltan karmaşık siyaseti.

Nitekim hükümet kurulur kurulmaz, farklı iki politikanın uluslararası yandaşları, Erbakan'ı kendi tarafına çekmek için hamle yapmaya başladılar bile: ABD,İsrail ve Avrupa, Hoca'yı kutlarken, "farklılıkların pragmatik yollarla ve karşı-

DEMOKRATİK BARIŞ HAREKETİ

Barış Bildirgesi

Demokratik Barış Hareketi Türkiye için bir barış projesidir.

"Adlarımız farklı soyadımız Türkiye"

DEMOKRATİK BARIŞ HAREKETİ

Demokratik Barış Hareketi Türkiye için bir barış projesidir.

Kurmak ve yaşatmak istediğimiz, özlemini duyduğumuz barış; iktisadi, sosyal ve siyasal barıştır. Barış, bireyler, sınıflar, kümeler ve toplumla devlet arasında, hak, adalet, hukuksal eşitlik ve ekonomik güvence temelinde oluşur. Böyle bir barış, öncelikle kendimizle, tarihimizle, coğrafyamızla barışık olmamızı ve barışmamızı şart koşar. Bunun için, bireyler kümeler ve sınıflar olarak, önce kendimizi tüm çıplaklığı ile aynada görmemiz ve bir sorgulama sürecini başlatmamız gerekir.

Geleceğini barış içinde yaşayacak Türkiye'nin yaratılması, bu sorgulama süreciyle başlayacaktır. Biz, ülkemizi ve bölgemizi, dünya uluslar ailesinin barış ve istikrar adası yapmak istiyoruz. Bu bizim hayalimizdir.

Sorunları da, çözümleri de biliyoruz. Hayallerimizi gerçeklerle bağdaştırmasını da biliyoruz. Bizim yola çıkmamızın nedeni, işte bu hayal, bu umut ve bu heyecandır.

Dünya büyük bir değişim içinden geçiyor. Türkiye, bu değişime *"tabi olan"* değil, *"değişimin kendisine sunduğu fırsatları değerlendiren"* bir ülke olmak zorundadır. Türkiye, dünyada hakettiği yeri almalıdır.

Artık büyük düşünmemiz ve büyük düşünmeye alışmamız gerekiyor.

İliklerimize kadar sinmiş özgüvensizlikten kurtulmamız, tarihimizden kopmaktan kaynaklanan edilgen tavrı terketmemiz şarttır. Dünyada ve bölgemizde, insan haklarının, demokrasinin ve barışın egemen olması için üzerimize düşen tarihi görevin bilinciyle davranmak zorundayız.

Sovyetler'in çökmesiyle soğuk savaş dönemi sona erdi. İki kutuplu dünya, yerini çok merkezli bir dünyaya bıraktı. Avrupa'da ırkçılık, Balkanlar'da etnik kıyıma yol açan milliyetçilikler türedi. Kafkaslar'da ve Ortadoğu'da bağımsız devlet arayışları ortaya çıktı. Orta Asya, paylaşıma açık bir pazar haline geldi. Bölgemizde yaşananlar, Birinci Dünya Savaşı koşullarını hatırlatmaktadır. Gelişmeler, Türkiye'nin; iç yapısını, bölgedeki konumunu ve hedeflerini yeniden gözden geçirmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Dünyadaki ve bölge- mizdeki değişimin yarattığı imkanlardan yararlanmamız, ülkemizde iktisadi, siyasi ve sosyal alanda yeniden yapılanmayı başarmamızla mümkündür.

Demokratik Barış Hareketi yeniden yapılanma ihtiyacının alttan gelen dalgasıdır.

Demokratik Barış Hareketi, Türkiye'yi yeniden kurma, ulusal ve uluslararası düzeylerde, kendimizi ve işgal ettiğimiz yeri yeniden tanımlama hareketidir. Yeniden tanımlamada barışı ve insan haklarını merkezimize alıyoruz. İnsan haklarını ve demokrasiyi bölgemizde de egemen kılmak istiyoruz. Ülkemizin bölgede ve dünyada yeni tarihi hedefleri ve misyonları olduğuna inanıyoruz. Çünkü, biz ülkemizdeki barışın bölge barışına, bölgemizdeki barışın dünya barışına temel oluşturacağını ve barışı sürekli kılacağını biliyoruz.

Bu hedef ve görevlerin başarılması için, Türkiye'nin öncelikle batı karşısındaki tarihi ezikliğinden kurtulması gerekiyor. Biz, küçümsenen, unutturulmaya çalışılan, ciddiye alınmayan tarihi-kültürel mirasımız üzerinde yükseliyor ve yeni bir Türkiye inşa etmek istiyoruz.

Fikri köklerimizi kendi tarihimizden alıyoruz.

Binlerce yıldan beri çeşitli dinlerin ve medeniyetlerin beşiği olmuş Anadolu'nun hümanist kültürü, insanlığın ortak değerlerine büyük katkılar yapacak güce sahiptir. Biz, tarihimizdeki hümanist geleneği, çok kültürlülüğü ve bu doğrultuda yaşanmış siyasi tecrübeleri, abartıdan uzak, objektif ve eleştirel bir temelde bugüne taşımanın, bugünkü evrensel değerlerle birleştirmenin hareketiyiz.

Artık dünyamız küçülüyor.

İnsanlara, geleceklerini planlamada kendi sınırları yetmiyor. Her ülke, dünyanın ufak bir köyü haline geliyor. Bilginin sınırsız dolaşımı ve iletişimi sonucu, bilgi tekelleri etkisini kaybediyor. Bilginin nerede olduğu, nerede tutulduğu artık çok önemli değil. Ulusal sınırlar, iktisadi ve siyasi bütünleşmeler sonucunda anlamlarını yitiriyor.

Bunların yanısıra, açlık, işsizlik, savaş, etnik, dinsel ve kültürel farklılıklar nedeniyle, ülkeler ve bölgeler arasında büyük göçler yaşanıyor. Göç etmek zorunda kalanlar, göç ettiği yerlere sorunlarını da taşıyorlar. Böylece, sorunlar, sadece bir ülkenin iç sorunu olmaktan çıkıyor, uluslararası boyut kazanıyor. Çözüm, insan haklarının, demokrasinin evrensel değer haline gelmesinde, açlığın, işsizliğin, yoksulluğun dünya ölçeğinde ortadan kaldırılmasında yatıyor.

Küreselleşme ve bütünleşme süreci, ülkeleri birbirlerine bağlımlı kılıyor, bağımsız karar alma olanaklarını sınırlıyor. Dünyada, uluslarüstü yeni karar birimleri oluşuyor. Küreselleşme ve bütünleşme, insanlığın ortak evini kurma hayalini, uzak bir olasılık olmaktan çıkarıyor. Türkiye, istese de istemese de bu gelişmelerin dışında kalamaz. İşte bu yüzden, alışılmış düşünce kalıplarını terketmek ve büyük düşünmeye başlamak zorundayız.

Küçülen dünya, barışı zorunlu kılıyor. Ama, bunun için barışı bir hayal olmaktan çıkartmak, yaşanan bir gerçeklik yapmak için uğraş vermek gerekiyor. **Mustafa Kemal Atatürk** altmış yıl önce; **Demokratik Barış Hareketi** şimdi sesleniyor: **Yurtta Barış, Dünyada Barış!**

Demokratik Barış Hareketi insanı temel alır.

Biz, iyiliğin ve güzelliğin ölçüsünü, şu anda yaşayan insanda arayan bir anlayışı temsil ediyoruz. **Vaadedilmiş cennetler uğruna bugünkü kuşakların feda edilmesini savunan ve feda eden anlayışları reddediyoruz.** İnsanların yaratıcı güçlerini özgürce geliştirebildikleri, eşit ve eşdeğer oldukları bir toplumun hayalini kuruyoruz. İnsanın insan tarafından sömürülmesine, baskı altına alınmasına son vermek istiyoruz. İnsanların özgüvenlerini kazanmalarını, onur ve şerefleriyle yaşamalarını ve bunların önündeki her türlü engelin, her türlü tutsaklığın kaldırılmasını amaçlıyoruz.

Demokratik Barış Hareketi, demokratik, özgür, paylaşımcı, katılımcı, üretken, dayanışmacı bir Türkiye'yi kurmayı amaçlamaktadır.

Bu ülkede yaşayan herkesin, eşit ve eşdeğer koşullarda, iktisadi, siyasi, kültürel ve sosyal hayata katılımını hedefliyoruz. Hayalimiz, kurumsal alanların birbirlerinden özerkleştiği, özgürleştiği bir toplum kurmaktır. Ekonominin tek belirleyiciliğine, tahakkümüne karşı olduğumuz kadar, **siyasetin tek belirleyiciliğine de karşıyız.**

Bu hedeflere ulaşmak için, devlet-toplum ilişkisinin yeniden düzenlenmesi gerektiğini biliyoruz. **Bunun için yalnızca devletin demokratikleşmesi yeterli değildir. Toplumun da demokratikleşmesi şarttır.** Günlük yaşantımızın her noktasına sinmiş, etkilerini her an hissettiğimiz, otoriter, hoşgörüsüz, dayanışmacılıktan uzak, şiddet tutkunu ve çözümlerini şiddette arayan geleneklerimizle hesaplaşmamız gerekiyor.

Demokratikleşmek ve barış içinde yaşamak için, devlet ve toplumun, artık birbirlerini suçlamaktan vazgeçmeleri, öncelikle hatayı kendilerinde arayan bir sorgulama sürecini başlatmaları şarttır. Savunduğumuz barış projesi, tarafların demokratik değerler temelinde, kendi sorgulamalarını yaptıkları projenin adıdır.

Devletin halkla olan ilişkisi, tarihsel geleneğimizin de bir sonucu olarak, bugün yaşadığımız çoğu sorunun kaynağıdır. İzlerini bugün bile gördüğümüz bu gelenek, otoriter, keyfi, kural tanımazdır. Kuralı "aba altından sopa" göstermek amacıyla kullanır. Vatandaşını teba sayar ve canı üzerinde mutlak bir hakka sahip olduğuna inanır. Korkutma ve sindirmeyi kendisinin varlık nedeni olarak görür. Hallkın haklarını değil, yükümlülüklerini öne çıkarır. **Halka hizmeti bir görev değil, bir lütuf kabul eden bu yasakçı ve otoriter devlet anlayışı, bugün de egemenliğini sürdürmektedir.**

"Sınıfsız ve imtiyazsız" bir toplum yaratmak iddiasıyla, sosyal sınıflar; laik bir devlet yaratmak iddiasıyla din ve kültür farklılıkları; tek bir etnik kökenden geldiğimiz iddiasıyla farklı soy kümeleri yok sayıldı. Toplumda tabular ve yasak alanlar ilan edildi. Bunlara aykırı davrananlar cezai yaptırıma uğradı. Sonunda devlet, Türklüğü ve Sünniliği vatandaş olmakla eş sayan bir anlayışın üzerine oturdu. Tüm laiklik iddialarına rağmen, Diyanet İşleri Başkanlığı eliyle, Sunni-Hanefi mezhebi resmi olarak örgütlendi. Okullara zorunlu din dersleri konuldu. Bütün bunlara karşın, türdeş bir toplum ve tek tip birey yaratma arzusu **TUTMADI.** Ülkenin siyasal birliğini, farklılıkları yok sayarak, tek bir etnik-kültürel kimliği dayatarak sağlamak çabası başarılı olamadı.

Bugün devletin, toplumu bir arada tutacak bir üstkimlik sağlama yeteneği azalmış; devlet ve toplum, sürekli bir kimlik bunalımıyla boğuşur hale gelmiştir. Türk-Kürt, Alevi-Sünni, laik-antilaik ekseninde oluşan kimlik bunalımı, toplumsal bağları zayıflatmış, çözülme eğilimlerini açığa çıkarmıştır. Sonuçta, devlet ve din, etnik ve kültür kümeleri arasında onarılması gittikçe zorlaşan bir güven bunalımı ortaya çıkmıştır.

Demokratik Barış Hareketi, bu güven bunalımını aşmayı, toplumu devletle, dinsel, etnik ve kültür kümelerini birbirleriyle, hukuksal eşitlik, demokrasi ve barış temelinde buluşturmayı, Türkiye'yi güven, istikrar ve huzur içinde yaşanır bir ülke yapmayı amaçlamaktadır.

Demokratik Barış Hareketi, yanyana değil, birlikte yaşamayı olanaklı kılacak demokratik bir yapılanmayı hedeflemektedir. Bizim siyasete bakış açımız **"farklılıkların bir arada yaşatılması ve birlikte yaşamanın yönetilmesi"**dir.

Biz birlikte yaşamanın hukukunu oluşturmak istiyoruz.

Siyasette çoğulculuğu, sosyal yaşamda çok kültürlülüğü savunuyoruz. **Demokratik Barış Hareketi, yeni bir devlet ve yeni bir vatandaşlık anlayışını hayata geçirmeyi hedeflemektedir.** Devlet, farklı sosyal, etnik ve kültür kümelerine eşit uzaklıkta olacaktır. Vatandaş olmakla bir etnik veya kültür kümesine ait olmak arasındaki bağ ortadan kaldırılacaktır.

Vatandaşlık bilinci Türkiyelilik bilinciyle eş kılınacaktır. Birlik ve bütünlük, ancak bu temel üzerinde yükselebilir. Hukuksal yapımız bu anlayış ışığında yeniden düzenlenecektir. Etnik, dinsel, kültürel farklılıklar, birinin diğerinin önüne geçmesinin veya onun üzerinde baskı kurmasının bir aracı olmaktan çıkartılacaktır. Bunun için Türk'ün türkçüden, Kürt'ün kürtçüden, dinin dinciden kurtulması gerekmektedir. **Demokratik Barış Hareketi**, her türlü milliyetçiliğe ve dini fanatizme karşı, inançlara ve inananlara saygılı, yeni bir yurtseverlik anlayışını, Türkiyelilik duygusunu yerleştirmeyi hedeflemektedir.

Tarihimiz, topluma tek tip elbise giydirme girişimlerine karşı bir direnme tarihidir. Türkiye insanı, sadece devlet tarafından değil, çeşitli siyasal örgütlerce de dayatılan, etnik-sosyal-kültürel zenginliğimizi tekleştirmeyi amaçlayan politikalara geçit vermemiştir. Çok kültürlülük, birlikte yaşamak, Türkiye insanının derinden gelen arzusudur. **Demokratik Barış Hareketi,** bu arzunun ifadesidir. **Biz, ülkemizin birlik ve bütünlük isteminin aşağıdan dalga dalga gelen temsilcisiyiz. İşte bu nedenle "adlarımız farklı, soyadımız Türkiye" diyoruz.**

Sorumluluk duymayan bireylerden oluşan bir toplum olduk.

Yasakçı ve otoriter devlet, halkına güvenmediği, kuşku duyduğu, ona sorumluluk vermediği için devletine güvenmeyen, kuşku, hatta korkuyla bakan, bu nedenle ona karşı sorumluluk duymayan toplumun ve bireyin de yaratıcısı olmuştur.

Şikayet etmeyi hak aramak zannediyoruz. Kayıtsız, şartsız, sorup sorgulamadan uymanın, boyun eğmenin yaratıcılığımızı yok ettiğinin farkında değiliz. Gelir ve servetimizi artırmanın yolunu devlete yanaşmakta buluyoruz. Sürekli istekte bulunuyor, fakat isteklerimizin bir maliyeti olduğunu düşünmüyoruz. Bunların sağlanmasında, bir çaba ve katkıda bulunmayı aklımıza bile getirmiyoruz. Ter akıtmak yerine, başkasının sırtından geçinmeyi, köşe dönmeyi erdem sayan insanların çoğunlukta olduğu bir toplum haline geldik.

Böyle bir toplum yapısında devlet, belli kesimleri koruyan ve kollayan, belli kesimleri görmezden gelen ya da ufak tefek lütuflarla onları memnun etmeye çalışan keyfi bir yönetimin adı olmuştur.

Demokratik Barış Hareketi, ne böyle bir devlet, ne böyle bir toplum ne de böyle bir birey istiyor.

Biz, düzenleyen ve denetleyen bir devlet istiyoruz. Düzenlerken, denetlerken **hakem olan devlet istiyoruz.** Yaptığı düzenleme ve denetlemelerde şeffaf olan, hesap veren bir devlet istiyoruz. Belli bir sınıfa, kümeye, inanca öncelik tanımayan, ona ayrıcalıklı davranmayan bir devlet istiyoruz. Halkın iradesinden başka bir irade kabul etmeyen, hizmet etmeyi görev sayan, bizim, hepimizin olan bir devlet istiyoruz.

Biz, üreten, üretmeyle köşe dönmeyi birbirine karıştırmayan, **refahtan pay almanın ter akıtmaktan geçtiğini bilen birey istiyoruz.** Devletin sunacağı hizmetlerin fiyatının vergi olduğunu bilen; vergi ödemeyenlerin, vergi ödeyenlerin sırtından geçindiğinin bilincinde olan; ödediği verginin nereye, kime, nasıl harcandığının hesabını soran, sorumlu bireyler istiyoruz. Devletten beklediği şeffaflığı, dayanışmacılığı, dürüstlüğü önce kendi bilişiğinde gerçekleştiren, haklarının olduğu kadar yükümlülüklerinin de bilincinde olan bireyler istiyoruz.

Bugün yaşadığımız sorunlarımızda yitirdiğimiz ahlakımızı arıyoruz.

Barış içinde yaşadığımızı zannediyoruz. Oysa, tıpkı savaş dönemlerinde olduğu gibi, savaş zenginlerine benzer zenginler ortaya çıkıyor. Yolsuzlukla yoksulluk atbaşı gidiyor. Son yirmi yıldır, bu ülke çift rakamlı enflasyonla yaşıyor. Enflasyon, sadece paranın değerini düşürmedi. Adalet ve ahlak anlayışımızı da tahrip etti.

Değerlerimiz öyle aşındı ki, yolsuzluk, rüşvet, kayırmacılık, yurt dışında açılmış banka hesapları günlük hayatımızın sıradan olayları oldu. Toplumda duyarsızlık, umutsuzluk yaygınlaştı. Günün telaşı, yarın endişesi, dünü unutturdu. Toplumun, bireylerin hafızasını yoketti, geleceğe ilişkin hayallerimizi söndürdü. Artık hayal kuramayan insanlar olduk. Açlık, işsizlik, yoksulluk bizi öyle bir hale getirdi ki, baskıya, şiddete, keyfiliğe, boyun eğmeye, cefa çekmeye alıştık. Çaresiz, yarınından endişeli, aç ve işsiz kalan insanlar, ekmek yerine onurlarını yemeye başladılar.

Sorunlar hep aynı kaldı, sadece sloganlar değişti.

Umutlarını kaybeden insanlar, bugüne kadar, iktidarlar tarafından, sadece siyasi alanda değil, iktisadi alanda da istismar edildiler. Sorunların yaratıcıları, sanki kendileri sorumlu değilmiş gibi sloganlarla bizleri yıllarca oyaladılar. Ancak, yıllar boyu sorunlarımız hep aynı kaldı.Yalnızca, sloganlar değişti.

DEMOKRATİK BARIŞ HAREKETİ

Yoksulluk, işsizlik, enflasyon, gelir dağılımı dengesizliği, döviz darboğazı, iç ve dış borçlanmadaki zorlanma, cari işlem ve kamu açıkları, vergi adaletsizliği, istikrarsız büyüme, bölgelerarası dengesizlikler, kaynak tahsisindeki kayırmalar, altyapı yetersizlikleri, nüfus artışı, teknoloji yaratamama, ekonominin bugüne değin çözülemeyen sorunları olarak günümüze taşındı.

Devletin müdahaleci ve keyfi tutumu, onu sadece rant dağıtan bir mekanizma haline getirdi. Devlet, belli kesimlere fiyat mekanizması, vergi ve harcama politikaları aracılığıyla kaynak aktaran, gelir ve servet dağılımı dengesizliği yaratan bir iktisadi örgüt olma niteliğini aşamadı ve hakem olma niteliğini yitirdi. Özel kesim, rant dağıtımından pay kapmak için birbirleriyle yarıştı. Devlete yanaşan kazandı. Sonuçta, özel kesim rekabetten uzaklaştı: Korumacı ekonomik düzende, gümrük duvarlarının arkasında tekelci bir yapı kazandı. İş ahlakı bozuldu, yıkıma uğradı, iş disiplini kalmadı.

Demokratik Barış Hareketi, İktisat politikalarını belirlerken boş sloganlara sığınmayı reddeder.

Türkiye'nin kaynakları ve potansiyelleri konusunda artık gerçekçi olmak zamanı gelmiştir. Bundan böyle abartmalardan ve gerçek dışı beyanlardan kaçınmamız gerekiyor. Türkiye'nin mevcut envanterine, dünyadaki yeni gelişmelere göre, ayakları yere basan stratejiler oluşturmak ve iktisat politikalarını bunların ışığında düzenlemek zorundayız.

Dünyadaki gelişmeler ve ekonominin geldiği nokta, tüm iktisadi karar birimlerinin yeniden yapılanmasını ve dönüştürülmesini zorunlu kılıyor. Devlet dahil, tüm toplumsal kesimler, yeniden yapılanmak ve değişime ayak uydurmak zorundadır. Hiçbir kesim bunun dışında kalamaz.

Ülkemizde, iktisadi alanda var olan tekelci yapılanma, iktisadi barışın gerçekleştirilmesinde en büyük engeldir. Tekelci yapılanma, sadece kamu kesimi için değil, özel kesim için de geçerlidir.

İşte bu nedenle, **Demokratik Barış Hareketi,** devletin ve özel sektörün yeniden yapılanmasını iktisat politikasının temel amacı kabul eder. Yaptığı her türlü harcamanın, teşvik ve subvansiyonun, topladığı verginin hesabını veren; bütçesi saydam, keyfince borçlanamayan; kamu mallarını ona buna peşkeş çekmeyen ve kendisinden istenen bilgileri, halkın bilgilenme hakkının gereği olarak kamuya ileten bir devlet istiyoruz. Devlet bilgiye erişimde herkese eşit davranmak zorundadır.

Demokratik Barış Hareketi üretimde fırsat eşitliğini esas alır.

Kamu kesiminin yeniden yapılanması, özel kesimin de yeniden yapılanması sürecini başlatacaktır. Özlemini duyduğumuz toplumsal demokratikleşme, tekelci yapıların tasfiyesinden ve iktisadi süreçlerin demokratik kılınmasından geçer. **Demokratik Barış Hareketi, üretimde fırsat eşitliğini esas alır.** Üretimde fırsat eşitliği sağlanmadan, sadece bölüşümde sosyal adaletten söz etmenin doğru olmadığına inanıyoruz.

Demokratik Barış Hareketi, rekabet koşullarının geçerli olduğu, devletin payının azaldığı, küçüldüğü, piyasaların, güven, açıklık ve istikrar içinde çalıştığı bir ekonomik yapılanmayı hedefler. Devletin görevi, rekabetin giremediği alanlara girmek, bölgelerarası dengesizlikleri gidermek, insan niteliğini artırmayı esas alan altyapı yatırımlarına yönelmektir. Hareketimiz, bu hedeflerin hayata geçirilmesi için tüm engelleri aşmaya kararlıdır.

Ekonomide barışın ön koşullarından biri, kaynakların, toplumca benimsenmiş hak ve adalet ölçüleri ışığında adil dağılımıdır. **Demokratik Barış Hareketi,** gerek toplumsal kaynakların, gerekse birlikte yaşamanın yükünün ve sorumluluklarının eşit ve adil bölüşümünden yanadır.

Demokratik Barış Hareketi, sosyal barışın bir başka önemli ön koşulunun işçi ve işveren barışından, çalışma barışından geçtiğini bilmektedir. Her iki kesimin de hukukça güvence altına alınmış mesleki örgütleriyle, eşitlik temelinde pazarlık yapabildikleri bir iş düzeninin gerekliliğine inanır.

Ülkemizde sosyal barışın önündeki en büyük engellerden birisi, işçilerin, memurların, çalışan insanlarımızın en temel haklarından yoksun bırakılmış olmalarıdır. Çalışanlar, grevli ve toplu sözleşmeli sendikal haklara tam olarak sahip değildirler. İş güvenliği, işsizlik ve genel sağlık sigortaları yoktur. Bunlar olmadan çalışma barışı sağlanamaz. Eğitim, adalet ve barınma gibi, insanın hayatını sürdürebilmesi için gerekli olan en temel ihtiyaçlar bile henüz sağlanamamıştır. Mevcut imkanların kullanımında ve dağılımında ise fırsat eşitliği söz konusu değildir.

Demokratik Barış Hareketi için insan, ekonominin en kıymetli ögesidir.

Temel ihtiyaçların karşılanamamış olmasının en acı sonuçlarından biri de, cehaletin ve niteliksizliğin son derece yaygın olmasıdır. Her düzeyde, en azından kendi uzmanlık alanının temel bilgilerine sahip, nitelikli, yetişmiş insan yokluğu, ciddi bir toplumsal yaramızdır. Oysa hedeflerimize ulaşmada, insan ve toplum kalitemizi yükseltmemiz şarttır. Niteliğin ve yaratıcılığın artırılması insana yatırımla mümkündür. Bu nedenle, **Demokratik Barış Hareketi,** kaynakları öncelikle **eğitim, sağlık ve adalete** ayıracaktır.

Hak ve adalet duygusu her toplumun temelidir. Toplumda oluşmuş bulunan **ahlaki mutabakat** ve bu mutabakat sonucu ortaya çıkan ortak hak ve adalet duygusu **her toplumun yazılmamış Anayasasıdır.** Devlet, ahlaki mutabakatın, hak ve adalet duygusunun, kurum ve kurallarıyla koruyucusu ve kollayıcısıdır. Bir toplumda farklı amaçlar peşinde koşan insanlar arasında barış, vatandaş barışı, ancak ve ancak, devletin bu işlevini yerine getirmesi ve toplumda bu yönde ortak bir güven duygusu yaratmasıyla mümkündür. İnsanların toplum halinde birlikte yaşayabilmelerinin abecesi budur.

Türkiye'de ahlaki mutabakat zedelenmiş, hak, adalet ve güven duyguları zayıflamıştır.

Çünkü devlet, hak ve adaletin sağlanması için üzerine düşen görevleri yerine getirememiştir. Hatta hak ve adalet duygusunu zedeleyenlerden hesap sormaya mecbur olan devlet, hesap sormak bir yana, bunu ihlal eden en önemli kurum haline gelmiştir. Eğer bir devlet, işkenceyle, *"faili meçhul"* cinayetlerle, köy yakmalarla suçlanıyorsa; devleti yönetenler ve resmi görevliler, yolsuzluk ve rüşvet suçlamalarıyla şaibe altında bulunuyorlarsa ve bu konularda hiçbir adım atılmıyorsa, o toplumda hak ve adaletten, güven duygusundan söz edilemez.

*"Faili meçhul"*den *"faili malum"*a giden bir toplumda, insan hakları ihlalleri, yolsuzluklar cezalandırılmaz, suç işleyenler korunur ve kollanırsa, toplumun bütünlüğünü sağlayan kurallar yok olur. Birlikte ve bir arada yaşama tüm anlamını yitirir, toplum kumaşı yırtılır.

Devletin hak ve adalet duygusunu tesis edemediğini, hatta ihlal ettiğini gören birey ve kümeler, devlete olan güvenlerini kaybederler. Kendi bildikleri hak ve adalet anlayışını yaşamaya ve yaşatmaya başlarlar. Güvensizlik ve kuşku, toplumun en ücra köşelerine sirayet eder. Düşmanlık tohumları yeşerir. Şiddet, haksızlık ve adaletsizliğin çocuğu olarak doğar, hak ve adaletin yerini alır.

Demokratik Barış Hareketi'nin varlık nedeni, toplumsal barış için şart olan ahlaki mutabakatı oluşturmak, hak ve adalet duygusunu yeniden yerleştirmektir. Biz, çözülme ve dağılma tehlikesiyle karşı karşıya olan toplum kumaşını yeniden dokuma iddiasıyla ortaya çıkıyoruz.

Bunun ön koşulu haksızlıkların, adaletsizliklerin üstünü örten ve onları **YENİDEN** üreten devleti, hepimizin devleti olacak biçimde **YENİDEN** düzenlemektir. Bu düzenlemenin yapılması, devletle toplum arasındaki gerilimi ortadan kaldıracaktır.

Demokratik Barış Hareketi halka rağmen devlet, devlete rağmen halk anlayışına son vermek için yola çıkmıştır.

Biz, bugüne kadar egemen olan *"devletin toplumu"* anlayışını değiştirmek, *"toplumun devletini"* yaratmak istiyoruz. Devlet-toplum ilişkisinin bu temelde yeniden düzenlenmesi, devletle toplumun barışması, **Demokratik Barış Hareketi**'nin en önemli hedeflerindendir.

Bugün ülkemizde, çarpık bir siyaset geleneği yerleşmiştir. Siyasi sorunların çözümü güvenlik birimlerinden beklenmekte ve onlara havale edilmektedir. Toplumsal sorunlar, bir asayiş sorunu olarak algılanmaktadır. Güvenlik güçleri de kendilerini devletin asıl sahipleri olarak görmeye alışmışlardır. Sivil siyaset tıkandığında müdahale etmeyi bir görev saymaktadırlar. Bu toplumca da beklenir olmuştur. 1980 sonrasında şekillenen Anayasal düzende, güvenlik güçlerinin siyasete müdahalesi, hukuki dayanağına da kavuşturulmuş düzenli ve sürekli bir hale getirilmiştir.

Üzücü olan sivil siyasetin de kendisini bu geleneğe uydurmuş olmasıdır. Eğer bugün ülkemizde, önemli her siyasi sorun güvenlik sorunu haline getiriliyorsa, bunun en önemli sorumlusu, sivil siyasetçilerdir. Sonuçta, devlette önemli mevkileri ele geçirmek ve bu mevkiler aracılığı ile rant elde etmek veya rant dağıtmak üstüne oturan bir siyaset kültürü egemen olmuştur. Siyaset, insanı, toplumu, anlamak, geliştirmek yerine, devletin olanaklarını kullanmak ve bundan pay kapmak çekişmesine dönüşmüştür. Sağ ve sol siyaset arasında bu konuda fazla bir fark kalmamıştır.

Sivil Siyaset Kültürü Değişmedikçe Sorunlarımız Çözülemez.

Bu siyaset geleneği topluma da bulaştı. Ranttan pay bekleyen çıkarcılar siyasetin ana aktörleri haline geldi. Rant dağıtmayan siyasetçiye artık iyi gözle bakılmıyor. Siyasetin, yalan, yolsuzluk ve yasaklar üzerine kurulması siyaseti kirletti, siyasetçiye olan güveni azalttı. Mevcut **sivil siyaset kültürü** değişmedikçe ülkemizdeki hiçbir temel sorun çözülemez.

Demokratik Barış Hareketi, ülkedeki siyasi sorunların, sadece bir güvenlik sorunu olarak algılanmasına ve şiddet temelinde çözülmesine kesinlikle karşıdır. Halkın iradesinin önünde başka bir iradenin ve çıkarın olmadığı bir sivil siyaset anlayışının yerleşmesini istiyoruz. **Bunun için öncelikle devletin üzerindeki sis perdesini kaldırmak gerekmektedir.**

Bugün, kimi zaman açıkça ifade edilen, kimi zaman da tersine beyanlarla saklanmaya çalışılan buna karşın Parlamento ve Hükümet tarafından kontrol altına alınamayan kurumlar ve odakların varlığı söz konusudur. Bu odaklar, denetlenecekleri yerde, devleti yönetmeye, yönlendirmeye ve denetlemeye çalışıyorlar. Sanki, devlet içinde, gözle görülmeyen, ama hissedilen başka bir devlet daha vardır. Sanki, Parlamento, Hükümet, toplum, hepimiz bir *"büyük gözaltı"*ndayız.

Bizleri *"büyük gözaltında"* tutanlar, kendilerini her türlü kontrolün dışında ve üzerinde görmektedirler. Denetim dışı kalan odakların varolduğu ve yönlendirdiği bir devlet çok başlıdır. Böyle bir devlet kendisinden beklenen görevleri gereğince ve layıkıyla yerine getiremez.

Sis perdesinin sürmesinden fayda umanlar, yönetimin demokratikleşmesi talebini bir tehdit olarak algılıyor, şiddete karşı çıkıyor ve demokratikleşmeyi engellemeye çalışıyorlar. Çünkü bu odakların varlık nedeni bunalım ve çatışmadır. Böyle bir ortamı yaratmak için sürekli devreye giriyor ve gelişmeleri belirlemeye çalışıyorlar. Ortam, hayatını şiddetten alan örgütleri birbiri ardı sıra devreye sokuyor. Bu örgütler de bunalım ve çatışmayı sürekli kılmak için üstlerine düşen rolleri oynuyor.

Şiddet, karşı şiddeti doğuruyor, ortam bulanıklaşıyor, sis perdesi daha da kalınlaşıyor. Şiddeti esas alan odaklar ve örgütler arasındaki sınırların nerede başlayıp nerede bittiği belirsiz hale geliyor. Örtülü güç sahipleri iş başındalar. Kamuoyunu yönlendirerek, bunalımı yöneterek ve çatışmalarda karar vererek, "asli görevlerini" icra ediyorlar.

Varlık gerekçesini devlet üzerindeki sis perdesine, devletin insan hakları ihlallerine dayandıran terör örgütleri de, insan haklarını ve barışı baltalıyorlar. Özgürlük ve demokrasiyi savunmak adına ortaya çıkanlar, demokratik değerleri ve özgürlüğü yokediyorlar. Şiddet toplumda yaşam biçimine dönüşüyor. Tüm insani değerlerimiz yok oluyor. Korku, ahtapot kolları gibi toplumu sarıyor. İnsanlar, ürkeklik, yılgınlık ve bezginliğin sonucu korkuya teslim oluyorlar.

Bu arada çatışma kendi tacirlerini yaratıyor. Ortalık silah ve uyuşturucu kaçakçıları ile dolu. Terör, tüm tarafların faydalandığı ve beslendiği bir sektörün adı olmuş. Ülkemizin zayıflamasından fayda uman devletler ortalıkta cirit atıyor. Tümünün kazançları, gençlerimizin öldürülmüş bedenlerinin üstünde, analarımızın gözyaşları ile ıslanıyor.

Biz barış istiyoruz! Barış, ancak çatışan odak ve örgütlerin dışında gelişirse hayat bulur. Savaşanların, siyasi manevralarının oyuncağı olmazsa yeşerir. **Barış, şiddeti merkezine alanların cenderesinde, kurt kapanlarında değil onların dışında, bağımsız bir barış hareketi tarafından, toplumun özlemi olarak dile getirilirse gerçekleştirilir. Şimdi önümüzde iki yol var.**

Ya yaşanan sorunların batağında kaybolacağız; ya da sorunlarını çözmüş bir ülke olarak, dünya uluslar ailesinin saygın bir üyesi olacağız.

Demokratik Barış Hareketi olarak diyoruz ki: Gelin, kavgalara bir son verelim! Gelin, bireyleri, kümeleri, kesimleri birbiriyle, toplumu devletle, devleti toplumla barıştıralım!

Gelin ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarını çözmüş bir Türkiye için birlikte olalım. Türkiyelilik bilincini yaratalım!

Gelin birleşelim; gelin Demokratik Barış Hareketinde buluşalım; gelin barışalım, barışı birlikte başaralım!

DEMOKRATİK BARIŞ HAREKETİ

Çağrı

*Siyaset üç önemli eksen üzerinden yapılır. **Bunlardan en önemlisi insandır.** İkincisi, benimseyip savunduğu siyasettir. Üçüncüsü maddi alt yapıdır. **Demokratik Barış Hareketi**, siyasete ilişkin genel bir çerçeve ve maddi alt yapının bütününü sunmaktadır.*

***Demokratik Barış Hareketi diyor ki;** bugüne kadar parti ve politikacılar hakkında dile getirdiğiniz şikayetlerde haklı iseniz, sorun yaratan, çözüm bulamayan politikacılarla onların neden olduğu yılgınlığa, bezginliğe, bedbinliğe son vererek, tercih ve takdirlerinize sunulmuş bu olanakları kullanın, Size bitmiş, tamamlanmış bir örgüt yapısı ve siyaset dayatmıyoruz. Sadece, genel siyasi çerçeve ile vergilendirilmiş, kaynağı belli maddi alt yapıyı sunuyoruz. Gelin, tüm donanımı tamamlanmış ve tamamlanacak, il veya ilçe binalarımızda siyasi sorumluluğu olmayan yazmanlara kendinizi kaydettirin. Gelin, tabandan örgütlenerek, seçilin, seçin. Gelin bu partinin 40 yaşını aşmamış ilk Genel Başkanı da dahil, tüm yetkili mevki ve birimlerini sizler belirleyin.*

*Biz alışılmamış birşey yaptığımızı biliyoruz. Bunun yadırgandığını ve yadırganacağını da biliyoruz. Ama inanın ki bu hepimiz için bir fırsattır. Gelin yaratılmış bu olanağı beraberce kullanalım. Geleceğimizi artık başkalarına teslim etmeyelim. Bize bugüne kadar birşey vermemiş ve vermeyeceklerin önünde el ovuşturmaktan vazgeçelim. Gelin politikayı dedikodu ve çıkar ekseninden kurtaralım, gerçekçi, ilkeli ve yürekli yapalım. Yaldızlı ve parlak isimlerde umut arayarak, onların peşinden koşarak, kendimizi aldatmayalım. Unutmayalım ki onları da bizler yarattık. Gelin, ezikliğimize bir son verelim. Sosyal, siyasal ve iktisadi sorunlarımıza **Türkiyelilik** bilinci ile sahip çıkarak, bu sorunları birlikte çözelim. **Gelin Türkiye Barış Projesini birlikte gerçekleştirelim.***

Bilelim ki, Demokratik Barış Hareketi, siz sahip çıkarsanız var olacaktır!

DEMOKRATİK BARIŞ HAREKETİ

DEMOKRATİK BARIŞ HAREKETİ

GENEL MERKEZ : Çankaya Caddesi, No : 8 Çankaya - ANKARA Tel : (312) 440 93 95 (25 hat) Fax : (312) 441 08 01 (5 Hat) • **ADANA** Çınarlı Mah. Sun Sineması Sok. No: 2/1 (0322) 454 75 94 • **ADIYAMAN** Yeni Pınar Mah. Dumlupınar Cad. (0416) 213 72 65 • **AFYON** Dumlupınar Mah. Ordu Blv. No: 10 (0272) 215 55 08 • **AĞRI** Sıtkiye Mah. Hanibaba Cad. No:1 (0472) 215 89 12 - 215 90 54 • **AMASYA** Yavuz Selim Meydanı, Meydan Sok. No:11 (0358) 212 05 66 • **ANKARA** Cumhuriyet Mah. Atatürk Blv. Zafer Meydanı Büyük Apt. No: 8/14 (0312) 434 46 49 - 434 55 92 - 434 30 82 • **ANTALYA** Milli Egemenlik Cad. Çankaya Apt. No: 2/3 (0242) 248 82 84 • **ARTVİN** Çarşı Mah. İnönü Cad. No: 4 K.1 (0466) 212 65 02 • **AYDIN** Veysi Paşa Mah. Hükümet Blv. No : 32 K.4/14 - 15 - 16 (0256) 213 52 35 • **BALIKESİR** Eski Kuyumcular Mah. Çavuş Sok. No: 101 - 102 - 103 - 104 (0266) 241 07 14 • **BİLECİK** Tevfik Bey Cad. No:21 (0228) 212 17 03 • **BİNGÖL** İnönü Mah. Genç Cad. No : 4/404 (0426) 213 77 02 • **BİTLİS** Zeyyat Özgen Taş Mah. Kültür Sok. No: 21 (0434) 226 78 97 • **BOLU** Tabaklar Mah. İzzet Baysal Cad. No: 48/2 (0374) 217 33 59 • **BURDUR** Özgür Mah. Çiftçi Sok. No: 1/2 (0248) 212 22 73 • **BURSA** Demiryolu Cad. Ankara Asfaltı Badem Sok. No: 2/3 Esbank Üstü (0224) 250 94 94 • **ÇANAKKALE** Kemal Paşa Mah. Yalı Cad. No: 4 K.3 (0286) 213 23 09 • **ÇANKIRI** Cumhuriyet Mah. Paşabeyoğlu İş Merk. No: 50 (0376) 213 92 29 • **ÇORUM** Yeniyol Mah. Gazi Sok. No: 2/3 (0364) 212 53 73 • **DENİZLİ** Yücebağ Mah. Kışla Cad. Çaybaşı Geçidi Şeker Han No: 2/18 - 19 (0258) 265 83 49 • **DİYARBAKIR** Yenişehir Mah. Faik Ali Sok. Bayramoğlu Apt. D.5 (0412) 224 21 60 - 224 20 52 • **EDİRNE** Babademirtaş Mah. Eski Hastane Cad. Selimiye Cami Yanı (0284) 213 02 29 • **ELAZIĞ** Rızaiye Mah. Kazım Hoca Sok. No: 17/A (0424) 238 52 20 • **ERZİNCAN** İnönü Mah. Ordu Cad. No: 27/4 (0446) 223 90 23 • **ERZURUM** Çiftlik Çıkmazı Kazım Karabekir Cad. No: 39/3 (0442) 234 12 88 • **ESKİŞEHİR** Arifiye Mah. Hacet Sok. No: 13/4 (0222) 220 08 06 • **GAZİANTEP** Hürriyet Blv. Bayram İşhanı K.7 (0342) 232 74 42 - 231 57 84 • **GİRESUN** Alparslan Cad. No: 19 K.1 (0454) 212 70 77 • **GÜMÜŞHANE** Karaer Mah. Cumhuriyet Cad. No: 12 (0456) 213 59 21 • **HAKKARİ** Gazi Mah. Bulvar Cad. No: 90/4 (0438) 211 34 50 • **HATAY** Kışlasaray Mah. Hürriyet Cad. Ziyapaşa İşhanı No: 3/6 (0326) 215 78 83 • **ISPARTA** Mimar Sinan Cad. Belediye Blv. Uslu Psj. No: 3 (0246) 232 47 99 • **İÇEL** Kiremithane Mah. İstiklal Cad. Çelikler Apt. No: 199 (0324) 238 58 51 • **İSTANBUL** Tarlabaşı Blv. No: 60 Taksim (0212) 254 26 64 - 254 27 95 - 256 20 77 - 256 11 51 - 256 36 65 -253 68 14 • **İZMİR** Şehit Fethi Bey Cad. Eski Eshot İşhanı No: 13 K.6 (0232) 425 44 06 - 425 44 07 - 08 • **KARS** Yusuf Paşa Mah. Halit Paşa Cad. No: 117 (0474) 212 34 33 - 212 35 33 • **KASTAMONU** Plevne Cad. Simsar Sok. No: 2/A D. 3-4 (0366) 214 68 08 • **KAYSERİ** Gavremoğlu Mah. Talas Cad. İşçi Kredi İkramiye D. No: 11/8 (0352) 231 08 33 • **KIRKLARELİ** Karataş Mah. Zincirlikuyu Kuyumcular Sok. K.2 (0288) 227 61 29 • **KIRŞEHİR** Ahievran Mah. Ahievran Sok. No: 6/A (0386) 213 84 84 • **KOCAELİ** Kemalpaşa Mah. Ankara Cad. No: 154 Kat 1-2-3 (0262) 331 79 55 • **KONYA** Kürkçü Mah. Ahaveyin Kardeşler Sok. No 14/A (0332) 350 17 75 - 350 04 57 • **KÜTAHYA** Ali Paşa Mah. Cumhuriyet Cad. Hilal İşhanı K.4-5 (0274) 212 54 33 • **MALATYA** İzzetiye Mah. Atmalı Sok. No: 70/4-5 (0422) 325 98 60 • **MANİSA** Anafartalar Mah. GOP Cad. No: 61/7 Kat 4 (0236) 237 34 32 • **K.MARAŞ** İsmetpaşa Mah. Dedezade Sok. (9. Sok) Beyzade İşhanı No: 17 (0344) 212 78 53 • **MARDİN** Cumhuriyet Mey. Renk Sineması Üstü K.3 (0482) 212 21 22 • **MUĞLA** Emir Beyazıt Mah. Kurşunlu Cad. Yağcılar İşhanı No: 32 (0252) 214 56 10 • **MUŞ** İstasyon Cad. Özel İdare İşhanı No: 18 K.3 (0436) 212 81 32 • **NEVŞEHİR** Çarşı Mah. Belediye Cad. Kıroğlu İşhanı No: 110 (0384) 212 97 62 • **NİĞDE** Bankalar Cad. Uyanal İşhanı K.4 (0388) 213 56 24 • **ORDU** Şarkiye Mah. Çapulcular Sok. No: 10/3 (0452) 225 29 47 • **RİZE** Yeniköy Mah. Ortacamii karşısı Çarşı Sok. Merkez İşhanı No: 6/6 (0464) 217 76 62 • **SAKARYA** Papuççular Mah. Atatürk Blv. No: 82/4 (0264) 278 41 22 • **SAMSUN** 19 Mayıs Mah. Hürriyet Cad. Ayvazoğlu İşhanı K.5 (0362) 432 73 79 • **SİİRT** Aydınlar Cad. Ekin Apt. No: 24 (0484) 223 18 73 • **SİNOP** Camii Kebir Mah. Bezirci Sok. No: 9 (0368) 26136 72 • **SİVAS** Bankalar Cad. 2. Park Sok. Çeliker Apt. K.3 (0346) 225 51 31 • **TEKİRDAĞ** Aydoğdu Mah. Hükümet Cad. No: 188 (0282) 261 95 73 • **TOKAT** Yeşilırmak Mah. Toptancılar Sit. altı Trafo Karşısı No: 11/A (0356) 214 75 94 • **TRABZON** Cumhuriyet Mah. Uzun Sok. İnci Sit. A Blok K.4 No: 12 (0462) 326 62 50 • **TUNCELİ** Moğultay Mah. Cumhuriyet Cad. No: 16 (0428) 212 70 61 • **Ş.URFA** Karameydanı PTT Krş. Akay Altındağ İşhanı K.1 No: 2 (0414) 216 10 61 • **UŞAK** İsmet Paşa Cad. No: 123 K.3 (0276) 212 83 58 • **VAN** Hastane Cad. (2. Cad.) No: 84 (0432) 216 89 28 • **YOZGAT** Medrese Mah. Çubukçu Çıkmazı Buket Apt. No: 2/3 (0354) 217 34 93 • **ZONGULDAK** Karaelmas Mah. Güney Sok. No: 10 (0372) 252 25 99 • **AKSARAY** Bankalar Cad. Akbaş Kitabevi Üstü No: 55/4 (0382) 213 74 17 • **BAYBURT** Şeyh Hayran Mah. Yeni Cad. No: 31 (0458) 211 77 24 • **KARAMAN** Seki Çeşme Mah. Şamkapı Cad. Özel İdare İşhanı No: 56 K.1 • **KIRIKKALE** Yenidoğan Mah. 29. Sok. No: 23/14 (0318) 224 35 21 • **BATMAN** Cumhuriyet Cad. Hamidiler İşhanı No: 31 K.4 (0488) 213 50 38 • **ŞIRNAK** Cumhuriyet Mah. Akasyalar Sok. No: 44/A (0486) 216 33 80 • **BARTIN** Kırtepe Mah. Yemeniciler Sok. No: 18/3 - 4 (0378) 227 47 01 • **ARDAHAN** Karagöl Mah. Lise Cad. No: 8 K. 2/2 (0478) 211 29 29 • **IĞDIR** Söğütlü Mah. Fevzi Çakmak Cad. No: 46 (0476) 227 98 97 • **YALOVA** Süleyman Mah. Arabacılar Sok. Faik Kaptan İşhanı No: 3 Kat 3 (0226) 813 76 29 • **KARABÜK** Bayır Mah. Kıbrıs Şehitleri Cad. Şato Apt. D.1 (0372) 424 40 09 • **KİLİS** Cumhuriyet Cad. Renk Çarşısı No: 76 (0342) 813 28 46

Demokratik Barış Hareketi 1 Eylül Dünya Barış Gününde ellibin kişinin katılımıyla Ankara'da yapılacak şölen ile partileşecektir.
Hedef ve İlkelerimizi içeren dökümanları Genel Merkezimizden ve İl Başkanlıklarımızdan isteyiniz.

lıklı anlayış çerçevesinde çözülmesi" gerektiğini vurguladılar. Özellikle Mısır, Suriye ve İran ise, kutlama mesajlarına ek olarak, "Türkiye aleyhindeki şikayetlerini şimdilik askıya aldıklarını" açıkladılar. Yani Arap-İslam dünyası, Erbakan'a bir avans verdi.

Ancak Türkiye'nin dış politikasının esas sahipleri hükümetler olmayıp, ABD, Türkiye'deki Batıcı çevreler ve askeriye olduğu gerçeği göz önüne alınırsa, şimdilik kazananın RP'nin dış siyaseti değil, Çiller'in maceracı politikası olduğu görülecektir. Çekiç Güç'ün onaylanması, Gümrük Birliği'nin evetlenmesi, İsrail-Türkiye işbirliği anlaşması çerçevesinin Erbakan tarafından kabul edilmesi bunun tipik göstergesidir.

Ne ki devlet, Erbakan'ın özellikle Suudi Arabistan, İran ve Suriye gibi İslam ülkeleriyle olan ilişkilerinin önemini kavramış görünüyor. Deyim yerindeyse, Hoca'nın varlığı, anılan ülkelerin (özellikle İran ve Suriye) Türkiye karşıtı ittifaklarını geciktirmeye, onları oyalamaya, "Kürt belasının ve PKK'nin bertaraf edilmesi"ne ve Türkiye'nin kuşatılmışlıktan kurtulmasına yarayabilir. Sonrası Allah kerim... Erbakan ise karşı hamlesinde Ortadoğu'daki resmi veya gayriresmi ilişkilerini, Batı ve ABD ile, hatta askeri çevrelerle olan pazarlıklarında koz olarak kullanabilir.

Bu politikanın RP'nin belkemiği ve beyin takımına iyi anlatılmaması halinde, islami çevrelerin Erbakan'a yönelik eleştiri okları, bazı saflaşmalar yaratması muhtemeldir.

Kürtlerle sırat köprüsü

RP'nin Kürt meselesindeki tutumu, resmi ve gayri resmi diye ikili olmuştur hep. Kamuoyuna yönelik açıklamalarda, RP yönetimi, Kürt meselesinin İslam kardeşliği ve ümmet bilinci çerçevesinde çözülmesi gereğini vurgulayıp durdu. Bu politikanın, Prens Sabahattin'in adem-i merkeziyetçiliği ve "Kürt Babası" diye sunulan Sultan Abdülhamit'in şark politikalarından farkı yok. Deyim yerindeyse, RP'lileştirilerek yaratılacak alternatif bir Kürt-İslam programı çerçevesinde Kürtlere bazı haklar verilebilir. Ancak RP'nin "PKK'ye karşı tutumu" devletin sert tavrını da aşıyor. Yani askeri yöntemlerle bitirilmesi gereken bu harekete karşı, aynı zamanda sıkı bir ideolojik mücadeleyi (Kürt milliyetçiliğine karşı İslam ümmetçiliği) vermeyi öngörüyor RP çözümü. Dahası, RP, özellikle Kürt bölgelerinde daha sıkı örgütlenmeyi, bu arada HADEP gibi yasal Kürt kurum ve kuruluşlarını bölmeyi planlıyor. Kürt-İslam sentezi çerçevesinde uygulamaya konulacak böylesi bir program, bölgedeki radikal islamcı örgütleri (varsayalım ki Hizbullah diye bilinen bazı oluşumlar) PKK'ye karşı harekete geçirmeyi öngörebilir. Örneğin Irak Kürdistanı ve Suriye'deki islamcı örgütler yoluyla, PKK'nin dış kaynakları sıkıştırılabilir. İran ile belli bir anlaşma sağlanması halinde, bu ülkenin, PKK'ye karşı ciddi önlemler almasını gerçekleştirebilir.

RP, gerek bölgedeki ekonomik altyapının oluşumunda, gerekse toplumsal sorunların çözümünde, kendine yarayacak yerel güç merkezleri oluşturabilir. Sözgelimi göç eden Kürtlerin yerlerine dönmeleri için öngörülen programın gizli maddelerinden biri şudur: Dönenler için 55 bin kişilik koruculuk kadrosu ayrılmıştır. Bu, geçmişten beri devletin uyguladığı siyasetin aynısıdır.

RP'nin,1995'teki genel seçim propagandasında, gayriresmi yollarla bazı Kürt bölgelerinde "federasyon" sözü verdiği de halk arasında hala konuşuluyor. Bu vaatler, RP'ye oy veren Kürtlerde bazı beklentiler yaratmıştır. Birtakım Kürt politikacıları da bu söz üzerine RP'den aday olmuşlardır. Bu tür beklentilerin boş çıkması halinde, RP'deki Kürtlerin ne yapacaklarını kestirmek zordur. Bölünme mi, yoksa halk nezdinde bu partiyi yıpratma mı?

RP, Kürt partilerini bölmeye çalışacaksa, elbette hedefteki Kürt oluşumlarının da RP içinde bölünme veya saflaşma yaratma gayretleri olacaktır.

Sonuç babından

RP'nin ekonomik programı kesinlikle serbest piyasa ekonomisine ve sömürüye dayanan bir programdır. Bu nedenle, iktidardaki RP saflarında, çokuluslu şirketler haline gelen müslüman sermayedarlar ile holdingleşen tarikatlar arasında piyasadan pay kapma, yani rant kavgasının yaşanması kaçınılmaz. Ancak bu, hemen olmayabilir.

Böylesi bir rakebet, aynı zamanda, "sömürücü yeşil kapitalistlerle, ezilen RP yandaşları" arasında bir uçurum yaratılması anlamına gelir. RP'nin 'Adil Düzeni'ni "islami bir ütopya" olarak benimseyen islamcı aydınlar, yoksullar ve esnaf takımı, günlük pratikleriyle karşı safa geçebilirler. Bu da hemencecik olacak değil.

RP, özellikle bürokrasi içinde örgütlenmeye çalıştıkça, halktan kopması kaçınılmazdır. Bu da potansiyel bir muhalefet kaynağıdır.

RP'li hükümet politikası, şimdilik gönül alma ve yatıştırma siyasetidir. Zaman kazanmaya ve seçime yönelik popülist bir programdır. 1997 baharında yapılacak bir erken seçimde bu parti tek başına iktidara gelse bile, karşısında yeni muhalefet odakları bulacaktır.

Çünkü RP, Türkiye'nin uyuyan dinamiklerini (Kürt, islamcı, Alevi, işçi, laik, demokrat, kemalist, vs.) yeniden harekete geçirmiştir. Bu dinamiklerin hangisinin lehte, hangisinin aleyhte olacağı henüz netlik kazanmadı.

Bizce, yükselen islamcı ideoloji ve siyaset, RP programında somutlaştı. RP programlarının ve günlük politikalarının eleştirisi temelinde yapılacak çok yönlü faaliyetler, üretilecek fikirler, verilecek ideolojik ve siyasi mücadele, mevcut hükümete karşı bir kitle muhalefeti yaratabilir. Bazı kemalistlerin bizleri "kışla"ya sokarak, zinde kuvvetleri görev başına çağırarak yapacakları sözde laik muhalefetin zamanı geçmiştir. Bu bakımdan kışla temelinde RP'ye muhalefet etmek gericiliktir. Keza, darbeciliğe karşı, güya "sivil toplum ve demokrasi" uğruna, kışlaya karşı RP'nin bizi sıkıştırmak istediği cami avlusunda mevzilenmek de gericiliktir. Bu iki mevziye sığınmadan, özgürlükçü laiklik-eşitlik-demokrasi temelinde yapılacak somut muhalefetin büyük bir sokak hareketine, belki de iktidarı da hedefleyen kitlesel muhalefete dönüşmesinin umudu içindeyim.

Siyasal İslam tartışılırken

Biz nerede duruyoruz?

Aynur İLYASOĞLU

Refahyol Hükümeti'nin iktidara gelmesi son yıllarda Türkiye siyasi hayatının üzerinde bir nebula gibi yayılan sağ siyasetin güncel bir biçimlenmesi. Son yıllara damgasını vuran özellik; zaten, geleneksel Türkiye sağının içinde aşırı sağa, radikal sağa özgü fikirlerin, maneviyatçı, mukaddesatçı, ülkücü kadroların giderek ağırlığını koyması... Dolayısıyla Refah Partisi'nin merkez sağın liderliğine soyunması anlaşılabilir ve şaşırtıcı olmayan bir durum. Bence bu tabloda özgün olan yan, Refah Partisi'nin yükselişi ile birlikte esen rüzgarın çağrıştırdığı... Havada 1950'lerin Demokrat Partisi'nin sindirilmişliğin içinden gelen ve yeni bir karşı-elitin yaratılması, ama aynı zamanda toplumun kenarlarında unutulmuş yığınlara "Refah" vaadinin kokusunu hissetmek olası. Şimdi de Refah Partisi az çok sosyolojik olarak benzer bir profil veren bir karşı-elitin, bu kez daha temelli bir biçimde, dinin siyasallaşması ile donanmış ve bir dünya görüşü edinmiş söylemi ile yükseliyor ve tabii aynı zamanda yoksullara seslenirken söylemindeki dini ve kültürel ögelerin uygunluğu ölçüsünde toplumsal zemin bakımından güçleniyor. Şimdiki durumda bir siyasal çizgi ve bütünlük içinde olmayan Çiller'in DYP'si, iktidarda olmadığı vakit bir hiçe indirgenebileceğini, en azından bilinçaltında bilen Tansu Çiller'in sürüklediği bir partner, bir stepne. Kendi siyasi geleneğinde arkasına aldığı 1950'lerin rüzgarını Refah Partisi'ne kaptırmış ne gam, ağdan düşecek küçük balıklarla yetinebilir ve ordudan, polisten devşirdiği ekibiyle DYP'nin olmasa bile kendi triumvirasının gücüyle biraz daha yemlenebilir. Sağın siyasal merkezinin, ağırlık noktasının ve bunun çevresinde yeni vektörlerin belirlenmesinin yanı sıra bu yeniden düzenlenişe sermayenin kendi içinde yeniden düzenlenişinin ve bunun oluşmakta olan iktidar bloku ile iç bağlantılarının yeniden tanımlanmasının eşlik edeceği şimdiden kestirilebilir.

Kaynak sorunu

Refah Partisi'nin Refahyol'un ilk icraatlarına damgasını vurarak halkı"nemalandırmaya" girişmesinin ekonomik krize yol açacağı ve kaynak sorunu meselesi aslında sistemin kendi içinde ürettiği bir sorunsal. Bu noktada ulufe dağıtmanın ötesinde ekonominin topyekün bir rehabilitasyonunun sağlanmasının ve sonucunda yaratılacak kaynakların ve refahın halka adil biçimde aktarılmasının, eğitim, sağlık gibi temel hizmetlerden halkın etkin yararlandırılmasının vb. söyleminin normal şartlar altında üstünde yükselmesi gereken sosyal demokrat güç de Türkiye'nin şimdiki siyasal tablosunda eksik. Üstelik yukarıdaki çerçevenin ortaya çıktığı Batı'daki örneklerinden farklı olarak Türkiye'de sosyal demokrasiye kaynaklık eden siyasal köken, kemalizm, bugünün siyasal İslam'ının bir tarafında yer aldığı, benim "kültürel kutuplaşma" dediğim karşıtlığın öbür yanı olarak kendini tanımlayagelmiş. Türkiye solunun büyük bir çoğunluğu ise hala kendini aynı meşruiyet zemininde algılayıp, o kanaldan halka "süzülme" yanılgısını barındırıyor. Bugün ise yeni bir durum var: Sol muhalif/sosyalist sol bir yanda kümelenirken, artık kendini bazı durumlarda onun dışında tanımlayan bir kesim söz konusu. Şimdilerde en kestirme ifadesiyle "laikçilik" diye nitelendirilebilecek çizgi, solun ekseni dışında bir yerde kendini tanımlayan yeni bir tür "devrimciliğe" dönüşmüş durumda. Yani artık belirli bir seçkin çevre için laiklik ölçüsünde tutum almak kendi kendine yeterli bir biçimde, sistemi sorgulamayı gerektirmeyebilecek, bunun yerine bu düzlemde sınırlı kalarak "muhalif ve devrimci" olmanın ölçüsünü oluşturabilecek bir tutumu temin etmektedir.

Modernleşmeci zihniyetlerin yönelişi

Burada bir örnek üzerinden tartışma sürdürülebilir. Son yerel seçimlerin, Refah Partisi'nin iki büyük metropolde seçimleri kazanmasının arkasından bir protesto biçiminin geliştiğini çoğumuz hatırlarız; faks zincirleri. Bu faks zincirlerinden en yaygını alışveriş etmek için hangi süpermarketi tercih etmemiz gerektiğine ilişkindi. İslamcı sermayenin süpermarketlerinden alışveriş etmememiz gerektiği söyleniyordu. Büyük kentlerin seçkin bir kesimi içinde yaygınlaştırılan bu çağrının fiilen yarattığı sonuç Koç'un Migros'undan ya da başka bir sermaye grubunun süpermarketinden alışveriş etmenin "politik olarak doğru" olmasıydı. Laikçilik düzeyinde muhalefetini sınırlayan bu seçkinler kesimi için "sistemin içinde tercihler" söz konusuydu ve bu da bunun bir örneğiydi. Aslında buradaki örnek çok da tesadüfi değil. Laikçi kesimin içinden geldiği kemalist geleneğin milli burvazi yaratırken eliyle besleyip, destekleyerek bir bakkal dükkanından bir holdinge dönüştürdüğü Koç sermaye grubu değil miydi?

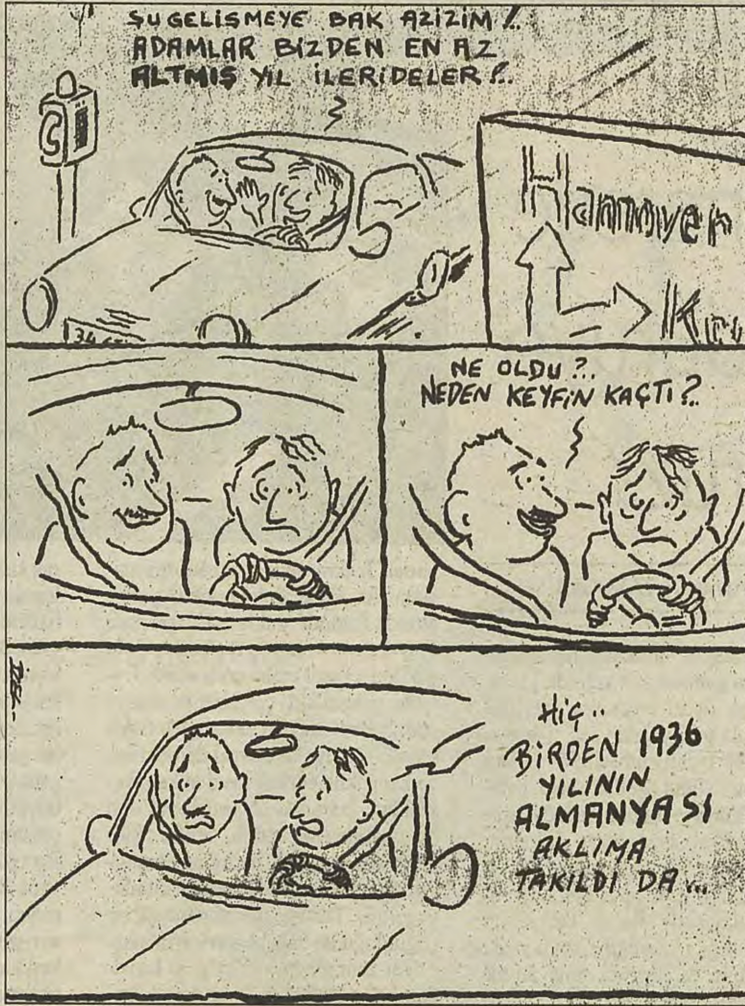
Yukarıda sözünü ettiğim "kültürel kutuplaşmanın" yapsal karşılığını görmeye çalışırsak ilk tespit etmemiz gereken, 18. yüzyıldan başlayarak kemalizme varan bütün modernleşmeci zihniyetlerin yönelişinin mahalle/cemaat yapılarını ve kültürünü yıkarak ulusal toplumu standartlaştırmak olduğu... Bu yönde ve buna karşı yönde varlığını sürdüren gerilim her iki kesim için de bir egemenlik çabasının sonucu. Bu egemenlik çabasının sadece kültürel ve yapısal boyutlar dışında sınıf zemininde de çözümlemesini yapmak mümkün. Bu noktada emekten ve özgürlükten yana Türkiye solunun kendi konumunu, varoluşunu ve bakış açısını ayrıştırması gerekiyor. Öncelikle kendini var eden temel fikri ilkeler planında siyasal islama karşı kendi sözünü bir an önce oluşturmak, kendini laikçi çizgiden ayırdetmek zemininde. Türkiye solu kendi tanımlarını ve nirengi noktalarını oluşturmalı ve sonra da özgürlükler mücadelesinde laiklik mücadelesi ekseninde kendini örgütlemiş kesimlerle ortak çabalara girişebilir. Bu mümkün. Ancak ayrı bir duruşun, ayrı bir sözün anahatlarını artık oluşturmak gerekiyor. Üzerinde ayrıştırmanın geliştirileceği hatların öncelikli olanları özgürlük anlayışı ve "kardeşliğin" hangi zemin üzerinde yükseleceği konusunda geliştirilecek anlayış. Solun laiklik ve 'din ve vicdan hürriyeti' konularındaki yaklaşımı esas olarak özgürlük anlayışının çerçevesi içinde geliştirilmek durumunda.

Kemalist gelenek ve buna karşıtlık zemininde geliştirilen kutuplaşma içinde bir yerden değil, bunun üstünde, bu ülkede insanca yaşamın gerektirdiği ve önünü açtığı ölçüde bir özgürlükler anlayışı temelinde solun kendi sesini oluşturması gerekiyor. "Din kardeşliği" teması bugün siyasal islamın etkisi alanındaki kesimlerde hem en zengini, hem de en yoksulu bir araya getirebiliyor. İşin "efsunu" da burada zaten. Yalnız bu da değil; kültürel ve sosyolojik anlamda insanların "kendileri kalarak" modernleşmenin bütün nimetleriyle buluşmaları vaadini de içeriyor. Bu eğilimlerin mevcudiyeti karşısında Türkiye solu da bir "emek kardeşliği" temasını kurabilir, oluşturabilir.

Bugün Türkiye'de sosyal demokrasinin olmayan politik varlığı karşısında onun yerini doldurmaya çalışmak, onun geleneksel laikçi zemininden yola çıkmak ve birkaç köşe yazarı ile duygudaşlık geliştirerek laiklik mücadelesinin verilebileceğini düşünmek yanıltıcıdır. Bu gerilimin toplumda yarattığı huzursuzluğa içi boş kalıplar aracılığıyla değil, özgürlüğün, emek kardeşliğinin ve insanca bir yaşam isteğinin sesini ulaştırmaya çalışarak var olabiliriz, ilerleyebiliriz.

Sürprizlerle dolu Türkiye...

Azınlıklar politikada varmış gibi

İzel Rozental, 3.7.96, Şalom

Yelda

evimizde son haftalarda, Rafet el Roman'ın "Macera dolu Amerika" şarkısı listebaşı. Ama, "macera dolu Galatasaray, İstanbul" şekliyle... Cumartesileri söylüyoruz bu şarkıyı. Değil her zamanki gibi kayıplar için basın açıklamasına, işe gitmek için bile çıksam Galatasaray'a, gözaltına alınabilirim. Polis copu gibi kötü sürprizlere karşı böylece neşemizi kaybetmemeye çalışıyoruz.

İçişleri Bakanı Mehmet Ağar geçen hafta, Cumartesi Anneleri'ne sürprizi olduğunu açıkladı. Dövdürtmedi bu kez. Sürpriz buymuş meğer. Türkiye'de polis sopası yememek sürpriz. Normal, doğal olan ise, tersi... Bu benim iddiam değil, devlet öyle dedi...

Azınlıkların politikada yer almayışları da normal, doğal, olağandır; tersi ise sürpriz... Bu da benim iddiam ve temennim değil, gazeteler öyle yazdı.

24 Aralık 1995 seçimlerinde Cefi Kamhi'nin adaylığını, "milletvekili adaylığı yarışı, iş dünyasından sürpriz bir isimle renklendi" diye duyuran basın, seçilişini de "politikada Kamhi sürprizi" başlığıyla karşıladı. Haksız bir değerlendirme de değildi bu, çünkü 36 yıldır Meclis'te, azınlık sayılanlardan tek bir kişi yoktu...

Ağzıyla kuş tutsa 'bizden' olamaz

Milletvekili olabilmek için gerekli koşullara sahip T.C. vatandaşları TBMM'ye girerler. Ama aynı koşullara sahip T.C. vatandaşlarından bazıları 1960'tan beri Meclis'te yoklar. Laik (!) Türkiye Cumhuriyeti'nde milletvekili olmanın koşullarından biri, Müslüman olmak değildir, ama yazılı olmayan, üstelik toplumun bundan rahatsız olmadığı gizli bir koşul vardır adeta: "Onlar", Hıristiyanlar, Museviler milletvekili olamazlar. Ateistler "bile" olabilirler -Çetin Altan, Behice Boran, Mehmet Ali Aybar gibi-, yeter ki bunu açıklamasınlar veya fazla vurgu yapmasınlar. Çünkü milli birlik ve beraberlik söylemi, dini birliği de içeriyor, her zaman açıkça ifade edilmese de. Ülke çıkarı için çalışma iddiasındaki kişi Müslüman değilse "milli menfaatleri" savunamayacağı düşünülür, kendisine güvenilmez.

Laz, Boşnak, Arnavut, Tatar, Çeçen, Abhaz... Hangi etnik gruptan olursa olsun, Müslüman ise, soyu Müslüman ise o kişi "bizden" olabilir. Bir de Türküm diyorsa. Ama diyelim ki, dini inancı Behice Boran'ınkiyle aynı olan bir Yahudi, Türküm de dese, o bir Musevidir, gayrimüslimdir, yabancıdır...

Milletvekilliği için Türk olmak değil, T.C. vatandaşı olmaktır koşul. Mesela Kürtler de milletvekili olabilir, ama yeter ki, kimliklerinin politikasını yapmasınlar. Hele ki Türküm diyorlarsa çok daha rahat olurlar bu bakımdan. Gelgelelim, DYP İstanbul milletvekili Cefi Kamhi Türküm dediği halde, "eşinin Müslüman olduğunu, Yahudiliğe göre, eşi Müslüman olanın artık Yahudi değil Müslüman olduğunu" (13. 9. '96, Zaman) söylediği halde "bizden" sayılmadı bir türlü... Şunun şurasında 7 ay bile olmadı seçileli ama yaşadıkları bunun kanıtlarıyla dolu.

Oy toplamak, en çok da özellikle dış politikada önemli rolü olan demokratik bir vitrin için Meclis'te "gayrimüslim vatandaş" bulunması istendi. Çiller İstanbul 3. Bölge listesinde seçilme şansı olmayan sırada bir Ermeni aday gösterdi. Keğam Karabetyan'ın 14. sırada yer alması, Bakırköy çevresindeki Ermenilerden oy almaya yönelik. İç politikada milliyetçilik malzemesi olarak kullanılan Ermenilerden birinin Meclis'e getirilmesi için "konjonktür" uygun değildi; hâlâ da değil... Yaratılan konjonktüre göre, azınlık sayılanlardan birinin seçilmesi gerekiyorsa, bu, her fırsatta Osmanlı'ya bağlılığını hatırlatan ve Müslüman-Türklere hoşgörülerinden dolayı şükranlarını sunan Yahudilerden biri olabilirdi ancak.

Cefi Kamhi'nin iyi bir vitrin için politikaya atıldığı, Hasan Pulur'a cevaben yazdığı şu sözlerinden de belliydi: "..özellikle dış tanıtım ve dış ilişkilerde ülkemin hizmetine sunma amacıyla girdim. Misyonum bu idi ve öyle kalmasına da özen göstereceğim" (13. 7. '96, Milliyet)... Girdi, ama sırası geldiğinde istediği oyu kullanamadı... Mesela güven oylamasında Refahyol'a 'ret' demek istedi, ama çekimser kaldı... Sorumluluktan kaçmamak için Meclis'e geldi; azınlık bir milletvekili olarak sorumluluk ve görevleri vardı, ama hakları tartışmalı... Partisi ırkçı, antisemit propaganda yapan bir partiyle koalisyon yapıyordu ve bu propagandadan olumsuz etkilenecek bir topluluğun bireyi olarak 'hayır' diyemedi... "Ne evet diyebilirdim, ne de hayır. Benim görevim sivri olmak değil, insanları düşünmeye sevketmektir. Sosyal barış ve uzlaşma adına da bunu yapmam lazımdı" dedi (11. 7. '96, Milliyet). Azınlık sayılanların zaten politikada olmaları hazmedilemezken bir de sivri olmalarını hayal etmek zor tabii...

Cefi Kamhi, kendinden farklı olanı sevmeyen egemen topluluk içinde farkını farkettirmemek için ne kadar çabalasa da görünmekten kurtulamadı. Bir konuşmasında Rıfat Bali söylemişti, azınlıkların gizlenmek arzusunun yabancı görülmemek için olduğunu. Çünkü demişti, "bu toprakların insanı olduğumuza kimseyi inandıramıyoruz"... Ve yine onun dikkat çektiği gibi, "Azınlık milletvekilleri turistik afiş niyetine" kaldı... Cefi Kamhi oylamada vardı, ama yoktu... Meclis'te var, ama varlığıyla Meclis aritmetiğini bozmamak için, kendisi yokmuş gibi bir sonuç çıkması için çekimser kaldı. Onun varlığı nedeniyle DYP'ye oy vermiş olan Yahudiler, antisemit bir partinin iktidara gelmesine yardımcı olduklarını bilemezlerdi tabii... Bu da, Çiller'in sürprizi...

İşaret edilen "gayrimüslim" kimliği nedeniyle demagoji ve spekülasyona yol açacağı endişesiyle verdiği çekimser oyun gerekçesini Şalom'a şöyle açıkladı: "Çok sıkıntılıyım. Hassas bir konumdayım" (10.7.'96).

Bir televizyon kanalında konuğu olduğu, kendisini "gayrimüslim" kimliğiyle tanıtan muhabir kadına, gayrimüslim olduğu için kırmızı oy veremediğini söyledi ve ekledi: "Bakın, nitekim siz de beni bu kimlikle tanıttınız" (9. 7. '96)... Kabulcüler retçileri suçlayacaktı, suçladı. Ama Kamhi ret oyu verseydi, oyunda din, milliyet rengi aranacaktı. Kamhi istediği oyu verebileceği özgür bir ortam göremedi. Ben Meclis'e gireceğim zaman, birçok şey kaybedeceğimi biliyordum, dedi satır arasında. Oysa bizim bildiğimiz, insanlar birçok şey kazanacaklarını bildiklerinden heveslidirler Meclis'e girmeye. Anlaşılan, benim de dayanışma ve üzerlerindeki baskıyı protesto amacıyla üye olduğum Demokrasi Partisi'nin milletvekillerinin başlarına gelenler, kendilerinden sonrakiler için epeyce gözdağı olmuş...

'Vay, Yahudiye bak'

Vergi vermek, askerlik yapmak, oy vermek söz konusu olduğunda herkes vatandaş. Ama gösterileni seçmek değil de, kendi seçilmeye aday bir vatandaş olduğunda azınlık sayılanların herkesten çok Türkçü, Atatürkçü olmaları beklenir. Bu vatana ihanet etmeyeceğine dair egemen kamuoyunu temin etmesi, sadakatini tekrarlaması gerekir!.. Stella'nın (Ovadia), "Vatandaş olmak için kimliğimden feragat etmek zorunda kalmayayım. Ayşe, Mehmet, Mustafa olmadan nasıl vatandaş olabilirim? Vatandaş olmanın bedeli, yok olmak olmamalı" sözleri geldi aklıma.

"Seçilirsen senin Meclis'te olmandan rahatsız olacak çok insan olacaktır" diyen eşi Yasemin Kamhi de, ona "En fazla, vay, Yahudiye bak derler. Benim cevabım da, ben Türküm olacaktır" (20.11.95, Y.Yüzyıl) diyen Cefi Kamhi de şimdiye kadar haklı çıktı. Antisemit islamcılar onu eleştirdi, Musevi olduğu için, dininden dolayı... İslamcı olarak tanınmayanlar da ama...

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in İsrail'e yapacağı ziyarete milletvekillerinden Cefi Kamhi davet edilip de, rutin onaylamalardan biri olarak, izin tezkeresi Meclis'e geldiğinde, RP milletvekilleri ret oyu verdi. İki RP milletvekili "Bu Yahudiyi niye Meclis'e soktular! Gitsin de bir daha dönmesin" diye laf attı (11.3. '96 Y.Yüzyıl). Gündelik, sıradan ırkçılık Meclis sıralarına taşındı. Oylama günü başka rahatsızlıkların da meydana geldiğini bildiren Cefi Kamhi şunları söyledi: 'Ben RP grubunun yanında oturduğum için zaman zaman sataşmalara uğruyorum. ..Kendimi tuttum, dönüp bakma gereği bile duymadım. Bunları da Çelik'e (Kamhi'den özür dileyen RP Grup Başkan vekili Necati Çelik) anlattım ve bundan sonra susmayacağımı söyledim. Ben oy alarak Meclis'e geldim. Türkiye'yi temsil ediyorum. Ayrıca benim durumumdan niye rahatsızlık duyuyorlar? Suudi Arabistan'da idamlar olduğunda Erbakan'ın devreye girmesi istenmedi mi?" (13 Mart '96 Şalom)

Ve şunu da ben sormadan edemeyeceğim, Cefi Kamhi söz konusu ülke İsrail değil de, Bulgaristan, Çin, İngiltere olsa ilk tercih edilen kişi olacak mıydı?..

"DYP İstanbul milletvekili Musevi asıllı Jefi Kamhi, kendisine 'Yahudi, İsrail'de kal' diyen RP'li milletvekillerine kırgın olmadığını söyledi. 'Susmayı tercih ettim. Bence bu tartışma kapandı' dedi" (13. 3. '96, Zaman). Müslüman olmayanları yabancı göstermek, dışlamak için ince yollardan biri, isim tahrifatı. Zaman gazetesi Cefi'yi Jefi yapmış; Yağmur Atsız'ın eleştirdiği Hürriyet muhabiri Zeynep Atikkan'ın İshak Alaton'un adını İsak yapması gibi. (6. 7. '96, Azalırken)

"Renk olarak" aralarında bulunmasını isteyen

DYP'lilerden de saldırılar oldu - Kamhi'ye, rengine. Ankara'da bir grup DYP'li bakan ve milletvekilinin bazı gazetecilerle birlikte oldukları içkili akşam yemeğinde, günün Sanayi Bakanı Yalım Erez'in, Yahudiliğini de ima ederek kendisine suçlayıcı sözler söylemesinin ardından Cefi Kamhi, "Şimdi sarhoş. Ama ayık bir halde kendisine bu iddialarını soracağım" demekle yetindi (6. 6. '96, Hürriyet)...

EMANUEL KARASU EFENDİ SÜRGÜNDE

Başmabeyincisinin anılarında okumuştum.
"Yıldız'a gelen Heyet-i Mebusan'dan
Emanuel Karasu'yu hiç unutamıyorum.
En çok" demiş Hamit, "bana dokunan,
o mason taslağı Yahudi'nin
bildirmesi olmuştur devrildiğimi".

Ben de unutamam o mutlu günleri!

Hemen ilk toplantısında Meclis'in,
31 Mart olayları yatıştıktan sonra,
hal' kararı alınmıştı Abdülhamit'in.
Seçilen heyette kararın tebliği için saraya
Draç mebusu Esat Paşa, Ayan'dan Hikmet,
Aram Efendi, bir de ben vardım.

Tanrım, heyecanımdan ölüyorum sandım!

Dava vekilliği günlerimde Selanik'te,
Mithat Şükrü, Cavit ve Talât'la
oturup akşamüzerleri Cemiyet'te,
tam da bugünü düşlemiştik adeta.
İşte, bizim oluyordu Dersaadet,
nihayet kavuşuyorduk hürriyete.

Ve ben bildirecektim bunu Hamit'e!

İstanbul'da kalmak istiyordu,
Çırağan'da oturum dedi, rica etti,
bırakmadık, sürgüne gitmesi daha uygundu.
Apar topar Selaniğe gönderildi.
Birkaç yıl sonra da öldü gitti zaten.
Düşünün, o günü nasıl unutabilirim?

Ben ki on yıldır kendim sürgündeyim!

Roni Margulies, "mağrur olma padişahım", Yapı Kredi Yayınları, 1994

Masonluk

Bir politikacı eleştirilmek istendiğinde, Türk ve Müslüman olduğunu söylese bile, bu kez de masonlukla suçlanabilir. İnsanların düşünce ve inançlarından dolayı yargılanabildiği memleketimizde böylesi suçlamalarda bulunan kişiler ırkçılıktan yargılanmaz.

Masonluk en çok da Yahudilikle birleştirilen, Yahudilerin suçlanmasında kullanılan bir söylem. RP, seçim öncesinde ANAP'ı yıpratmak için Mesut Yılmaz'ın mason olduğunu iddia etti. Çünkü masonluk kamuoyunda bir partiyi yıpratabilecek bir iddia idi; halen de öyle. Nitekim, aylarca kamuoyunu meşgul eden masonluk tartışmaları sonunda RP İstanbul milletvekili Mustafa Baş da, "Burada asıl sevindirici olan masonluğun kötü bir şey olduğunun ortaya çıkmasıdır" dedi (5.1.'96, Milliyet).

Yahudilere gelen sorulardan birincisi siyonizm ise, ikincisi masonluk olur. Nuriye Akman'ın önyargı ve genellemeleriyle dolu (Museviler becerikliler, geleneklerine bağlıdırlar..), Vitali Hakko röportajı buna tipik bir örnek. Söyleşi boyunca Hakko'nun ne ölçüde "bizden biri" olduğunu sorgulayan Akman, onunla ısrarla İsrail, hatta İsrail'in Lübnan'daki operasyonu hakkında konuşmaya çalışıyor, siyonizmin kendisi için ne anlamı olduğunu soruyor. Ve sonra, "Mason musunuz?"...

Akman'a, mason olmak öcü olmak değildir babında bir cevap verilmiş olmasına memnun olmamak elde değil: "İdim. ..Nedir Masonluk, etrafınızdaki insanları sıkıntıda görmemektir. Öyle insanlar varsa bunların yardımına koşmaktır, ben bunu felsefe olarak kabul ettim hayatım boyunca" (26. 5. '96, Sabah).

Yeni Şafak'taki röportajda da Üzeyir Garih, "Masonların siyasiler üzerinde büyük tesirleri var. Siz de bir masonsunuz" sözleriyle karşılaşmış. O da, zamansızlıktan epeydir toplantılarına uğrayamadığını, zaten siyasetle ilgisinin olmadığını söylemiş. Yahudilerin siyasette etkin oldukları iddiası klasik antisemit suçlamalardan. Çünkü bunun arkasında, dünyadaki tüm kötülüklerin kaynağında Yahudiliğin olduğu suçlaması yer alır. Durum böyle olunca Yahudiler de, diğer azınlıklar gibi, genellikle siyasetle ilgilerinin olmamasını meziyet gibi sunarlar.

Kayadesss..

● Hasan Pulur kendince sol bir söylemle, tefecibezirgan, komprador burjuvazi söylemini hatırlatırcasına, çekimser oyu nedeniyle Kamhi'yi 'yaman bir bezirgan' olarak nitelendirdi (10.7.'96, Milliyet)...

● Kendince değil, gerçekten solcu olan şairimiz Can Yücel, Türkiye'nin İsrail'le anlaşma imzalamasına karşı çıkarken, İsrail devletinden değil, genel olarak Yahudiler'den söz etti, birleşilmemesi gerekenler olarak: "Yahudilerle birleşerek Afrikalılara ve Araplara karşı hareket eden bir ülke kendi kendini yiyor demektir" (23. 6. '96, Evrensel)...

● Solcu sayılabileceklerden olan Deniz Som'un da Vaziyet'i günden güne kötüledi.

Kocamustafapaşa'da Sümbülefendi Camisi'nin duvarlarında 'masum Yahudi yoktur' yazıldığını, Cumhuriyet'e gelen bir okur mektubundan bu sayfalara aktarmıştım (Söz, 6. 7. '96). Böyle bir mektup üzerine yapılması gerekenlerden biri, iktidarı uyarmak olabilirdi. Cefi Kamhi'yi, DYP'li bile olsa, İBDA-C'nin saldırılarına açık hale getirecek bir öneride bulunmak kimin aklına gelirdi?!. Deniz Som'un: "Acaba diyoruz, RP-DYP koalisyonuna 'çekimser' oy veren İstanbul milletvekili Cefi Kamhi, holdinginden bir kutu badanayla birkaç işçi gönderse de, hayrına caminin duvarlarını baştan aşağı boyatsa diyoruz" (12. 7. '96, Cumhuriyet)... İBDA-C imzalı antisemit yazıyı kendisi silmeye niyetlenmeyen Som'un yazısının başlığı da şuydu: "Cefi Kamhi'ye: Masum Yahudi yoktur"...

Bu yazısından bir gün önce Deniz Som, Çetin Yetkin'in, Refahyol'a ret oyu vermediği için, "Türkiye'nin devlet yaşamında Yahudiler" kitabını bundan böyle Cefi Kamhi'ye ithaf etmeyeceğini duyurmuş ve Kamhi aleme "reklam oluyor" diye sevinmişti.

● Cengiz Çandar ise, Refah'ın "anti-Semit sinyaller vermiş bir parti" olduğunu teslim etti, fakat o da Kamhi'nin zenginliğine değinmeden edemedi: "..ret diyemiyor. Dese ne olurdu? Mensubu bulunduğu Musevi cemaati mi kendisine karşı çıkardı? Ya da işsiz mi kalırdı? Mülti-trilyoner olduğuna göre, böyle bir endişesi olmaması gerekirdi" (9. 7. '96, Sabah).

Günümüzde Türkiye'de milliyetçilikten arınmış bir vatandaşlık olmadığını söyleyen, şimdi değilse bile eskiden solcu olan Çandar'ın, iktidarın, para gücüyle sınırlı olduğunu bilmesi gerekirdi. İnsanın statüsünün, gelmişinin, geçmişinin, dilinin, dininin, milliyetinin de iktidara olan mesafesini etkilediğini solcular ne kadar düşünüyor, o da tartışmalı ya... Bugüne kadar solcular bunu tartışmış olsaydı, mesela Alaton'a yönelik ırkçı saldırılarla ilgili yazdıklarımın çoğunu yazmama gerek kalmazdı. Veya Alaton'un kurucusu ve etkin bir üyesi olduğu TESEV'in (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı) çokdillilikle, çokkültürlülükle ilgili 1 Temmuz'daki paneli engellendiğinde solcular da iki çift lafla olsun karşı çıkardı...

Ne kadar zengin olursa olsun Cefi Kamhi de 'kayades'le büyüdü. Kayades'le büyüyemeyen Cengiz Çandar veya diğer Türk aydınlarının azınlık olmanın ne demek olduğunu, azınlık psikolojisini anlamaları zor tabii... Özel olarak çaba göstermek gerek.

"Kayades * Yahudi bir ailede öğrenilen ilk komutlardan biri olsa gerek. Kayades. Ve iki dudağın üstüne değdirilen işaret parmağı: sus işareti. Herkesin ortasında siyasetten konuşulmaz, yalnızca siyasetten değil, suya sabuna dokunacak hiçbir şeyden konuşulmaz, şikayet edilmez, hatırlanmaz, anlatılmaz... Durum bir ayrımcılık durumudur. Bunu bilmeyen, sineye çekmeyen Yahudi yoktur. -"Azınlık nüfus" da diyebilirdim.- ..Azınlıklar talep azaltmaya alışkındırlar: Sınırları içselleştirip, erişemeyecekleri şeylerden vazgeçiverirler. Hayatta ya da memlekette kalma hakkını elde etmek için araziye uyum gösterirler. Herşeyin bir bedeli var, ama en yükseğini azınlıklar öder."**

Ermeni kuru, Yahudi yaş?

Kayades gibi bunun da Türkiyeli Yahudilerin dilinde bir adı var mı bilmiyorum ama, mesela 1929 İstanbul doğumlu Üzeyir Garih'e hayat şunu da öğretmiş: "Bir mahallede oturduğunuz zaman karakolla iyi geçinmek zorundasınız"... Varlık Vergisi'ne ilişkin sözleri ise, eziyet görmemek için egemenle iyi geçinirken, diğer ezilenlerle ilişkinin de problemli olduğunu gösteriyor: "Varlık Vergisi bir ayıptır aslında. Yani insan haklarına bir tecavüzdür. Fakat ben şuna inanıyorum, bu Türkiye'deki başka azınlıklara yönelmiş bir hadiseydi. Fakat işte kurunun yanında yaş da yanıyor. Çünkü şunu görün ki, tarih boyunca Museviler Osmanlılar'a büyük hizmetler vermişlerdir. Benim neslimin, benim de bunda biraz tuzum var. Biz, Ermeni lobisine karşı Amerika'da Türkiye'nin bütün soykırım moykırım müzesini yok etmeye çalıştık."

Yahudiler Yeniköy Sinagogu'na tapu almak istediklerinde yerel mahkeme, kararında şöyle demiş: Yunanistan'da sahilde cami yapımına izin verilmediğine göre, siz de bu sinagog için tapu alamazsınız! Şimdi bu durumda, Üzeyir Garih'in Ermenilere yaklaşımını benimseyecek olursak "bizi yakan Yunanistan!" demek lazım herhalde.. Yoksa...

Kimsenin kendisine gayrimüslim olduğu için ayrımcı davranmadığını söyleyen Garih, Varlık Vergisi'nden nasibini almış ama... Ailesi varlığını kaybetmiş. Kendisi de bir Çanakkale Köprüsü yapmak istediğinde "şehitlerimizin üzerine ıstavroz dikiyorsun" demişler ona (14.7.'96, Y. Şafak); ıstavrozun Musevilerin değil, Hıristiyanların bir sembolü olduğunu bilmeyenler, önemsemeyenler.

"Bizleri askeriyede gayrimüslimiz diye havacı yapmadıklarını farkettik. Bizi hep Kars'a, Erzurum'a, soğuk yerlere veriyorlar. Biz olmüşüz haberimiz yok. Pazar günü bizim kilise günümüz, ama devlet dairelerinde pazar mesaisi özellikle bize veriliyor." Bu tür yakınma ve talepleri Meclis'te dile getirecek ne Müslüman var, ne Musevi, ne Hıristiyan, ne ateist...

İnsanların Yahudilikle suçlanabildiği, Ermeniliğin, Rumluğun küfür olarak kullanılabildiği memleketimizde Ermeni, Rum, Süryani milletvekillerinin olduğu bir TBMM'ye daha çok var... Daha uzun süre Kamhi yalnız kalacak... Semoil Abravaya, Avram Galanti, Salamon Adato, Zakar Tarver, Ahram Bayer, Aliya Mosus, Mıgırdiç Şellefyan benzeri isimleri daha uzun süre sayamayacağız... Hükümette yer almak, bakanlık ise çok çok uzak...

Doğu Ergil, Neşe Düzel'in röportajında şöyle demişti: "Terör, kurbanlarını güç odağı denilen mozaiğin içinden seçecek. Bu asker, sivil, yönetici, siyasi ya da işadamı olur. Özellikle gayrimüslim işadamlarımız dikkat etsinler. Çünkü bunlar, Türkiye'nin çok kültürlülüğünü temsil eden gruplardır" (15.1.'96 Y. Yüzyıl).

Üç yıl önce suikast girişimine uğramış olan 500. Yıl Vakfı Başkanı Jak Kamhi'nin oğlunun da dikkatli olması gerekiyor... İstese de istemese de Yahudileri temsil ediyor. Yahudileri değilse de, Türkiye'deki Yahudiliği...

Politik islamcı olmayanları "gâvur"lukla suçlayan, antisemit propaganda yapan RP de artık iktidarda. Siyasi iklimden en fazla etkilenen "gayrimüslim"lerden yine bavullarını toplamaya başlayanlar var mı acaba?..

* Suskunluk, vurgu son hecede.
* * Stella Ovadia, "Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne", Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Yayınları, 1996.

Diyanet İşleri Başkanlığı'na,

Kurumunuza bağlı İstanbul Silivri ilçesi Esentepe Camii din görevlisinin cuma hutbesinde Alevileri küçük düşüren onur kırıcı sözler sarfettiği basına ve kamuoyuna yansımış bulunmaktadır.

Mezhep kışkırtıcılığına yol açacak bu tür bir tutumun, kurumunuz memuru bir din görevlisi tarafından gösterilmiş olması düşündürücüdür. Vatandaşların ödedikleri vergilerle çalışan kurumunuz ve tüm bağlı personelinizin bunun bilincinde olması gerektiğini bir kez daha hatırlatıyoruz. Ayrıca kamuoyu çok iyi bilmektedir ki, bu olay, ne yazık ki kurumunuz mensuplarının sergilediği ilk mezhep kışkırtıcılığı da değildir.

İnanç ve etnik kimliklerin aşağılanma ve ayrımcılık vesilesi yapılmasının, insan hakları kavramının eşitlik ilkesine aykırı olduğu açıktır. Bu aykırılık bir yana, bu tür tutumların yol açabileceği felaketleri toplumumuz Çorum, Maraş ve en son Sivas olaylarında yeterince acı yaşanmadı mı?

Biz insan hakları savunucusu olarak toplum vicdanını zedeleyen bu olayı kınıyor, kurumunuzun derhal Alevilerden özür dilemesini, Esentepe Camii imamının görevden alınmasını ve benzer tutumlara artık bir son verilmesini talep ediyoruz.

Saygılarımızla...
İHD İst. Şb. Azınlık Hakları İzleme Komisyonu

ÖDP KISA-KISA

ANTALYA

ÖDP'liler Antalya'nın Manavgat ilçe örgütünü kurdular. 12 Temmuz'da yapılan "Özgürlük ve Dayanışma Şenliği"ne katılım yüksekti. Bin 200'ü aşkın insanın katıldığı şenlikte ilçe başkanı Mehmet Tarakçı, il başkanı Mustafa Şahin ve Genel Merkez adına Mustafa Kaçaroğlu birer konuşma yaptılar. Orhan Aydın'ın sunduğu geceye İlyas Salman, Tolga Çandar, Hasan Tatar, Yelda ve Grup İz parçalarıyla katıldılar.

ANTEP

HADEP, EP ve ÖDP il örgütleri bir araya gelerek Antep'te güçbirliği oluşturdular. Güçbirliğini kamuoyuna duyuran üç parti, demokrasi, insan hakları ve emek için mücadele eden partilere ve kurumlara yönelik saldırıların arttığına, buna karşı ancak demokrasi güçlerinin ortak mücadelesiyle ile durulabileceğini belirttiler. Ortak bildiride şu görüşlere yer verildi: "Demokrasiden, emekten, barıştan ve insan hak ve özgürlüklerinden yana olan siyasi partileri, sendikaları ve demokratik kitle örgütlerini bu platforma davet ediyoruz."

İSTANBUL

14 Temmuz Pazar günü ÖDP Esenler İlçe binasında Tiyatro Akademi'nin "Buyrun Burdan Yak" oyununu yaklaşık 60 kişi izledi. Çalışmalarını ÖDP bünyesinde sürdüren tiyatro grubu, ayrıca "Zengin Mutfağı" adlı oyuna hazırlanıyor. Esenler ÖDP'nin 21 Temmuz Pazar günü tasarladığı kır gezisi, 28 Temmuz Pazar gününe ertelendi. Ayrıca ilçe örgütünün "Gençlik Komisyonu", her ay çıkarmayı tasarladığı gençlik bülteninin 1. sayısını hazırladı ve dağıttı.

MİLAS

Milas'ta, aralarında belediye meclisi üyesi Hürol Önder ile bazı eski il ve ilçe yöneticilerinin de bulunduğu toplam 255 kişi, CHP'nin bugünkü konumuyla halkın beklentilerine cevap vermekten uzak olduğu gerekçesiyle partilerinden istifa ettiler. İstifacılar adına açıklama yapan CHP Milas eski ilçe başkanı yardımcısı Veli Önder, bugün ülkenin hızla bir karanlığa sürüklenmekte olduğunu belirterek, umutsuzluk ve çaresizlik içindeki halkın toplumsal muhalefeti yönlendirecek yeni bir yapılanma arayışı içinde olduğunu, toplumsal muhalefeti örgütlemesi gereken CHP'nin, yalnızca parti içi mücadele ile ilgilendiğini söyledi. Ülkenin içinde bulunduğu sorunlara çözüm önerileri üretilemediğini belirten Önder, sahipsiz kalan toplumsal muhalefetin, sol söylemleri rehber edinen RP'ye yöneldiğini iddia etti. Açıklamanın sonuç bölümünde şu görüşler yer aldı: "Biz laiklik yanlılarının, demokratların, yurtseverlerin, ekonomik sorunlar altında ezilen halkımızın beklentilerine cevap verecek yeni bir yapılanma içinde yer almasının zorunlu olduğuna inandığımız için CHP'den ayrıldık." CHP'den yeni istifaların da olacağı ve büyük çoğunluğunun ÖDP'ye katılacağı öğrenildi.

Yurtseverler'in Eğitim-Sen yönetimine girmemesi sıkıntı yaratmış durumda ama..

'Sendikal birliğimizi hiçbir şey zedeleyemez'

Haber Merkezi- Eğitim-Sen 4. Olağan Kongresi'nin ardından başlayan tartışmalar sürüyor. 'Yurtseverler'in, yani Kürtler'in yönetimin dışında kalması bu tartışmaların ana ekseni durumunda ve belirli bir sıkıntı yaratmış bulunuyor. Yıllardar eğitim emekçilerinin ve diğer kamu emekçileri sendikalarının yönetiminde yer alan Yurtseverler'in bu kez yönetim dışında bırakılmalarının tartışmaya yol açmaması ve bu arada HADEP Kongresi'ndeki 'Bayrak krizi' ile bağlantılı ele alınmaması mümkün değildi. Üstelik bu 'dışlanma' sadece Eğitim-Sen'le de sınırlı kalmayınca olayın boyutları daha da farklılaşıyordu. Ama bununla birlikte eğitim emekçileri ve diğer kamu emekçileri sendikal birliklerini korumakta kararlılar.

Yurtseverler'in listesinde yer alan delegelerden Mustafa Avcı, Eğitim-Sen kongresinde çoğunluğu elinde tutan ÖDP delegelerini eleştiriyordu. Ancak kendilerini destekleyen unsurların da varlığından söz ediyordu; "ÖDP içindekileri tümüyle ele aldığımız zaman, sorunla ilgili olarak hangi anlayışın net tavır koyduğunu da biliyoruz. Bunlara değer biçiyoruz. Kongrede de bunu gördük. O arkadaşlar kürsüde bir açıklama yaparak, 'Bu duruş doğru değildir, biz de adaylarımızı çekiyoruz' dediler. Şimdi hassas bir dönemden geçiyoruz. Üzerimize doğru gelen bir şovenist dalga var. Buna karşı bir dalgakıran oluşturmamız gerekir. Irkçılığı hortlatmak isteyen güçlere karşı bir duruşun emek cephesinden doğru örgütlenmesi lazım... ÖDP'den toplumsal muhalefetin ciddi bir dinamiği olacak diye bir beklentimiz oldu. Şimdi de vardır. Bu bileşenlerin bir araya gelmelerini alkışlıyoruz."

"Ancak" diyordu Avcı ve soruyordu; "Halkların kardeşliği ne oldu?" Ardından sitemlerini sıralıyordu; " Kardeşlik şunu gerektirir; bir tehlikeyle kardeşin karşılaştığı zaman senin onun yanında olman, barikat kurman lazım. Sen o cesareti gösteremiyorsan çok iyi bil ki, bugün ona ise, yarın da sana... Üstelik sadece Eğitim-Sen'de değil, diğer işkollarında da bir tasfiye sözkonusu. Tüm Bel-Sen'de de öyle, Tüm Maliye-Sen'de de... Bence bu döneme denk düşen genel bir duruşun ürünü bunlar."

Ama yine de Avcı, ÖDP'yi çok önemsiyor ve desteklemeye devam edeceklerini belirtiyor; "Bu arkadaşlara yardımcı olmamız gerekecektir. Hem içte, hem dışta sağa kayışı mümkün olduğu kadar engelleyeceğiz, bir barikat oluşturacağız. Bu barikatı da salt yurtseverlerden değil, devrimci, demokratça düşünen bütün anlayışlarla birlikte kurma yoluna gideceğiz."

Sendika yönetiminde yer almamalarını fazla önemli görmüyordu; "Sendika yönetimlerinde değilsin diye herşey bitmez. Çünkü biz 90'lı yıllarda yola çıkarken alanlarda sesimizi yükselterek bugünlere geldik. Kamuoyunun nezdinde böyle meşrulaştık. Bundan sonra da böyle bir çizgi izlenecektir. "

Diğer çevreler ne diyor?

Kürt sorununun toplumsal ve siyasal yaşamı kilitlediğini düşünen Günay Kubilay ise kongrede Yurtseverler'in dışlanmasını eleştirirken bu tutumun aynı zamanda sendikaların özgürce örgütlenmesiyle bağlantılı olduğunu düşünüyordu;

"Sendikal hak ve özgürlükleri henüz kullanamıyoruz. Biz taraf olarak TİS'e oturamıyoruz. Diğer taraftan siyasal yaşamın dışına itilmiş emekçiler var. Doğal olarak bir sendika bunun için de yol açmaya çalışırken bu arada üyelerini de eğitmek zorundadır. Henüz kullanamadığımız haklarımızı her an hatırlayarak sendikalarımızı güçsüz düşürmemek, kendi içinde sorunlarla boğuşmak noktasına sürüklememek için azami dikkati göstermek zorundayız."

Kubilay da Eğitim-Sen'deki gelişmelerle HADEP kongresi sırasında yaratılan 'Bayrak krizi' arasında bir ilişki kurmak ihtiyacını duyuyordu. Yurtseverler'in yönetim dışında kalmalarının siyasal açıdan yaratacağı zaafların yanı sıra sendikanın yönetimi ve mücadelesi açısından da zaaflar yaratacağını vurgulayan Kubilay, diğer kongrelerde aynı hatayı tekrarlamamak gerektiğinin altını çiziyordu. Bunun ötesinde Kubilay, ÖDP içerisindeki eğilimlerin tutumlarını ille de belirli kavramlar üzerinden ifade etmek ve mahkum etmek yanlısı görülmüyordu.

Eğitim-Sen İstanbul 4 No'lu Şube Başkanı Cengiz Uzuner ise bu tartışmaların ayrıntılarına şimdilik girmek istemiyordu. Uzuner'e göre,

eğitim emekçilerinin 100 yıla yaklaşan örgütlü geleneğinde genel kurullar sonrasında bu tür tartışmalara tanık olmak olağan bir durumdu. Uzuner şöyle diyordu; "Ancak bu genel kurulda yaşananların hem sendikanın önümüzdeki süreçte yürüteceği faaliyetlere, hem de ülkede verilen demokrasi, barış ve özgürlük mücadelesine etkileri iyi değerlendirilmelidir. Değerlendirme yapılırken karşılıklı suçlamalar yerine mücadeleyi ortaklaştıracak dinamiklerin karşılıklı anlayış ve özgül koşullarının dikkate alınmasında yarar var. Önümüzdeki sürecin güçlüğü konusunda oydaşlık bilinmektedir. Bu süreçte birlikte mücadele etmek birbirimizi anlamaktan geçer."

"Ayrılıkların körüklenmek istenmesini" eleştiren Uzuner olaya farklı bir cepheden yaklaşıyordu; "Son genel kurulumuzda yıllarca farklı biçimde, farklı oluşumlarla mücadele edenlerin ortak bir program ve ortak bir adla ortaya çıkmaları eğitim emekçileri hareketine yeni bir ivme kazandıracaktır. Çoğulcu, katılımcı bir mücadele kültürü oluşturmak isteyenlerin, sendika içinde varolan tüm eğilimlerle birlik ve mücadele hattında ortaklaşmak istemeleri anlamlıdır. Bu durum gelinen sürecin doğru kavranmasıyla ilgilidir."

Devletten, işverenden ve onun siyasi odaklarından bağımsız bir sendikal yapı oluşturmanın, eğitim emekçilerinin yıllarca üzerinde durdukları bir konu olduğundan söz ediyordu;

"Birlikte olunması zorunlu olan arkadaşlarımızla (nedeni ne olursa olsun) birlikteliğimizi hiçbir şey zedeleyemez" diyordu ısrarla ve Eğitim-Sen'in emek, barış, özgürlük güçleriyle birlikte mücadeleyi çok açık bir biçimde önüne koyduğunu hatırlatıyordu. Ona göre asıl olan sınıf mücadelesinde doğru bir hat tutturmaktı;

"Son genel kurul uzun bir süre tartışılacaktır. Olumsuzlukları olumluluğa dönüştürmesini becerebilenlerin çoğunlukta olduğuna inandığım Eğitim-Sen'de eşit koşullarda birlikte yürüyeceğimiz arkadaşlarımızın eksikliğinin en kısa sürede telafi edileceğine inanıyorum." diyerek gelecekten umutlu olduğunu da ifade ediyordu.

Uzuner gibi Avcı ve Kubilay da gelecekten umutluydu.

Bu gibi sorunların çözümü için üzerinde durulan öneri, yönetimlerin nisbi temsil sistemine göre oluşturulmasıydı; "Nisbi temsil sistemi uygulanmış olsaydı bugün ÖDP çevresi, ya da başka bir çevre, herhangi bir bileşeni yönetimden dışlayamazdı. Bir ya da iki kişiyle temsil edilme olanağı varsa, böyle bir kitle gücü varsa, istese de dışarda tutamaz."

Bugün nisbi temsil sistemi uygulanmış olsa iki kişiyle temsil edilebilecek bir gücü olan Yurtseverler'in buna rağmen dışlanması başka çevrelerden de eleştiri alıyordu.

Eğitim-Sen ve diğer sendikaların genel kurullarında olanların KESK Genel Kurulu için de yol gösterici olması gerektiği ifade edilirken, nisbi temsil ya da onu da aşan bir demokratik yöntemin uygulanmasının yararlarına dikkat çekiliyordu.

Teşekkür borcu

Ersan bana "eski tarz" dersleri veriyor. Gerek uluslararası düzeyde, gerekse Türkiye'de sosyalist hareket içinde eskiden beri yapılmış tahrifatlara ilişkin Ersan'ın geçmiş tavrını bilemiyorum. Ama ben büyük tahrifatlara karşı savaşmak zorunda kalan bir gelenekten geliyorum. Ersan'ın sözünü ettiği tarz benim "eski tarz"ım değil. Ben sosyalist hareket içinde fikirlerin tartışılmasının sosyalist hareketin ileriye doğru yürümesinin koşulu olduğunu düşündüğüm için tartışıyorum.

Sungur SAVRAN

Söz okurları farkındadır. İki hafta önce yayınlanmış olan "Alternatif?" başlıklı yazımda, bayrak krizi döneminde sosyalist hareket içinde, burjuva liberallerine benzer biçimde, Kürt hareketini "savaş yanlısı" ve "barış yanlısı" olarak ikiye ayırma ve birbirine alternatif gösterme yönünde bir eğilim belirdiğine değinmiş ve bu yaklaşımın gerçeklerle hiçbir ilişkisi olmadığını ileri sürmüştüm. Yazıda sosyalist hareket içinde bu yaklaşıma örnek olarak da Vehbi Ersan'dan bir alıntı yapmıştım. Ersan geçen hafta Söz sayfalarında beni tahrifatla suçlayan bir yazı yazdı. Suçlama ağır, ama yine de Ersan'a teşekkür etmek gerekiyor. Hem Söz'ün arka sayfalarında yayınlanmış dikkatlerden kaçabilecek değerlendirmemi tekrar okura duyurduğu için, hem de beni tahrifatla suçlamakla birlikte, kendi yazısında yaptığı uzun alıntılar aracılığıyla aslında benim eleştirimin bütünüyle haklı olduğunu ayrıntılarıyla gösterdiği için.

Ersan'ın bütün iddiası, benim kendisinin yazısından aldığım ilgili bölümü "ters yüz" ettiğim. Nasıl yapmışım bunu? Birincisi, alıntıyı kısaltarak. Ersan herhalde biliyordur, alıntı yapılırken konuyla birinci dereceden ilgili olmayan noktaları atlamak, bunu yaparken de alıntı yapılan bölümü anlaşılır kılmak için o bölümü değiştirmek/özetlemek, bilimsel tartışmanın evrensel kurallarındandır. Şimdi, benim atlarken özetlediğim bölüme göz atalım: "Ama bir başka gerçek, HADEP'in yürümeye çalıştığı 'gerçek'ten daha ağırlıklı olan bir gerçek, HADEP'in kongreden bekledikleri ve umutlarını yerle bir etti. Yürünen yolun her iki tarafında..." Tartışma HADEP'in umutları üzerine olmadığı için ilk cümleyi kısa bir yazıya almak zorunda değildim. Dikkat çektiğim cümle ikinci cümleydi. Alıntıya "yürünen yolun her iki tarafında" diye başlanamazdı, çünkü bu yolu kimin yürüdüğünü okuyucu anlayamazdı. Yaptığım alıntıyı anlaşılır kılmak için ikinci cümlenin öznesini şöyle değiştirdim: "HADEP'in yürümeye çalıştığı (...) yolun her iki tarafında..." **Buradaki her kelime Ersan'dan alınmıştır.** Tahrifat nerede? Ersan ikinci cümlesinde "yürünen yol" dediği zaman HADEP'ten söz etmiyor mu? Bir önceki cümle bunu açıkça söylemiyor mu? (...) işaretleri zaten okuyucuya "tartıştığımız konuyla yakıcı bir ilişkisi olmayan bir bölümü atlıyorum" anlamına gelen bir uyarı değil midir? **Ersan tahrifat iddiasını kanıtlamak istiyorsa, atlanılan birinci cümlenin, ikinci cümlenin anlamını nasıl değiştirdiğini göstermelidir!**

'Haklılık/haksızlık'

Tahrifat iddiasının ikinci kaynağı, benim Ersan'ın cümlesindeki haklılık/haksızlıkla ilgili bölüm konusunda şöyle yazmam: "Haklılık konusundaki kısa bölümü çıkarın. Sonra bu satırları yukarıda Nokta dergisinden yapılan alıntıyla karşılaştırın." Ersan isyan ediyor: "Aynen böyle diyor Savran, ne kadar basit bir ayırım değil mi?" Hayır, hiç de basit değil. Haklılık sorunu genel olarak savaşın püf noktasıdır. Ama **benim tartışmakta olduğum konuyla ilgili değil.** Nedir o konu? Konu, Kürt hareketinde "savaşan ve reddeden", "bir üçüncü yol" olmadığını ileri süren bir unsurun olmadığı meselesidir. Haklılık tartışması bunu zerrece değiştirmiyor. Ersan'ın cümlesi, Nokta dergisine, Doğu Ergil'e, Şahin Alpay'a paralel biçimde böyle bir unsurun olduğunu iddia ediyor. Ben ise olmadığını. **Bu ayırım** çok basit! Zaten, aktardığım bir bölüm, "kuşa çevirme" ve tahrifat olarak anılamaz. Okur, "haklılık" argümanını konuyla ilgili görürse, benim uyarıma kulak asmaz, olur biter. Yani burada da tahrifat yok.

Geriye "yazının bütününü göz önüne almamak" suçu kalıyor ki, bunun üzerinde durmaya bile değmez. Çünkü yazının geri kalan bölümünde başka ne denirse densin, yaptığım alıntıda ileri sürülen fikre ters düşen hiçbir şey yok. Ben Ersan'ın bütün fikirlerini tartışmıyorum. Kürt hareketi içinde sadece savaş yanlısı olduğunu ileri sürdüğü bir unsuru HADEP'in çizgisiyle karşı karşıya getirmesini eleştiriyorum. Şimdi alıntıyı yeniden yaparak Ersan'ın bu fikri savunup savunmadığı konusundaki kararı okuyucuya bırakıyorum: "HADEP'in yürümeye çalıştığı (...) yolun her iki tarafında, birbiriyle kıyasıya savaşan ve reddeden, kuşkusuz biri haklı, biri haksız iki güç vardı; ve bunlar kendi savaş mantıklarına uygun hareket ediyorlardı. Bir üçüncü yol yoktu onlara göre..."

Yeri gelmişken, geçen yazıda yer sıkışıklığından soramadığımız bir soruyu da sormadan geçmeyelim: neyi "reddeden"? Bu cümle, muhtemelen dizgi hatası dolayısıyla, düşüktür. Reddedilenin ne olduğunu içermiyor çünkü. O reddedilen şey açıkça yazılı olsaydı, benim Ersan'ın cümlesinde olduğunu iddia ettiğim fikir muhtemelen daha da berraklık kazanacaktı.

'Eski tarz'

Ersan bana "eski tarz" dersleri veriyor. Gerek uluslararası düzeyde, gerekse Türkiye'de sosyalist hareket içinde eskiden beri yapılmış tahrifatlara ilişkin Ersan'ın geçmiş tavrını bilemiyorum. Ama ben büyük tahrifatlara karşı savaşmak zorunda kalan bir gelenekten geliyorum. Ersan'ın sözünü ettiği tarz benim "eski tarz"ım değil. Ben sosyalist hareket içinde fikirlerin tartışılmasının sosyalist hareketin ileriye doğru yürümesinin koşulu olduğunu düşündüğüm için tartışıyorum. Türkiye solunda yaygın olan yanlış uygulamaya karşıt olarak, isim ve alıntı da veriyorsam, **o kişileri hedef aldığım için değil,** eleştirilenler cevap verebilsin, görüşlerini savunabilsin, tartışma ilerlesin diye. Ama tahrifatın olmadığı yerde "tahrifat var" demek, tartışmanın ilerlemesini engellemekten başka bir işe yaramaz!

Ersan'ın yazısının iki sevindirici yanı var. Birincisi, benim ileri sürdüğüm görüşü, yani Kürt hareketinin "savaş yanlısı" ve "barış yanlısı" olarak ikiye ayrılarak iki unsurun birbirinin karşısına çıkarılamayacağı görüşünü "haklı" buluyor. O zaman demek ki anlaşıyoruz. Ersan'ın yazdığı cümle de bir kalem sürçmesi olarak geçersizleşiyor. İkincisi, Ersan sosyalist hareket içinde liberalizme karşı mücadelenin önemi konusunda benimle hemfikir olduğunu söylüyor. Ardından da beni gerçek muhataplarla, yani gerçek liberallerle tartışma "cesareti"ni göstermeye çağırıyor. Bu konuda bir kaygısı olmamalı: Burjuvazinin saflarında yeni-liberalizm, solda da "sivil toplum" kavramı etrafında sol liberalizm yükselişe geçtiğinden bu yana, birçok marksistin vermekte olduğu bu mücadeleye bütün gücümle katıldım. Ama bu konuda "cesaret"e ne gerek var? Liberalizm hurafelerle dolu, kof bir akımdır. Asıl "cesaret" başka yerde: İçinde yaşadığımız tarihsel anda, liberalizmin fikirleri bir ideolojik bombardıman sonucunda ve sosyalizmin krizi sayesinde, sosyalist solda, liberalizmin kendisini hiç benimsemeyen insanlar arasında da etkili olduğu için, asıl "cesaret" zaman zaman tepkiyi üzerine çekme pahasına bu tartışmayı gerçek sosyalistlerle yapabilmekte. Ersan'ın tepkisini bunun için çektim. Ama Ersan, en önemli konularda benzer düşündüğümüzü söylüyor. O zaman yoldaşça, daha ileriye nasıl yürüyebileceğimizi tartışmaya devam edebiliriz.

Meis Cafe/Bar
CEM KARACA & UĞUR DİKMEN
HER PERŞEMBE
SAAT: 22.30'da
Her gün canlı müzik!
Beyoğlu Mis Sok No:20 Tel: 293 99 73 - 293 05 98 - 244 22 70

EMEĞİN, ÖZGÜRLÜĞÜN, KARDEŞLİĞİN SESİ..
Çevre Radyo
105.4
Doğru ve hızlı haber..
Evrensel bilgi ve kültür...
Geleneksel ve çağdaş
dünya müziği...

1971-
14.07.1996

Arkadaşımız ATAKAN BAŞ

Bizden biriydi... Geldi, kendi dünyasını anlattı... Bizim dünyamızı dinledi... Ortaktı çoğu noktalarımız... Karadeniz'in hırçın suları O'nu aramızdan aldı. Mücadelemizde yaşatacağız.

ÖDP Kağıthane İlçe Örgütü

Demokratik Hak ve Özgürlükler Mitingi
21 Temmuz Pazar saat 13.00
Abide-i Hürriyet Meydanı
ÖDP Korteji saat 12.00'de Çağlayan Futbol Sahası'nda toplanacaktır

Yabancılaşmanın öteki yüzü

Sedat KALIPÇI

Toplumsal devrimden kastımız; politik, ekonomik ve kültürel devrimlerin diyalektik toplamıdır. Bir başka söylemle, politik ekonomik ve kültürel yabancılaşmanın ortadan kaldırılması sürecidir. Bu devrimler birbirlerini destekler, ilerletir ve tamamlarlar. Birbirlerinden kopartılamazlar ama, aynı şeyler ve birbirlerinin dolaysız sebepleri olarak da değerlendirilemezler.

Bu toplumsal devrimde, politik devrim (yani, politik yabancılaşmanın, hiç değilse ilk başlarda ekonomik devrimin ilk atılımlarına yol verecek kadar aşılabilmesi), ekonomik devrimi (yani, insanın kendi emeğine ve ürününe olan 6 bin yıllık yabancılaşmasının/ekonomik yabancılaşmanın aşılabilmesini) öncelemek durumundadır. Bu yetmez; politik devrimle öncelenen ekonomik devrim, aynı zamanda, bizzat kendisinin olanak sunduğu bir kültürel devrimi (yani, insanın ekonomik yabancılaşmasıyla zamandaş olarak başlayıp son yıllarda gittikçe çok daha ağır ve çekilmez/hastalıklı hale gelen psişik/ruhsal yabancılaşmasının aşılabilmesi) tarafından da desteklenip tamamlanmak zorundadır. Yoksa...

İnsan soyunun özgürlük yolundaki mücadelesinin bundan önceki seyrinde, esas olarak, Marks ve Engels'in ekonomik, Lenin'in ise politik yabancılaşmasının aşılmasına yönelik olarak geliştirdikleri teori ve pratikler referans alınarak yüründü. 1917'de yapılan dünya çapındaki sıçrama, bizce 1930'larda tıkanıp 1990 başlarında çöktü. Yalnız bu öyle büyük bir sıçramaydı ki, peşinden birçok irili ufaklı toplumu da sürükledi/dönüştürdü/etkiledi ve etkilemeye devam ediyor.

İnsan soyunun özgürleşme mücadelesinin ekonomik ve politik boyutlarına getirilen analiz ve pratikler o zamanın bilimsel bilgilerinin yetersizliğinden dolayı kültürel boyutuna da getirilemeyince tıkanma başladı ve sonu geldi.

1917-1930 yılları arasındaki Sovyet ülkesinde yaşananlar bunun çok açık örneğidir. Bu dönem, dünya tarihinde, emekçilerin emeklerine, ürünlerine ve politik kurumlara en yakın oldukları ve söz hakkına sahip oldukları dönemdir. Ama bu yetmemiştir. Ekonomik ve politik devrimle omuz omuza yürümesi gereken kültürel devrim özellikle aile ve kadın-erkek eşitliği, cinsel özgürlük alanlarında büyük ve derin bir direnmeyle karşılaşmış, bir iki girişimin sonucunda askıya alınmış ve ideolojik ajitasyon derekesine düşürülmüştür. Kültür devrimi diye adlandırılan şeyin özünün ruhsal yabancılaşmayı aşma mücadelesi olduğu anlaşılmadığından başarıya ulaşmamıştır. Sovyetler Birliği'nde kitlelerin ruhsal yapıları/kişilikleri/temel refleksolunca, politik ve ekonomik alanda başlatılan devrimler, olması gereken kültür devriminin getireceği desteği göremediklerinden, önce yavaşlamış, sonra tıkanmış ve yıkılmışlardır.

Kültürel yapıyla aile yapısı arasındaki doğrudan bağlantı, aile yapısıyla insanın kişiliği/psikolojik yapısı arasındaki doğrudan bağlantı, kişilik/psikolojik yapısı ile sinir sistemi arasındaki doğrudan ilişki ve de sinir sistemi ile cinsel bastırılma arasındaki doğrudan sarsılamaz ilişkiye dair temel aydınlatıcı bilgilerin derli toplu gün ışığına çıkartılmasının tarihi, kabaca iki dünya savaşı arasındaki tarihlere denk düşer. Yani çok çok yenidir.

SSCB ve daha sonraki bürokratik sosyalist ülkeler

Bu çalışmaları, yabancılaşmanın psikolojik boyutunun incelenmesi, diye adlandırılabiliriz. Psikanalistlerin öncülüğünde, insanlardaki, özellikle savaş sonrası artan psikolojik sorunların araştırılmasıyla başlayıp gelişen, psikanalizmi aşıp, ekonomik ilişkilerin koşulladığı, toplumsal kaynaklı cinsel bastırma üzerinden kişilik çözümlemesine ve politik psikolojiye ulaşan bu çalışmalar, çeşitli evrelerden geçerek, psikolojik yabancılaşmaya düşmüş insanların, bizzat kendi varlık koşullarına ve ekonomik çıkarlarına ters olan, akıldışı politik tercihlerinin arkasındaki psikolojik nedenlere ışık tutar olmuşlardır.

Bu çalışmaların ışığında, SSCB ve daha sonraki bürokratik sosyalist ülkelerde, kapitalist dönemden miras kalan ve anti-demokratik, uyruk insanlar yetiştiren ataerkil ailenin sökülüp atılmasına dikkat çekilmiş ve ataerkil ailenin, toplumun bilincine ne kadar derin ve yalnızca ekonomik/politik devrimle hemencecik ve doğrudan sarsılamayacak derecede yerleşmiş olduğuna işaret edilmiştir. İnsanın psikolojik yabancılaşmasını parçalayacak bir kültür devriminin gerekliliği ve zorunluluğuna vurgu yapılmıştır.

Bu, esas olarak kendisine ataerkil aileyi hedef tutacak ve ortadan kaldıracak bir kültür devrimidir. Çünkü ataerkil aile yuvası, 6 bin yıldan bu yana çeşitli sosyo-ekonomik (kölece, feodal, kapitalist ve hatta "reel sosyalist") biçimler altında artı ürün/değer sömürüsünü ve bu sömürüyü bizzat sömürülenlere onaylatmaya yönelik ideolojik hegemonyayı koşullayacak olan psikolojik yabancılaşmanın üretildiği ilk ve temel mikrop yuvasıdır.

Psikolojik yapı, insanın varlığını koruyup, sürdürebilmek için, dış ve iç enerji sistemlerinden gelen uyarımlara verilmesi gereken yanıtları belirleyen sinir sistemi üzerinden, vücudun her türlü davranışını yönlendiren bir mekanizmadır. Çeşitli sal yasaklardan dolayı) insan bu iç ve dış uyaranlara vermesi gereken doğal/içinden gelen tepkiyi vermemek zorunda kalıyorsa; bastırma ve kaçma, yok sayma, hatta iç ve dış uyarımları olduklarından çok farklı şeyler gibi algılayıp yanlış (toplumun istediği) tepkiler vermek yoluna gitmek zorunda kalır. Süreç içerisinde insanı içinden gelen tepkiyi değil de cezalandırma gücüne sahip kişi ve kurumların (ör. toplumun) istediği tepkiyi vermeye zorlayan nedenler ortadan kalksa bile insanda oluşmuş olan bu şartlı tepki sisteminin ortadan kalkması pek o kadar kolay olmamakta, hatta beyinde çok derin izler bırakmış tepkilerin yaşam boyu sürdüğü tespit edilmiştir. İnsanın kendi duygularının ne olduğunu anlayamama, kendisine yabancılaşma durumu çeşitli yoğunluklarda olmakta, bazan insanın var olan toplumsal norm sınırlarının içinde davranmasını engelleyecek kadar yoğunlaşmaktadır.

Yasaklarla toplumsallaştırılan insanlar

Bu psikolojik yabancılaşma, insanların akıldışı ekonomik, politik, vs. tercih ve davranışlarının temel mekanizmasını da verir. Ne yazık ki taa doğdukları günden beri çeşitli yasaklarla toplumsallaştırılmaya başlanan insanların çok büyük bir kısmı toplumsal normlar içinde hareket etmelerini engellemeyecek kadar da olsa bu yabancılaşmayı yaşamaktadırlar. Ve günümüzde ekonomik yabancılaşma yoğunluğundan hiçbir şey kaybetmemek koşuluyla, psikolojik yabancılaşma da eskiye oranla çok çok daha yoğun hale gelmiştir.

Elbette psikolojik yabancılaşmanın toplumsal/tarihsel temeli ekonomik (emeğe ve ürüne olan) yabancılaşmayı sürdürebilmek için çeşitli düzeylerde konulan toplumsal yasaklardır. Ama psikolojik yabancılaşma, ekonomik yabancılaştırmanın sürdürülebilmesi için başvurulan cinsel, toplumsal kural ve baskıların sonucu ortaya çıkıp, insanların algı/tepki mekanizmalarını, zihinsel yapılarını, başkaldırmayı düşünemeyecek, tersine benimseyecek ya da bundan ölesiye korkacak biçimde sonuç, neden üstünde hiçbir etkisi olamayan basit bir sonuç olarak değerlendirilemez. Bu durumuyla nedenin (ekonomik yabancılaşmanın), kendisini sürekli var edebilmesini koşullayacak bir sonuç konumundadır. Ve ataerkil aile bu uyruk insanın ilk ve temel şeklini aldığı toplumsal kurumdur.

Çünkü kadın ve erkek arasındaki her türlü ilişkinin, erkeğin lehine yaşadığı bu kurumda yaşayan bir insan; eşitliksiz, yönetme-yönetilme, ezme-ezilme ilişkisini kişiliğine indirmiş olmak durumundadır. Yoksa bu kurum yıkılır. Toplumun temel kurumları olarak lanse edilen bu kokuşmuş ataerkil ailede doğup büyüyen ve temel kişiliğini kazanan çocuğun kişiliği de elbette ki uyruk-otoriteryen bir kişilik olarak, her türlü anti özgürlükçü ideolojiye, sistemlere açık olacaktır.

Bu tür kişilikler, toplumsal ya da kişisel planda, varlık-yokluk durumunun gündemde olduğu koşullarda, öncülerin ardına takılıp ayaklansa da, bu ayaklanmayı/devrimi ortak sorumluluklar yüklenip, yönetilen ilişkisini toplumun her düzeyinden kaldırmaya yönelik özgürlükçü girişimler doğrultusunda sonuna kadar desteklemezler. Var olan psikolojik yapıları buna elverişli değildir. Bundan dolayı kişiliklerinin devrim sürecinde özgürlükçü hale getirilmesi için özel olarak uğraşmanın yanı sıra bunun toplumsal düzeyde en radikal bir biçimde ortadan kaldırılmasının yolu eski toplumdan miras alınan ataerkil aileyi ortadan kaldırmayı kafaya iyice bir yerleştirmek, kültür devrimini bu doğrultuda geliştirmek gerekmektedir. Unutmamak gerekir ki, bu politik ve ekonomik devrimden daha çok zaman alacak, bu devrimlerin öncesine ve sonrasına sarkan bir devrimdir.

Yıkılıp giden "reel sosyalist" ülkelerin yenilgisi, başarısız bir kültür devriminin bilimsel bir hikayesidir aslında.

Ortak payda: Ataerkil aile

Her düzeyde reddedilmeye çalışılan kapitalizm ile yıkılıp giden "reel sosyalizm"in ortak paydası 6 bin yıldır devam eden ataerkil ailedir. daki ve insan zihnindeki uyuşturucu, uyruk kişilik yaratıcı etkisi bilimsel/tıbbi/psikolojik olarak yeterince kavranıp politika diline tercüme edilemediği için yenildik. Bundan sonraki maceramızda bir daha yenilmemek için, Sovyetler Birliği'ndeki 1917-1930 arasındaki mücadeleyi ve de PKK'nin Kürt geleneksel aile ilişkilerini alt üst edişini dikkatle incelemeliyiz.

Daha düne kadar, taa geçen yüzyılın ilk yarısında yazılmış önermelerden aldığımız, belli bir zaman ve mekan koşullarına göre söylenmiş referanslara bile sıkı sıkıya bağlı kalarak yürümeye çalıştığımızı hatırlarsak, kültürel yapıya ilişkin gün ışığına çıkartılan bilimsel bilgilerin neden hemen o zamanın sosyalistleri tarafından politika diline tercüme edilip açığı

kapatılamadığını anlamak kolaylaşır. Ayrıca unutmamak gerekir ki, psikolojik yabancılaşma insan soyunun kurtulmamak için adeta direndiği bir yabancılaşma türüdür... Bu zorluklar, onu bilinçli olarak aşmaya çalışan sosyalistler için de söz konusudur, elbette.

Bu bağlamda, yabancılaşma kavramının yalnızca emeğe ve ürüne yönelik, ekonomik tarifiyle yetinmek yetmez. Yetmedi. Bu kavramın diğer yüzüne; "hüzün, zihin perişanlığı, şaşkınlık, yalnızlık, tedirginlik, felaket sezgisi, tinsel bitkinlik, güvence ve inanca yeniden dönme özlemi", özgürlükten ve sorumluluktan kaçan uyruk psikolojik yapı/kişilik, yani psikolojik yabancılaşma üzerine yoğunlaşıp, bunlardan muzdarip olan kişilerin diyalektik toplamı kitlenin, devrim öncesi ve sonrası politik arenadaki etki ve yönelimlerini kesmeye çalışan politik psikolojiyi dikkate almamız gerekmektedir.

"Bir öğreti ya da program tarihsel boyutlara sahip devrimci bir güç haline ancak, kitlelerin zihinsel yaşamlarının ve heyecanlanma yeteneklerinin (psikolojik yapılanmalarının) kökünden değiştirilmesiyle gelir. Çünkü tarihsel gelişimin içindeki sübjektif/öznel koşullar halk kitlelerinin ruhsal/psikolojik yapılarıdır.

Ben bu sözleri bir yerlerden hatır-

ÖDP Kürt hareketi ve blok siyaseti: İmkan ve zorunluluk

Nazif OFLAZ

ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ

Seçim sürecinin ötesine taşma ve Kürt hareketi ile Türkiye devrimci/sosyalist hareketinin ve iki halkın emekçilerinin buluşma noktası olma potansiyelini içerisinde barındıran blok, asıl olarak ÖDP'nin tutumsuzluğu yüzünden işlevini yitirdi.

Devrimci ve sosyalist hareketin ana gruplarının bir kısmı ile gruplararası mekanda duran sosyalistlerden ve "yeni toplumsal hareketler"in unsurlarından oluşan, ancak yeni ve birleşik bir güç olma iddiasını ve kararlılığını taşıyan bir siyasi partinin kuruluşu, haklı bir şekilde, ilgili ve duyarlı bütün kesimlerde bir coşku yarattı. Partinin etrafında, kuruluş öncesinden başlayarak, umut, beklenti, coşku ve mücadele azminin artışına delalet eden bir hale örüldü; bu anlamda kısa bir zaman içerisinde sahici bir gereksinimden kaynaklandığı ve bu sahici gereksinime yanıt oluşturmak misyonuyla karşı karşıya olduğu da görüldü.

Türkiye sol/sosyalist hareketinin kendi içine kapanmış, "gettolaşmış", parçalı yapısını, birleşik ve çoğulcu yapı oluşturarak aşmaya yönelmiş olan ÖDP'nin misyonunu yerine getirmesi için ayak bastığı/politika yaptığı zeminin ayrıntılı bir analizini yapması, yani ülke gerçekliğinin bir fotoğrafına sahip olması ve fotoğrafa yönelik somut tahlillerde bulunması gerekmektedir. Zira kayganlığı içerisinde barındıran Türkiye gerçekliği ve özellikle siyaset zemini tanınmadığı/tahlil edilmediği zamanlarda ve koşullarda kaygan olmaktan çıkarak yürümeyi tamamen engelleyebilecek bir biçime kolayca bürünebiliyor. Bu açıdan partinin, yaşamın bazı alanlarına ve sorunlarına ilişkin baştan hazır bir cevaba sahip olması anlamında olmasa bile, çoğulculuk ekseni gözetilerek belirli bir süreç içerisinde net bir ideolojik ve pratik duruşa sahip olması zorunluluktur. Hele bu parti "yüzyıllık yalnızlığı" oynayan Türkiye devrimci ve sosyalist hareketindeki bölünmeyi/yarılmayı ortadan kaldırmayı vaadediyor ve bunun pratiğini yaşama geçiriyorsa; bazı temel meseleler hakkında net bir görüşe/duruşa sahip olması daha da önem kazanmaktadır.

Potansiyeli harekete geçirmek...

Aslında, "Yeni bir dünyanın kurulması için çoğulcu birleşik bir proje"yi örgütlemenin pratik adımlarının atılması sürecinin zorlukla ilerleyeceği ve mümkün olan adımların atılmasında bile yanlışlıklar/eksiklikler yapılacağı öngörülebilir ve anlaşılabilir bir durumdur. Ancak bu projenin bir "arayış"a tekabül ettiğini unutmadan, başka zeminlerdeki arayışları da dışlamadan bazı temel meseleler hakkında ideolojik ve pratik duruşları sağlamlaştırarak kararlı bir biçimde yürümek dışında bir başka yolun olmadığı da görülebilir. Zira partinin programında dile gelen nihai amaç ve yönelimin dayattığı kararlı adım atma gerekliliğinin yanı sıra, Türkiye'nin son dönemlerdeki hali de bu adımların daha kararlı, dakik ve basiretli bir biçimde atılmasını zorunlu kılmaktadır.Türkiye'de kapitalist rejim gittikçe içinden çıkmakta zorlandığı kaotik bir sürecin içerisinde debelenip durmaktadır. Bu sürecin emekçiler ve bütün ezilenler açısından sıkıntılarla yüklü olduğu, yaşamın gittikçe zorlaştığı ve bu kesimler üzerinde her türlü devlet şiddetinin arttığı görülüyor. Çürüyen ve çözülen rejim kendisini "yenileme" peşinde koşarken, diri olan her şeye baskı uygulayarak ya kendisine benzetip içini boşaltarak ya da yok ederek kendi mevcutiyetini sağlamaya da çalışmaktadır.

Parti bu "kaotik" sürecin devrimci bir dönüşüme imkan tanıyabilecek bir doğrultuda akmasını sağlamak için ciddi potansiyellere/dinamiklere sahiptir. Türkiye devrimci ve sosyalist hareketinin tarihsel birikiminin önemli bir kısmını içerisinde barındıran tecrübe açısından azımsanmayacak dinamiklere sahip olan ÖDP, emekçiler/ezilenler ile kuracağı bağ ve çoğulcu bir zemin üzerinde Kürt hareketi ve diğer sol güçlerle oluşturacağı "ortak davranma hareketi", "blok" vb. örgütlenmelerle mevcut statükonun devrimci bir doğrultuda aşılmasını zorlayarak yeni imkanlar yaratabilir. Bu konuda gösterilmesi gereken irade ve basiret tamamen parti yönetimi ve örgütlerinin inisiyatifindedir.

Ancak, ÖDP'de özellikle Kürt hareketini içine alan bloklaşma/ortak bir hareket yaratma konusunda son PM'ne kadar süren "çekinik tutum" söz konusuydu. Partinin III. Olağan Parti Meclisi "barış" konusunda aldığı bir kararla en azından fikri düzeyde olumlu bir adıma imza atmış oldu. Kararda, sorunun gittikçe derinleşerek karmaşıklaştığı bir dönemde bulunulduğu saptaması yapılarak, "Bu dönemde parti, barışın kazanılmasını hedefleyen güçlerle işbirliği politikası ve eylem planı oluşturma görevi ile karşı karşıyadır" denilmektedir. Aslında bu karar, üzerinde tartışma yapılarak karar altına alınmasından uzun süre imtina edilen temel bir mesele olan Kürt sorunu hakkında partinin yönelimini belirleyen, bağlayıcı bir niteliğe sahiptir. Artık bu gecikmiş kararın içi doldurularak gereğinin yerine getirilmesi özgürlükçü, barışçı, emekten yana ve dayanışmacı bir parti olmanın gereklerinden birisidir. Bu noktadan itibaren ÖDP önceki duruma göre, daha meşakkatli ve daha yoğun emek harcamayı gerektiren Kürt sorunu eksenli bir imtihanla karşı karşıyadır.

Yeni bir ortak hareket

Parti'de, alınan karara rağmen Kürt hareketi ile iletişim konusunda bir iç mücadele sürecinin olduğu ve bu durumun bazı pratik adımları engellediği görülmektedir. Seçim sürecinde oluşturulan EBÖ Bloku yine "çekinik tutum" ve parti içerisindeki bir halkın örgütleşmesi ve kendi tarihiyle buluşması anlamına gelen Kürt direnişi/dinamiğini yanlış okuyanların/anlamayanların blokun sürmesine karşı sergiledikleri "direniş" ve hatta baskı sonucunda dağıldı. Açıkça söylemek gerekiyor ki, seçim sürecinin ötesine taşma ve Kürt hareketi ile Türkiye devrimci/sosyalist hareketinin ve iki halkın emekçilerinin buluşma noktası olma potansiyelini içerisinde barındıran blok, asıl olarak ÖDP'nin tutumsuzluğu yüzünden işlevini yitirdi ve dağıldı. Gelinen süreçte, özellikle ve altı çizili olarak Kürt hareketinin başat olduğu yeni ve daha geniş bir blok hareketinin yaratılması daha da yaşamsal bir içeriğe bürünmüştür. Kapitalist sömürünün yaşamı karartan genel çözümsüzlüğünün yanında, özellikle 1 Mayıs '96 sonrasında yoğunluk kazanan, ancak kökleri daha eskide olan genel bir ideolojik ve pratik saldırı dalgası ile karşı karşıyayız. Emekçilerin temel kazanımları ve bu ülkedeki her türlü demokratik/devrimci çıkışa yönelmiş bu saldırı dalgasının görünen yüzü "sokak terörü"dür. Kürt halkı yıllardır süren şiddet ve baskı politikalarından daha fazla nasiplenir olmuş, bölgenin insansızlaştırması politikası artık metropollere göç eden Kürtlerin de yaşama alanlarının kurutulması politikasıyla birlikte gider olmuştur. Aylar önce planlandığı, ancak uygun bir konjonktürün beklendiği DGM savcılarınca açıklanan "Bayrak harekatı" ile bu konjonktür doğmuştur. HADEP'e yönelik saldırı, Kürt halkının yasal zeminde devrimci örgütlenmesine duyulan ezeli tahammülsüzlüğün dışavurumudur. Ayrıca diğer parti ve sol güçlere yönelmiş azgın bir şiddet dalgası da esmektedir. Bütün yöneticileri içeri atılan ve kapatılma tehdidi yaşayan parti ve diğer sol partilerle dayanışmak, emek, özgürlük, barış ve siyasal çözüm eksenli ortak mücadele platformları oluşturmak her zamankinden daha acil bir hale gelmiştir. Doğal olarak, bu süreçte ortak hareketin nihai amaç açısından uzun yıllardır vazgeçilemez bir hayatiyet taşıdığı da unutulmamalıdır.

Bilinmelidir ki, bu topraklarda her türlü gerici, şoven ve faşist eğilim devlet/sermaye tarafından uzun yıllardır beslenmektedir; devletin karakteri de her türlü etnik ve dinsel farklılığı boğmak temelinde şekillenmiş, kemalist resmi ideoloji ile donanmış, militarist bir karakterdir. Gerici şoven anlayışlar, tarihsel bir temele oturması ve 70 yıldır devlet tarafından beslenmesi vesilesiyle geniş emekçi yığınlar içerisinde de taraftar bulmaktadır. Açıkça, bu eğilimlerin sirayet etmediği alan yok gibidir. Adı sivil toplum kuruluşu olan örgütler bazı "sol" tandanslı partiler olmak üzere geniş bir alanda yaşam bulan bu şoven ve anti demokratik eğilimin "siyaseten" boğulması ve yeni bir demokratik kültürün yaratılması, ÖDP'nin asli görevlerinden birisidir. Hele bu eğilimler, Kürt meselesi ekseninde parti saflarında da bir hayatiyet bulabiliyor ve maddi güce kavuşma sinyalleri veriyorsa, bu gereklilik daha da önem kazanmaktadır.

Özellikle Kürt hareketinin de içinde yer alacağı bir blokun, Parti'nin kimliğini zedeleyeceğini, emekçi hareketinden ve geniş halk kesimlerinden kopulacağını savunanların "Bayrak hareketi" sonrasındaki gelişmelerden güç aldıkları ve partinin bu alanda ilgili atması gereken olumlu pratik adımları baskı altında tuttukları, önyargıların da artmaya başladığı görülmektedir. Bu zihniyetlerin her türlü ezme ezilme ilişkisine karşı olma mantığı, devrimcilik ve enternasyonalizmle ilgisi yoktur. Bu zihniyet bizi en saf haliyle şoven bir politik tutuma götürebilecek potansiyelleri barındırmaktadır. ÖDP bu zihniyetin belirlediği politik tutumlara yelken açtığında, ismine ve programında belirtilen temel amaçlara yabancılaşacak; iddiaların aksine o zaman emekçi kitlelerin güncel ve tarihsel çıkarlarından kopacaktır.

Parti olarak yapılması gereken, ismine yakışır bir parti olunacak ve özgürleşilecekse, bu ülkedeki "milliyetler meselesi" dahil bütün hakikatlerin ayrıntılı bir şekilde analiz edilmesi ve resmi şoven propagandaya kapılmadan örgütsel baz dahil olmak üzere, bütün gerekliliklerin yerine getirilmesidir. Bu yapıldığında, hakikatleri bulma sürecinin hemen başında, başta Kürt hareketi olmak üzere, bir "blok kurma" siyaseti bizleri beklemektedir zaten.

Binlerce yıllık koşunun 10. yılı geride kalırken

Bizim gibi bir toplumda, monarşik-militarist devlet yapısının, tekçiliği dayattığı, sivil toplum kurumları geleneklerinin yeşermesine asla tahammül etmediği, hele hele sağlı-sollu geleneği olmayan bir mücadelenin kurumunun, 12 Eylül askeri diktatörlüğünün köklü örgütlenmeleri dahi köklerinden kopardığı bir ortamda 10 seneyi geride bırakması önemli bir olgudur. Bunda mücadelenin iç dinamizmi kadar görülen işlevin evrensel değerinin ve objektif misyonunun da kuşkusuz yadsınamayacak önemi vardır.

Ercan KANAR

İHD 17 Temmuz'da acılarla, çilelerle, özverilerle, çetin uğraşlarla, zaman zaman burukluklarla, bazen anlık sevinçlerle, hatalar da yaparak, önemli eksiklikler de taşıyarak, ama onurlu kuruluşundan bu yana geçen bir 10 yılı insan hakları tarihçilerine armağan etti. Kolay geçmedi bu on yıl. İğne ile kuyu kazar gibi gelindi. Sayısız haksız davalar, öldürülen yönetici ve üyeler devletin mülki amirlerinin hukukdışı barikatları, medyanın büyük çoğunluğunun vurdumduymazlığı, bazılarının militarist saldırganlıkları, bazen de dostların, hakları savunulanların gülleri.

Bizim gibi bir toplumda, monarşik-militarist devlet yapısının, tekçiliği dayattığı, sivil toplum kurumları geleneklerinin yeşermesine asla tahammül etmediği, hele hele sağlı-sollu geleneği olmayan bir mücadelenin kurumunun, 12 Eylül askeri diktatörlüğünün köklü örgütlenmeleri dahi köklerinden kopardığı bir ortamda 10 seneyi geride bırakması önemli bir olgudur. Bunda mücadelenin iç dinamizmi kadar görülen işlevin evrensel değerinin ve objektif misyonunun da kuşkusuz yadsınamayacak önemi vardır.

Devlet denen kurumun hangi süreçte ve sistemde olursa olsun özü itibariyle "özgürlüklerin teminatı" değil, tam tersine "özgürlüklerin inkarı" aygıtı olduğu gerçekliğini görenler kabul ederler ki, insan hakları mücadelesine ve kurumlarına her sistemde, her türlü devlet ve hükümet biçiminde gereksinim vardır. Ve insan hakları kurumları devlet, din, ahlak, aile vs. gibi yabancılaşma kurumları var olduğu sürece yaşamalı ve nihai özgürlükler yolunda mücadelesini geliştirmelidir. Bu tür kurumların önemi sadece belirli sistemlerde, sadece belirli süreçlerde taktiksel bir gereksinim olarak ele alınamaz, kavranamaz. Böylesi bir yaklaşım, veya A'nın, bazen B'nin, bazen C'nin aracı taktik bir örgüt işlevine indirgemek olur.

Özgürlük felsefesiyle olay kavrandığında bu mücadelenin ve kurumunun önemi daha da billurlaşmakta, ciddi hatalara tahammül edemeyecek bir has- anlaşılmaktadır.

Gelenek yaratmak...

İkinci 10 yıla girerken sadece sıkıntılarımızı, acılarımızı, zorluklarımızı ve başarılarımızı değil, bir objektiflik içinde eksiklerimizi, hatalarımızı da gözardı etmeyen bir muhasebe yapmak durumundayız. Eğer bir gelenek yaratmak iddiasını taşıyorsak, kurumun işlevini daha etkin bir hale getirmeyi başarmak istiyorsak, geniş kitlelere insan hakları bilinci ve kültürünü, sivil itaatsizlik ruhunu aşılamak istiyorsak...

Kabul etmek gerekir ki İHD, tabir caizse can havliyle, 12 Eylül askeri darbesinin hak ve özgürlüklerin kırıntılarına dahi göz yummayan saldırganlıklarına karşı ezilenlerin o anki çığlıklarına bir tercüman olmak amacıyla, çok da perspektif, öğreti, normlar tartışmadan ve gözetmeden kuruldu. Bunu bir eleştiri olarak değil, objektif bir olgu olarak belirtiyorum. Zaten bu tür bir örgütlenmenin gerek teorik olarak, gerekse pratik olarak bir devralınan mirası da, geleneği de yoktu. O süreç için, işkenceye, cezaevlerindeki kötü koşullara, idam cezalarına, düşünce örgütlenme yasaklarına, sendikal hakların kısıtlanmasına karşı bir tavır geliştirmek, o an için hepimizin ortak paydasını oluşturuyordu. Bu konularda dahi aslında zigzagları engelleyecek, üzerinde tartışılmış, üretilmiş politikalar yoktu. El yordamıyla, günübirlik asgari, global talepler kendiliğinden çalışma programları oluşturuyordu. Yani 1990'lı yıllara kadar işkence konusunda, cezaevleri konusunda, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü konusunda, sendikal haklar konusunda önemli çalışmalar yapan dernek, bu çalışmaları uzun vadeli politikalar, bakış açıları ışığında yapmamıştı. Bir gelenek yaratmak, kurumun yönetimler değişse de aksamayacak özgün temel politikaları hala gündeme gelmemişti.

Onun içindir ki kurum 90'lı yıllara kadar halkların hakları ile insan hakları arasındaki ayrılmaz bağı tam kavrayamamıştı. Düşünce özgürlüğü konusunda bocalıyor, sınırsız bir düşünce özgürlüğü yerine çifte standartları olan bir düşünce özgürlüğü anlayışını sergiliyordu. İnsan hakları mücadelesi açısından çok önemli olan özgürlükçü temelde demokratik özlü bir laiklik anlayışı yerine, kurumun ilk yıllarına daha çok resmi 'laiklik' görüşleri egemendi. Laikliğin, düşünce ve inanç özgürlüğü ile, halk iradesiyle bağı görülemiyordu. İdam ve işkence gibi konularda dahi evrensel ilkelerin trendi tam yakalanmamıştı. Kürt sorunu halkların hakları bazında ele alınmadığı gibi, hele hele azınlık hakları diye sanki coğrafyamızın bir sorunu yoktu.

Halkların hakları...

İnsan hakları mücadelesiyle halkların hakları mücadelesi arasındaki bağ kavranmadığından 90'li yıllara kadar Balkanlar ve Ortadoğu'daki halkların, azınlıkların hak arama mücadelelerine de dernek uzak kaldı. Geleneksel cumhuriyetçi (kemalist-klasik ilericilik) yaklaşımlarla bu konularda gereken işlev yerine getirilemedi.

Devletlerden, partilerden, hükümetlerden bağımsızlık anlayışı da çok içselleştirilememişti.

Müdahaleci ve meşru mücadele hattı ise 90'lı yıllara kadar hayli eksikti.

Politikalar üretilirken daha ziyade günübirlik bir içerik taşıyor, işleve göre cereyan göğüsleyen politikalar değil, o anki dernek bileşenlerini tatmin edecek ortalamacı politikalar üretiliyordu. Tabii bu yaklaşımda derneği, diğer dernekler gibi alışılmış bir platform olarak görmenin, yeni bir sentez, bileşim değil, bir karışım olarak görmenin büyük rolü vardı.

İnsan hakları kurumlarının diğer kurumlar gibi donmuş bir taban anlayışı olamayacağı, sürece göre değişen tüm ezilenlerin hitap edilmesi gereken bir alan olduğu, üyelerimizin tabanımız değil, aktivistler olduğu gerçekliği kavranmamıştı.

Tüm bu eksikliklere rağmen ilk kuruluş yıllarımızda da çok önemli mücadeleler verildi ve toplumsal bazı kazanımların elde edilmesinde, hak ihlallerine karşı insani değerlerin üretilmesinde o yıllarda da ciddi katkılar sunuldu.

'90'lı yıllardan sonra insan hakları mücadelesinin kendi koşullarımızda evrensel değerlerin gerisine de düşmeden, aşarak, enternasyonal yönünü de yakalayarak temel politikaları, kendine özgü normları olması gerektiği, kurumlaşmak gerektiği, bir gelenek yaratmak gerektiği ciddi olarak hızlı bir şekilde gündeme geldi ve tartışılmaya başlandı. Bu tartışmalar ürünlerini verdi. 1992 ve 1994 çalışma programlarında da işleve uygun ilkeler ve bakış açıları esas itibarıyle yer aldı. İHD'nin her yerde ve her koşulda adil yargılanma hakkını ve savunma hakkını savunduğu, düşünce ve inanç özgürlüğünü sınırsız ve koşulsuz olarak savunduğu belirtildi. İHD'nin herhangi bir parti veya siyasal eğilimin aygıtı olmadığı, devletlerden, partilerden, hükümetlerden her koşulda bağımsız bir kurum olduğu vurgulandı. İHD'nin ezilen ulus ve halklardan, ezilen sınıflardan, ezilen cinsten, ezilen bireyden, ezilen azınlıkların hak mücadelelerinden yana taraf, ama objektif olduğu önemle vurgulandı. Halkların haklarını savunurken, halklar arasında ayrım yapmadan ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının tüm dünya için geçerli olduğunu belirtti. Programında gerçek laiklikle insan hakları arasındaki bağı değerlendirdi, laiklik konusunda İHD'nin geleneksel yasakçı bir anlayışta değil, özgürlükçü ve demokratik bir yaklaşımda olduğu belirtildi. Savaşa karşı eşitlik ve özgürlük temelinde barış savunuldu. Savaşan tarafların Cenevre sözleşmelerine uyması gerektiği, sivillerin hedef alınmaması gerektiği, bir ilke olarak belirtildi.

Objektif olmak...

İHD'nin, esas olarak en büyük iktidar ve hak ihlali aygıtı devletin ihlallerine karşı mücadele verdiği vurgulanırken, alternatif iktidar odaklarının da temel hak ve özgürlüklerle ilgili ihlallerine karşı eleştirel olunacağı, göz yumulmayacağı, taraf olunurken objektif olunacağı vurgulandı.

Ne var ki, 1992 ve 1994 programları yaşama tam geçmedi. 80'li yıllara göre daha müdahaleci ve meşru bir hat tutturulmaya çalışıldı. Halkların hakları konusunda özellikle Kürt sorununda daha net adımlar atıldı. Ne var ki yukarıda belirttiğimiz programlara da yansıyan ilkeler ışığında bütünsellik içinde, şu veya bu parçayı ihmal etmeden, kitlelere yaygınlaştırabilecek çalışmalar üretilemedi.

Bunun temel nedeni gerek merkezdeki, gerekse bazı şubelerdeki yöneticilerin bir kısmının programı gerektiği kadar önemsememesi, pragmatik ve popülist günübirlik politikalarla durumu geçiştirmesidir. İHD'yi bu arkadaşlar bir dayanışma derneği gibi algılamaktadır. Bir

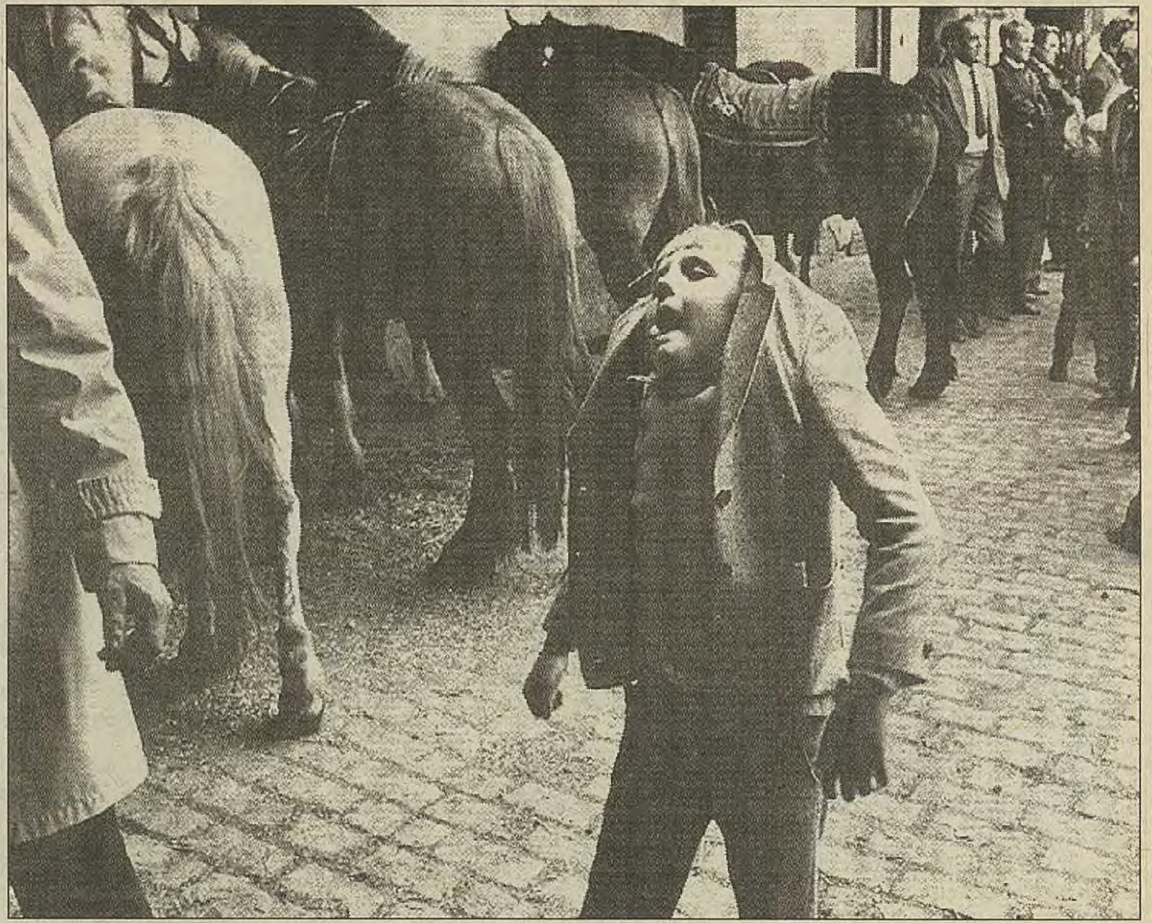
AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Gözünü sevdiğimin günlüğü

"Beni hayatta bir kişi anladı, o da yanlış anladı."

Tansu ÇİLLER

3 Temmuz: Günlük işine kendimi fena kaptırdım. Bugün sabah erkenden uyandım. Tuvalete gitmem gerekiyordu. Uzun bir süre bekledim. Sonra her şeyi devletten beklememem gerektiğini düşünerek kalkıp çişimi yaptım.

4 Temmuz: Memur maaşlarına zam yapıldıktan sonra herkes hükümete "kaynak" soruyor ya, ben de sorayım dedim. Bi besmele çekip telefonun tuşlarına bastım. Erbakan çıkıp, "Aloo! Söyle ne istiyosun aziz ve muhterem kardeşim" dedi. O kadar da hazırlanmıştım, ama o an dilim sürçtü, kaynak yerine kaymak deyiverdim. Erbakan Bey "Ne kaymağı?" diye sordu. Telefonu kapattım.

5 Temmuz: Cumartesi anneleri için Sezen Aksu beste yapmış. Ben de bir şiir yazayım dedim. Şöyle bir şey yazdım: "Yaşamın uzun tırnakları mı var anne/ Neden böyle yüzünüz çizgi içinde/ Daha doğalı ne oldu ki/ Niçin böyle erken ölürsünüz.

6 Temmuz: Bu şiirimi bi arkadaşa okudum. "Sakızlardan çıkan manilere benziyor" dedi. Onu dövdüm

7 Temmuz: Bugün varoşlara bi uğrayayım dedim. Gecekondu mahalleleri çiçek açmış. Yalnız bir şey dikkatimi çekti. Adının Nuriye Hanım olduğunu sonradan öğrendiğim orta yaşlı, entarili, tülbentli bir kadın kapısına gelen birkaç kadına, "Hadi hadi! Başka kapıya!" ya da "ikile bakıyim" gibi laflar ediyordu. Merak edip bu kadının niçün böyle davrandığını sordum. Nuriye Hanım'ın o gün "ret günü"ymüş. Zengin sayılanlar "kabul günü" yapıyorlar ya, buna nazire yapıyormuş. Bak sen şu Allah'ın işine!

8 Temmuz: Günlük yazma işinden yoruldum. Kendimi dine vermeye karar verdim.

9 Temmuz: Daha mantıklı işler yapmam gerekiyor.

10 Temmuz: En iyisi yine günlük yazmak.

11 Temmuz: Polislerin bundan böyle gösterilerde eylemcilerin gözüne "karabiber" sıkacağını öğrendim. Çok tuhafıma gitti. Bunun doğru olup olmadığını öğrenmek için tek kişilik miting düzenledim. Başladım klasik sloganlardan birini atmaya: "Bir baba hindi hey Allah..." Birazdan bir ekip otosu geldi. Gerçekten de polisler gözüme karabiber sıktılar. Bununla da kalmayıp ağzıma kırmızı biber sürüp, başımdan aşağıya da kimyon döktüler. (Oysa ben kekiği tercih ederdim.) O an etkisiz hale geldim. Bu yeni uygulama çok güzel, beğendim.

12 Temmuz: Ben de polislere kuru nane sıktım. *Feci* copladılar. Yanlarında biber yokmuş.

13 Temmuz: Polisleri Süleyman Bey'e şikayet ettim. Karabiber kullanımının ekonomimizi çökerteceği konusunda kendisini uyardım. Süleyman Bey bu konuya el atacağını söyledi. Sevindim.

14 Temmuz: Konuyu Erbakan Bey'e de açtım. "Biz de laikiz" dedi ve ekledi: "Artık bu din işleri ile karabiber işlerini birbirinden ayırmak lazım."

15 Temmuz: Artık pilavı karabibersiz yiyorum. Köfteye baharat da katmıyorum.

16 Temmuz: Tutuklu yakınlarının eylemini kurt köpekleriyle dağıtmaya kalkan polisleri takdir ettim. Memlekette Tarkan çoğalmış. Onlara Afrika'dan birkaç timsahla yedi–sekiz gergedan ısmarladım. Çağdaş yaklaşım budur işte. Türkiye için çalışıyorum.

17 Temmuz: Afrikalılar timsah ve gergedan isteğimi kabul etmediler. Onlara hemen bi telgraf çektim. "İstediğim hayvanları göndermezseniz size her birinden üçer adet olmak üzere polis, özel tim ve kontrgerillayı konuk olarak gönderecem" dedim. Ertesi gün hemen uçakla istediğim mahlukatları gönderdiler. Afrika'yı kardeş ülke ilan ettim. Sağolsunlar, arada birkaç da domuz göndermişler. Lakin müslüman ülke olduğumuz için domuzlara vize verilmedi ve sınırdışı edildiler.

18 Temmuz: Bi çelenkçi dükkanı açmaya karar verdim. Refah koalisyon kurdu kuralı kokona kadınlar çelengi kaptığı gibi Anıtkabir'e ziyarete gidiyorlar. Bu işten zengin olucam abi.

19 Temmuz: Hayret bi şey valla! Erbakan Bey de sekiz–on çelenk ısmarladı. O da Anıtkabir'e gidecekmiş. Yarabbim sen büyüksün! Bu gidişle köşeyi dönecem.

20 Temmuz: Günlük yazmak benim için kutsal bi görev oldu artık. Bunları da Seyfi Bey'e götürüp "yayınlayın" dedim. Yine kabul etmek istemedi. Bıçak çektim. Kuzu kuzu yayınladı.

☞ özgün politikalar üretilmesi bunlar için çok önemli değildir. Bu yaklaşım İHD'yi bir geleneksel platform örneklerinden biri görmek veya her parçanın kendi özelliğini taşıdığı bir karışım görmekten kaynaklanmaktadır. Bu yaklaşıma göre "İHD'nin tabanı üyeleridir. O halde üyelerinin yapısına göre politika üretmelidir."

Oysa İHD gibi kurumlar bir karışım veya klasik bir platform değildir. Bir yeni bileşimdir. Yeni bir sentezdir. Mücadelenin işlevi gereği bu kurumun tabanı üyeleri değildir. Bu kurumun hitap edeceği alan sürece göre değişen tüm ezilenlerdir. Üyeler sadece aktivistlerdir. Aktivistlerin gönlü, eğilimi hoş olsun diye politika üretilemez. İnsan hakları açısından olması gerekenleri cereyan göğüsleyerek yaparlar.Programa uymayan arkadaşlar mağdurla, mağdurun hakkını savunma arasındaki, ince ama önemli ayırımı görmezlikten gelmektedirler.

Katille kurban arasındaki ilişkide tabii ki İHD kurbandan yana taraftır. Ama kurbanla özdeş olamaz. Özdeş olursa ona eklemlenirse onun haklarını savunamaz. Onun haklarını dünya kamuoyuna, kendi kamuoyumuza inandırıcı ve objektif bir tarzda iletme fırsatını yakalayamaz. Bu durum en başta mağdurlara, kurbanlara zarar verir. Kısa vadede bu anlaşılmayabilir. Ama uzun vadede bağımsızlığını koruyan, ezilenden yana taraf ve objektif olan bir İHD ezilenlere daha çok faydalı olur.

Bocalama ve yetersizlikler...

Özellikle bir senedir programdaki ilkelerden önemli ölçüde uzaklaşılmıştır. Zaten programa rağmen, ayırım gözetmeden tüm halkların hakları konusunda kitlelere gereken mesaj ulaştırılamamıştı. Laiklik konusunda yakalanılan halka pratiğe tam yansımamıştı. Azınlıklar konusunda hala yetersizlik vardı. Müdahalecilik ve meşru hat konusunda bocalamalar ve yetersizlikler vardı. İnsani hukuk ilkelerine ters durumlarda utangaçlık, liberallik, temel hak ve özgürlüklerde çifte standart konusunda bulanık tavırlar vardı. 1995 Aralık seçimlerinde sıfatlar korunarak yöneticilerin değişik kesimlerden aday olması ilkelerin özümlenmediğinin bir göstergesiydi. Bu konudaki liberal politika bugün Kürt halkına da, emekçilere de, ezilenlere de bir fayda getirmediği gibi, kurumu kan kaybına sokmuş, işlevine uygun etkinliğini zayıflatmıştır. Örneğin eğer İHD yönetim kademeleri esas işlevlerine uygun bir şekilde programa uygun davransalardı, bayrak indirme olayının bahane edilerek yaratıldığı şoven ve ırkçı ortamda İHD'nin çok etkili yapacağı işler ve katkılar olabilirdi, şoven dalgayı kırabilmek için... Geniş kitleleri etkileyebilmek, HADEP'in mağduriyetini kamuoyuna anlatabilmek yönünde... Yanlış poliikalarla derneğin barış kampanyaları, düşünceye özgürlük kampanyaları, gözaltında kayıplara karşı kampanya çalışmaları zayıflamış, etkisizleşmiştir. Öyle ki İHD'nin asli işlevine giren işler, bugün lokal inisiyatiflerden, platformlardan beklenir hale gelmiştir.

Barış çalışmaları adeta kişisel eğilimlerin organizasyonlarına bırakılmıştır. Güçlükonak katliamını, Maraş'ta öğretmenlerin öldürülmesini incelemeye barış inisiyatifinin de gitmesi güzeldir. Ancak İHD bu tür durumlarda kendi özgünlüğüyle davranan, ilk adımı atan, hemen araştırma heyetleri gönderebilen bir kurum vasfını koruyabilmelidir.

Son yıllarda OHAL de dahil, birçok yere Sıvas vs. gibi, İHD kimliğiyle heyetler gönderilememektedir. Bunları düşünmek gerekir. Bir uluslararası kayıplar kurultayını esas olarak İHD'nin yapması gerekirdi.Gelinen noktada özgüven, dirilik, kendi özgünlüğünde ortaya etkinlikler, programlar, çözüm önerileri koyabilme zayıflamıştır. Bu hususların açılımı ayrı bir yazının konusu olabilir.

Program doğrultusunda...

İkinci 10 yıla girerken ciddi bir hamleye gereksinim vardır. Etkili ve diri, işleve uygun bir İHD geleneği yaratmak istiyorsak, kurum organlarında esas işi İDH programı doğrultusunda çalışmak olan insanların sayısını çoğaltmak durumundayız. Programlar süs olmamalıdır. Bazen bir uca, bazen bir başka uca savrulan ilkesiz davranışlarla, işleve uygun etkili bir gelenek yaratmak ve ezilenlerin hak mücadelesine ciddi katkılarda bulunmak mümkün değildir.

Bu hususlar kavranmazsa ufukta belirecek olan tehlike kurumun önemini yitirerek sıradanlaşması, bir dayanışma derneğine dönüşmesi olasılığıdır. Mevcut eğilimlerin koalisyonu mantığıyla atılacak her adım, buna hizmet eden her popülizm, kuruma ve insan hakları mücadelesine yapılacak önemli bir kötülüktür.

Bu tespitlerden dayanışma derneklerini küçümsediğimiz anlamı çıkmamalıdır. Belki de coğrafyamızın belirli bir tabana hitap edecek dayanışma derneklerine de gereksinimi vardır. Ve faydalı da olur. Ama bu işlev İHD'ye yüklenmemelidir.

İkinci 10 yıla yanlışlıklardan silkinerek, ilkelere önem vererek, uzun vadeli özgürlükçü bakış açısıyla bugüne bakarak, bu kurumun ve mücadelenin daha uzun yıllar kendi gelenek ve normlarıyla devam etmesi gereken bir alan olduğunu kavrayarak girmeliyiz.

Devletlerden, hükümetlerden, partilerden bağımsız, ezilen halklardan, emekçilerden, kadınlardan, bireylerden, azınlıklardan yana taraf, ama objektif, öğretiye bilimselliğe önem veren, aynı zamanda meşru ve müdahaleci bir İHD, temel hak ve özgürlüklere yönelik ihlallerde liberal olmayan bir İHD, esas emeğini daha yoğun bir şekilde bu tür uğraşa ayırabilecek, ama günübirlik politikalarla boğulmayacak, popülizme teslim olmayacak kadroları üreten bir İHD, temel hak ve özgürlükler mücadeesine daha çok katkıda bulunacaktır.

Tüm eksikliklerine rağmen toplumumuzun onuru olan İHD, umuyoruz ki ikinci 10 yılda özgürlük karşıtı odaklara karşı verdiği uğraşta tüm ezilenlerle arasında daha ciddi, inandırıcı köprüler kurabilsin. Özgür birey ve özgür toplum yolunda işlevini gerektiği gibi yerine getirebilsin.

* (İHD İst. Şube Başkanı)

Sessizliğin çığlığı duyuldu...

Asya DERELİ

Onlar hiç "yaşasınlı", "kahrolsun"lu slogan atmadılar. Çığlıkları sessizdi. Sessizliğin çığlığını duydu bütün Türkiye... Tam 60 hafta sonra! Resmi güçlere bunca karşı koyuşun, inadı sürdürmenin ardından bir resmi ağız, "Bu olay kamuoyuna malolmuştur" dedi...

Bu çığlık Beyoğlu'nun orta yerine nasıl ulaştı peki? Önce, "Biri daha kayboldu" başlıklı haberler çoğaldı gazetelerde. "Biri daha... biri daha..." Sonra alt alta getirildi.. Topluca sayılar verildi. Giderek sayıları arttı.. O zaman, o alışkanlık denen illete yakalandık.

Çocukları kayıp ana-babaların ise bir yangın sarmıştı içini.. "Ateş düştüğü yeri yakmasın" dediler.. "Yasak" mekanlara, sokağa çıktılar. Önce bir ayakkabının teki vardı ellerinde. "Farkedilmek" istiyorlardı.. "Diri ya da ölü" aradıkları çocuklarını simgelerle anlatmak zordu. Buna rağmen meydanlarda o ayakkabının sahibini aradılar.. Bir başka gün mum yaktılar. Küçücük mumlar yangın oldu sokağın orta yerinde.. Mumlar da yasaklandı. Mum ışığından ürktü rejm..

Çocuğunu kaybedenler arasında "Buyur vampir, gel kan iç!" diyen bir Baba Ocak vardı. Bir Hasene vardı; kayıp kocasının çamaşırlarının arasına lavanta torbacıkları yerleştiriyordu genç kadın. Talat geri dönecek ve çamaşırlarını koyduğu gibi bulacaktı dolabında...

Anne, baba, kardeş.. Sıfatları ne olursa olsun adları "Cumartesi anneleri" olarak kaldı..

Kayıp çocuklarını sokaklarda, karakollarda, morglarda, mezarlıklarda ararken yolları oraya, Galatasaray'a düştü bir gün. Bir cumartesiydi. Sonra her cumartesi.. Seslerini çoğalttılar.. Galatasaray Lisesi önündeki kuşlar bile saygıyla durdu, yükseklere kondu onlar gelince. Yoldan geçenlere anlattılar gözaltında yitirdiklerini.. Oradan geçen herkese "İnsanlar dönün bakın bize. Dinleyin çığlığımızı. İçimizi bir kor yakıyor. Bu yangını anlatmak istiyoruz" dediler.

İstekleri aynıydı. Sorulan sorular çıbanlarını kanattı. Bıkmadan, usanmadan anlattılar. Sonunda parola gibi bir cümleyle noktalıyorlardı konuşmalarını; "Ben oğlumu, kızımı devletten sağ istiyorum!"

Galatasaray'da kuşlar bile analara saygıya durdu, yükseklere kondu onlar gelince.

Ta ki kaldırımlar pembeleşinceye kadar, her cumartesi öğle vakti oradaydılar.. Tam bir yıl geçti..

Günlerden 8 Haziran'dı. O gün önleri kesildi.. Ve o tarihten sonra, 5 hafta boyunca yeni kaldırımlardan geçirmedi onları resmi güçler. Sokak yasaktı onlara.. Oradan geçmek de öyle.. Etten ve kalkandan surlar oluştu caddenin orta yerinde.. Yasağın üstüne üstüne gittiler. Cop yediler, geldiler. Tekmelendiler, yine geldiler. Gözaltına alındılar, yine oradaydılar. Sonra kayıplarının fotoğraflarının yerine herkes bir karanfil aldı eline. Karanfiller bir silah tesiri yaptı. Postallar karanfilleri ezdi. Arkasını kesemediler analarin, kökünü kurutamadılar çiçeklerin.

Esnaflar, cumartesi dükkanlarını "karsız" kapattılar, ama kayıplar daha da arttı. "Bu ülkeyi beğenmiyorsanız terkedin" diye bağıran bir adam azaldı her küfüründe. Onlar ise çoğaldılar.

Kaybedilenlerle, kaybedenler arasındaki bir çatışma oldu bu inatlaşmanın adı.. Çığlık büyüdü.

Yankısı olmayan içli bir çığlık olarak kalmadı sesleri. Kentin suskunluğu bitti. "Cumartesi anneleri" haber sayıldı. "Kim abi bunlar yaa" deyip geçen, umarsız gençlerin okuduğu dergilerde ilk defa kapak oldu Cumartesi anneleri.

Bunun anlamı 5 haftadır atılan tekmelerin ters tepmesiydi. 5 haftadır devletin resmi güçleriyle, ona muhalefet edenlerin çatışmasında silahına, copuna, panzerine güvenen kuvvetin geriye çekilmesiydi...

'Etiketsiz...'

Kendi ifadeleriyle "Bu organizasyonda herhangi bir etikete ihtiyaç duymayan" kadınların gözlerinin içi gülüyordu. Daha önce "Bu cumartesi ne olacak?" sorularıyla saatler süren toplantıları bu hafta farklıydı. "Kayıplara karşı olmak, kayıplar için kamuoyu oluşturmak" noktasından hareket eden bu sivil inisiyatiften Filiz Karakuş şöyle diyordu: "Amaç orada kayıp yakınlarının sesini duyurmaktı. Ve bir noktadan sonra zaten bir senedir oluşan kamuoyuyla birlikte, artık toplumun bütün kesimlerinden çeşitli sesler yükselmeye başladı. Devlet güçleriyle, sokağa çıkmakta ısrar eden, direnen muhalif insanlar arasında bir çatışma yaşandı ve sonunda direnenler kazandı. 'Kayıplara hayır' demek, bir insan hakkı ve insan olmaktan gelen bir duyarlılıktı. Galatasaray bu noktayı yakalamıştı eylem çizgisiyle. Kamuoyunun bu konudaki duyarlılığı ve desteği o bir yılın sonucuydu. Polisin orada insanları saçlarından sürüklemesi, zorla alması, karanfilleri ezmesi, bütün bunlar orada kayıplara hayır diyen insanların gücünü artıran bir rol oynadı. Sonuçta Sezen Aksu'dan, Gülriz Sururi'ye kadar çok çeşitli kesimlerden insanlar bu olaya destek verdi.

Nadire Mater ise durumu şöyle değerlendiriyordu:"Polis geri adım attı mı, ben ondan çok emin değilim. Onun farkında değilim. Bu nasıl bir polis ki, cumartesi geri adım atıyor, dün neredeyse gazetecileri öldürecekti. Sonuç olarak bu emri de İstanbul Emniyet Müdürü verdi. Oradakiler de annelerdi, oradakiler de gazetecilerdi. O yüzden çok geri çekildiler diyemiyorum.

'Kazandık' demek gerekiyor mu, onu bilmiyorum. Ben geçen hafta kendi adıma oraya gidip oturabildiğim için kendimi çok mutlu hissediyorum. Orada yeniden oturmak aslında Mehmet Ağar'ın ya da bu işten sorumlu olan diğer insanların geri adımı değil, onun karşısında olan insanların kararlılığı. Ben en önemli etkenin televizyon olduğunu düşünüyorum. Ve Galatasaray aslında şunu gösterdi bize, bazı şeylerde ısrar edersek, kendimizi anlatmayı bilebilirsek, insanların anlamaması çok mümkün görünmüyor.

Orada kendiliğinden bir hukuk oluştu. Bu hukuk; insanlar çok farklı yerlerde olabilirler, muhalif olabilirler, ama bu muhalifliklerinin ille de bir etiketinin olması gerekmiyor. Bu eylem de aslında biraz ona denk düşüyordu."

Nimet Tanrıkulu "Bu, başarı değil." diyor ve şöyle devam ediyordu: "Bu, kayıpların bu topraklarda ne kadar önemli bir konu olduğunu anlatıyor. Bizim için önemli olan konunun kendisiydi. O anlamda bitmesi mümkün değildi. Dün oturuyorduk, bugün karanfil bırakıyoruz. Yarın bir başka şey yapacağız. Önemli olan tarz ve yapmak istediğimiz şey. Bizim için en önemli şey; dünyanın çeşitli yerlerinde olduğu gibi bu ükedeki kayıpların sesi olmak, tanığı olmak ve onların faillerini ortaya çıkarmak. Bunun ne kadar önemli olduğunu kamuoyuna anlattık. 5 haftadır yaşanan çatışma, kaybedilenlerle kayıp edenler arasındaki bir çatışmaydı. Böyle adlandırmak gerekir. Bugün hoşgörüyle davranıyorlar. Ama ben bunun adını 'yumuşama' olarak koyamıyorum."

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

● Sahibi: Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK ● Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
● Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
● Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri
● Almanya Temsilciliği — Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
● Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
● İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — Tel : 004113415213
● İngiltere: Ahmet SAYER — Tel : 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul Tel: (0212) 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29 Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık Dağıtım: Biryay